

TABELA WYMAGAŃ DYDAKTYCZNYCH

Przedmiot: historia	Klasa: 3TG
Nauczyciel Anna Burakowska	Poziom: podstawowy
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 2	Półrocze I i II
Program nauczania: Program nauczania historii dla liceum i technikum	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: <ol style="list-style-type: none"> 1. Europa i świat od 1815-połowy XIX wieku (październik) 2. Polacy i ziemie polskie w połowie XIX wieku (listopad) 3. Europa i świat od połowy XIX wieku do 1914 r. (grudzień) 4. Ziemie polskie w II połowie XIX wieku i na pocz. XX wieku (luty) 5. Polska i świat w okresie wielkiej wojny (marzec) 6. Europa i świat w okresie międzywojennym (kwiecień) 7. Polska w XX-leciu międzywojennym (maj)	
Podręczniki obowiązkowe : Historia 4 A.Zawistowski WSiP	
Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne:	
Wymagania formalne: zeszyt,	

<p>Formy sprawdzania wiadomości:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sprawdzian pisemny z zamkniętej partii materiału, zapowiadany z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, może mieć formę testu, - sprawdzian z trzech ostatnich lekcji, zapowiadany lub nie, może mieć formę testu, - kartkówka może odbyć się bez zapowiadania i obejmuje ostatnią poprzedzającą jednostkę lekcyjną, może mieć formę testu, czas jej trwania jest nie dłuższy niż 15 minut, - odpowiedź ustna, - praca domowa, - aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów). 	<p>Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela:</p> <ul style="list-style-type: none"> - praca na lekcji, - udział w konkursach przedmiotowych, - udział w olimpiadach, - referaty, - wykonywanie pomocy szkolnych, - inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela.
<p>Uwagi o ocenianiu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uczeń 2 razy w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów), - jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną), - w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, - kartkówki nie podlegają poprawie. 	

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
I. POLACY I ZIEMIE POLSKIE W 1. POŁOWIE XIX WIEKU					
1. Stracone złudzenia: Królestwo Kongresowe	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia główne postanowienia konstytucji Królestwa Polskiego; • podaje przykłady łamania konstytucji przez cara; • pokazuje na mapie granice Królestwa Polskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia nadzieje Polaków związane z Aleksandrem I po utworzeniu Królestwa Polskiego; • wymienia tajne organizacje zakładane przez Polaków i charakteryzuje ich cele; • wymienia przykładowe 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia, że konstytucja Królestwa Polskiego miała liberalny charakter; • przedstawia cele polityki gospodarczej Ksawerego Druckiego-Lubeckiego; • przedstawia przemiany w rolnictwie w Królestwie Polskim w I połowie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia, czy cele polityki Ksawerego Druckiego-Lubeckiego zostały zrealizowane; • porównuje politykę Aleksandra I wobec Królestwa Polskiego w drugim i trzecim dziesięcioleciu XIX w.; • porównuje dzia- 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia, czy w przypadku Królestwa Polskiego w latach 1815–1830 możemy mówić o autonomii, czy unii personalnej z Rosją

<p>2. Powstanie listopadowe</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia i pokazuje na mapie miejsca bitew powstania listopadowego; wymienia przywódców powstania listopadowego; wymienia represje 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny powstania listopadowego; wymienia organy władz powstańczych; wymienia represje Mikołaja I zmierzające do likwidacji samo- 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> dzieli przyczyny powstania listopadowego na wewnętrzne i zewnętrzne (wpływ wydarzeń europejskich); przedstawia proces przekształcania się ZRVWU 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> uzasadnia, że działania zbrojne powstania listopadowego mogą być nazywane wojną polsko-rosyjską; ocenia szanse powstania listopadowego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia obraz powstania listopadowego w utworach literackich i innych tekstach kultury; przedstawia udział Polaków z pozostałych zaborów
<p>3. Polacy na emigracji i pod trzema zaborami (1831–1846)</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia główne założenia programu Hotelu Lambert i Towarzystwa Demokratycznego Polskiego; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia zmiany w strukturze społecznej na ziemiach polskich w I połowie XIX w.; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje programy Hotelu Lambert i Towarzystwa Demokratycznego Polskiego; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia poglądy i działania członków Młodej Polski; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia program Gromad Ludu Polskiego

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rozwój gospodarczy Wielkiego Księstwa Poznańskiego w I połowie XIX w.; • wymienia grupy w strukturze społecznej na ziemiach polskich w I połowie XIX w. 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje sposoby odzyskania przez Polskę niepodległości sformułowane w programach Hotelu Lambert i Towarzystwa Demokratycznego Polskiego; • wymienia organy władzy w Wielkim Księstwie Poznańskim powstałym 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego emigrację po powstaniu listopadowym nazywamy Wielką Emigracją; • wymienia organizacje spiskowe działające na ziemiach polskich po powstaniu listopadowym; • wyjaśnia, co wpłynęło na zmiany w strukturze społecznej Polaków 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje sytuację w trzech zaborach po powstaniu listopadowym; • przedstawia działania Polaków w Wielkim Księstwie Poznańskim, które miały wzmocnić ich pozycję wobec Prus; • charakteryzuje dzia- 	
4. Powstanie krakowskie i Wiosna Ludów na ziemiach polskich	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lokalizuje w czasie i przestrzeni rabację galicyjską 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co to była rabacja galicyjska 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia okoliczności wybuchu rabacji galicyjskiej (powstanie krakowskie); • pokazuje na mapie teren objęty 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia skutki rabacji galicyjskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego rabacja galicyjska przyczyniła się do klęski powstania krakowskiego
5. Kultura polska w 1. połowie XIX w.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykładowe przedsięwzięcia arystokracji polskiej w dziedzinie kultury w I połowie XIX w.; • wymienia głównych twórców emigracyjnych i ich dzieła 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę, jaką odgrywały uniwersytety i liceum w Krzemieńcu w rozwoju oświaty; • wyjaśnia, na czym polegał spór klasyków z romantykami; • wyjaśnia, na czym polegała idea mesjanizmu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego arystokracja polska w I połowie XIX w. podejmowała inicjatywy w sferze kultury; • przedstawia rolę, jaką odgrywały uniwersytety i liceum w Krzemieńcu w rozwoju kultury i nauki; • wyjaśnia, jak klęska powstania listopadowego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia, czy działania arystokracji polskiej z I połowy XIX w. są ważne także i dziś dla kultury polskiej; • porównuje nurt sentymentalny i romantyzm w kulturze polskiej; • przedstawia realizację założeń klasycznych i romantycznych w tekstach kultury 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę prac Joachima Lelewela dla rozwoju historiografii

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
II. EUROPA I ŚWIAT OD POŁOWY XIX W. DO 1914 ROKU					
6. Przemiany gospodarcze, rozwój nauki i techniki	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia nowe surowce, które pojawiły się w II połowie XIX w.; wymienia wynalazki, które wpłynęły na życie ludzi; wymienia przykładowych wynalazców z II połowy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób wynalazki zmieniły życie codzienne ludzi; wymienia przykładowe odkrycia naukowe i ich odkrywców; definiuje monopol i przedstawia jego wpływ na życie gospo- 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób nowe surowce i wynalazki przyczyniły się do rozwoju gospodarczego świata w II połowie XIX w.; wyjaśnia, dlaczego w II połowie XIX w. mówimy o „drugiej rewolucji przemys- 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia, które wynalazki najbardziej zmieniły życie codzienne ludzi; ocenia zjawisko monopolizacji gospodarki z punktu widzenia producentów i konsumentów; przedstawia związki między rozwojem na- 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia sylwetki przykładowych wynalazców z II połowy XIX w. i ich osiągnięcia
7. Przemiany obyczajowe i rozwój kultury masowej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia nurty w sztuce II połowy XIX w. i przykładowych twórców każdego z tych nurtów; wymienia przykładowych pisarzy II połowy XIX w.; wymienia przykładowe zabytki i utwory literackie II połowy XIX w. definiuje pojęcie: kultura 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia założenia filozofii pozytywistycznej; wymienia czynniki, które przyczyniły się do rozwoju kultury masowej; wymienia cechy kultury masowej; przedstawia przemiany, jakie nastąpiły w życiu rodzinnym w mieście 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice między poszczególnymi nurtami w sztuce II połowy XIX w.; przedstawia związki między zmianami w życiu gospodarczym i społecznym a rozwojem kultury masowej; wymienia dyscypliny sportowe, które rozwinęły się w II połowie XIX w., wskazując, które 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia różnice między kulturą wysoką a kulturą masową; daje przykłady twórczości z kultury wysokiej i kultury masowej z II połowy XIX w. charakteryzuje wpływ przemian społecznych na więzi rodzinne i międzyludzkie; wyjaśnia, dlaczego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia, czym różniły się igrzyska olimpijskie w starożytnej Grecji od igrzysk olimpijskich wznowionych w końcu XIX w.
8. Demokratyzacja życia politycznego. Ideologie i ruchy polityczne	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia zmiany w prawie wyborczym w krajach europejskich w II połowie XIX w.; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co rozumiano wówczas przez powszechne prawo wyborcze; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia czynniki, które doprowadziły do ukształtowania się 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolę Międzynarodówek; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym różnią się sufrażystki od sufrażetek;

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia terminy: emancypacja kobiet, sufrażystki; • wymienia główne założenia ideologii nacjonalistycznej 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje różnice między emancypantkami a sufrażystkami; • wymienia główne założenia społecznej nauki 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje nurty w ideologii socjalistycznej i wymienia ich przedstawicieli; • wymienia metody 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia stosunek społeczeństw do walki kobiet o prawa wyborcze; • przedstawia sytuację Żydów w II połowie XIX w. 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przywód-czyne walki o prawa kobiet w Kanadzie (pomnik przed budynkiem
9. Zjednoczenie Włoch. Zjednoczenie Niemiec	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia główne etapy jednoczenia Włoch w II połowie XIX w.; • wymienia główne etapy jednoczenia Niemiec w II połowie XIX w.; • pokazuje na mapie prze- 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę Królestwa Sardynii w procesie jednoczenia Włoch; • przedstawia rolę Prus w procesie jednoczenia Niemiec; • wymienia postanowienia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje proces jednoczenia Włoch i Niemiec w II połowie XIX w.; • przedstawia okoliczności powstania Austro-Węgier; • uzasadnia, odwołując się do postanowień 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego Królestwo Sardynii i Prusy odgrywały przewodnią rolę w procesach zjednoczeniowych Włoch i Niemiec; • ocenia pozycję monarchii habsburskiej na scenie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego używa się określenia, że Niemcy zostały zjednoczone „krwią i żelazem”; • przedstawia, jak Włosi upamiętnili Wiktora Emanuela II
10. Wojna secesyjna w Stanach Zjednoczonych	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rozwój gospodarczy Stanów Zjednoczonych w XIX w.; • wymienia przykładowe przyczyny i skutki wojny secesyjnej; • wymienia strony walczące w wojnie secesyjnej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rozwój terytorialny Stanów Zjednoczonych w XIX w.; • pokazuje na mapie tereny kolejno przyłączane do Stanów Zjednoczonych; • wyjaśnia pojęcia: abolicjonizm, segregacja 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje metody powiększania obszaru i stref wpływów Stanów Zjednoczonych w XIX w.; • porównuje gospodarkę stanów północnych i południowych; • wymienia bitwy z 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego wybór Abrahama Lincolna na prezydenta doprowadził do secesji stanów południowych; • wymienia czynniki, które ułatwiły zwycięstwo Unii w wojnie secesyjnej; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie bitwy pod Gettysburgiem; • przedstawia informacje o dowódcach Unii i Konfederacji z czasów wojny secesyjnej
11. Ekspansja kolonialna mocarstw w Afryce i Azji	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie tereny kolonii państw europejskich (Anglii, Francji, Niemiec, Włoch); 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • definiuje pojęcia: kolonia, protektorat, dominium i podaje przykłady terytoriów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie tereny kolonii państw europejskich i ich strefy wpływów; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje tereny zajęte przez państwa europejskie w XV–XVI w. oraz w II połowie XIX w.; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polegała polityka otwartych drzwi, która miała być prowadzona w Chinach;

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe przyczyny ekspansji kolonialnej w II połowie XIX w. 	<ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie obszary zajęte przez Japonię na przełomie XIX i XX w. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia konflikty Wielkiej Brytanii związane z tworzeniem imperium kolonialnego; przedstawia przyczyny i skutki wojny japońsko-rosyjskiej 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje tereny kolonii, które w okresie od XV–XIX w. przeszły pod władzę innego państwa; wskazuje związki między ekspansją kolonialną a sytuacją wewnętrzną mocarstw; 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego Stany Zjednoczone były zwolennikiem tej polityki
12. Polityka między narodowa u schyłku XIX i na początku XX w.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia płaszczyzny rywalizacji mocarstw w II połowie XIX i początkach XX wieku; wymienia państwa, które tworzyły trójprzymierze i trójporozumienie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia zasady polityki zagranicznej Wielkiej Brytanii; przedstawia przyczyny i skutki wojen bałkańskich z początku XX w.; pokazuje na mapie tereny, na których Niemcy chcieli zwiększyć swoje wpływy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia proces kształtowania się trójprzymierza i trójporozumienia; przedstawia proces rozpadu Imperium Osmańskiego w II połowie XIX w.; wyjaśnia, jaki wpływ na kształtowanie się trójporozumienia miała niemiecka polityka kolonialna 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jakie czynniki wpłynęły na zmianę układu sojuszy na przełomie XIX i XX w.; ocenia, czy zasady polityki zagranicznej Wielkiej Brytanii były wystarczające, by zapewnić jej bezpieczeństwo na przełomie XIX i XX w.; wskazuje związki między wojnami bałkańskimi 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rywalizację Rosji, Wielkiej Brytanii i Niemiec na terenie Persji i jej wpływ na kształtowanie się trójporozumienia
III. POLACY I ZIEMIE POLSKIE W 2. POŁOWIE XIX I NA POCZĄTKU XX WIEKU					
13. Królestwo Polskie przed wybuchem powstania styczniowego	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia działania Polaków, które rozbudzały w społeczeństwie nastroje patriotyczne przed wybuchem powstania styczniowego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia reformy przeprowadzone w Rosji i Królestwie Polskim w ramach odwilży posewastopolskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje sytuację w Rosji I połowy XIX w. i w czasie odwilży posewastopolskiej; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia, czy były szanse na przywrócenie chociaż części praw narodowych Polakom; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje działalność pozapolityczną Andrzeja Zamoyskiego i Leopolda Kronenberga

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, kim byli biali i czerwoni; • Wyjaśnia termin: odwilż posewastopolska 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykładowe reformy Aleksandra Wielopolskiego w Królestwie Polskim; • formułuje cel reform Aleksandra Wielopolskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje możliwości działania Polaków w Królestwie Polskim w czasie odwilży posewastopolskiej; • wymienia organizacje i instytucje polskie, które powstały i 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia, czy Aleksander Wielopolski miał szansę na uzyskanie poparcia Polaków dla swojej działalności 	
14. Powstanie styczniowe	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia rejon największego natężenia walk powstańczych i pokazuje je na mapie; • wymienia dowódców powstania styczniowego; • wymienia organy władz powstańczych; • wymienia postanowienia dekretów uwłaszczeniowych; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co spowodowało wybuch powstania styczniowego; • przedstawia działania Romualda Traugutta jako dyktatora powstania; • wymienia represje zastosowane przez cara wobec Polaków po klęsce powstania styczniowego; • wyjaśnia, jaki cel 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje postanowienia dekretów uwłaszczeniowych wydanych przez władze powstańcze i cara; • porównuje politykę władz powstańczych w zależności od tego, czy przewagę w nich miało ugrupowanie białych, czy czerwonych; • przedstawia stosunek państw za- 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje powstanie listopadowe i styczniowe pod względem organizacji władz i sposobu prowadzenia działań wojennych; • wyjaśnia, co wpływało na stanowisko państw zachodnich wobec powstania styczniowego; • porównuje represje zastosowane 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje działania podjęte przez władze powstańcze (powstanie listopadowe i styczniowe) w sprawie chłopskiej; • wyjaśnia, do jakiej idei nawiązuje pieczęć Rządu Narodowego (ilustracja w podręczniku)
15. Sytuacja Polaków w zaborach: rosyjskim, pruskim i austriackim	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia cele i działalność Komisji Kolonizacyjnej i Harkaty; • wymienia polskie organy władzy Galicji powstałe w ramach autonomii; • wymienia prawa narodowe 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje sytuację Polaków w zaborze rosyjskim; • wyjaśnia, na czym polegała polityka kulturkampfu; • przedstawia rozwój rolnictwa i przemysłu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje sytuację Polaków na ziemiach zabranych i w Królestwie Polskim w II połowie XIX w.; • formułuje cele polityki władz pruskich (nie- 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia skuteczność działań podejmowanych przez władze pruskie (niemieckie) i Polaków w II połowie XIX w.; • przedstawia proces kształtowania się pol- 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje działalność Aleksandra Wielopolskiego i Agenora Gołuchowskiego; • wyjaśnia, dlaczego Agenor Gołuchowski uzyskał poparcie Polaków dla swoich działań

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nowe grupy społeczne, które pojawiły się w społeczeństwie polskim w XIX w. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia działania Polaków, które miały na celu obronę przed polityką germanizacyjną 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje sytuację Polaków w zaborze austriackim z sytuacją Polaków w zaborze pruskim i rosyjskim; porównuje rozwój gospodarczy ziem 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje konflikty społeczno-narodowościowe na terenie Galicji w II połowie XIX w.; wyjaśnia, co wpływało na 	
16. Masowe ruchy polityczne na ziemiach polskich	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje program warszawskich pozytywistów; wymienia przykładowe partie polityczne powstałe w ramach ruchów ludowego, socjalistycznego i narodowego oraz ich przywódców 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki, które spowodowały powstanie nowoczesnego narodu polskiego i kształtowały polską świadomość narodową; wymienia główne założenia programowe partii politycznych powstałych w ramach ruchów ludowego, socjali- 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje dwa nurty w polskim ruchu socjalistycznym; wymienia partie polityczne i działaczy związanych z każdym z nurtów w polskim ruchu socjalistycznym; przedstawia programy ruchów lu- 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje pojęcie narodu w społeczeństwie polskim w epoce nowożytnej i XIX w.; wyjaśnia, na czym polegał trójjolingizm; wyjaśnia, w których zaborach poszczególne ruchy polityczne miały największe 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia partie polskie działające w XX w. i obecnie, które wywodzą się z partii politycznych powstałych na ziemiach polskich w II połowie XIX w.
17. Rewolucja 1905–1906 w Królestwie Polskim	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny i skutki rewolucji 1905 r. w Królestwie Polskim; przedstawia orientacje polityczne na ziemiach polskich przed wybuchem I wojny światowej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia przyczyny rewolucji 1905 r. w Rosji; wymienia zmiany, na które zgodził się Mikołaj II w wyniku rewolucji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia przebieg rewolucji 1905 r. w Królestwie Polskim; przedstawia grupy społeczne, które wystąpiły w czasie rewolucji 1905 r. i ich postulaty; charakteryzuje działalność orientacji proaustriac- 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób sytuacja w Rosji na początku XX w. wpłynęła na wybuch rewolucji 1905 r.; wyjaśnia, w jaki sposób wydarzenia w Rosji z lat 1905–1907 wpływały na sytuację w Królestwie Polskim; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia inne orientacje polityczne, które wykształciły się na ziemiach polskich przed I wojną światową

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
18. Polska kultura i nauka przełomu XIX i XX stulecia	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia najważniejsze cechy kultury okresu Młodej Polski; wymienia przykładowych artystów polskich II połowy XIX i początku XX w.; przedstawia rozwój kultury masowej na ziemiach polskich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia cechy pozytywizmu w kulturze; przedstawia osiągnięcia naukowe Polaków w II połowie XIX i początku XX w.; wyjaśnia, w jaki sposób wydarzenia kulturalne łączą Polaków z 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolę przykładowych artystów w kulturze polskiej II połowy XIX i początku XX w.; wyjaśnia, co wpływało na rozwój kultury masowej na ziemiach polskich; przedstawia zmiany 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje rozwój szkolnictwa na ziemiach polskich w II połowie XIX w.; przedstawia rolę historii w twórczości artystów polskich w II połowie XIX i początku XX w.; wyjaśnia, dlaczego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia osiągnięcia artystów i uczonych polskich poza granicami ziem polskich
IV. POLSKA, EUROPA I ŚWIAT W OKRESIE WIELKIEJ WOJNY					
19. Początek wojny i działania zbrojne w latach 1914–1916	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia państwa walczące po stronie państw ententy i państw centralnych; wymienia i pokazuje na mapie najważniejsze bitwy na froncie zachodnim i wschodnim z lat 1914–1916; wymienia nowe ro- 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia bezpośrednie przyczyny I wojny światowej; wyjaśnia, co oznaczają pojęcia: wojna pozycyjna, wojna totalna; uzasadnia, że działania wojenne na froncie zachodnim miały charakter wojny pozycyjnej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia cele i konsekwencje realizacji przez Niemców planu Schlieffena; wyjaśnia, dlaczego kolejne państwa przyłączały się do państw centralnych lub ententy; wyjaśnia, jak wojna wpływała na życie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia przebieg działań wojennych na Półwyspie Bałkańskim i froncie włoskim; wyjaśnia, w jaki sposób nowe rodzaje broni wpłynęły na prowadzone działania wojenne; wyjaśnia rolę kolonii i 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia, do jakich działań wykorzystywano zwierzęta w czasie I wojny światowej
20. Rewolucja lutowa i przewrót bolszewicki w Rosji	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny i skutki rewolucji lutowej; wymienia przyczyny i skutki rewolucji październi- 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia dekrety wprowadzone przez władze bolszewickie; wyjaśnia, co to była Czek; przedstawia zasady komunizmu wojenne- 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia sytuację w Rosji w pierwszych latach wojny i wskazuje jej wpływ na wybuch rewolucji lutowej; przedstawia przebieg i skutki wojny domowej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polegała dwuwładza po rewolucji lutowej; wyjaśnia, co ułatwiło bolszewikom dokonanie zamachu stanu (rewolucja październikowa); 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co to była „Dziecięca arka”

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
21. Sprawa polska w czasie I wojny światowej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przypomina orientacje polityczne istniejące na ziemiach polskich przed wybuchem I wojny światowej; • wymienia dokumenty, w których była mowa o powstaniu niepodległego państwa polskiego i ich najważniejsze postanowienia; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykładowe działania Komitetu Narodowego Polskiego; • przedstawia różnice w stanowiskach państw walczących wobec kwestii odzyskania przez Polskę niepodległości; • wyjaśnia, co to była Błękitna Armia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sytuację Polaków w pierwszych latach wojny; • wyjaśnia przyczyny wydania <i>Aktu 5 listopada</i>; • wymienia organy władz polskich powołane na mocy <i>Aktu 5 Listopada</i>; • przedstawia rolę Komitetu Narodowego Polskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia znaczenie <i>Aktu 5 listopada</i> dla odzyskania przez Polskę niepodległości; • charakteryzuje politykę państw centralnych na okupowanych terenach Królestwa Polskiego; • wyjaśnia, co wpływało na stosunek państw walczących do kwestii odzyska- 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia udział Polek w walkach o odzyskanie niepodległości w czasie I wojny światowej
22. Koniec Wielkiej Wojny. Odzyskanie niepodległości przez Polskę	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia postanowienia pokoju brzeskiego; • przedstawia proces kształtowania się władz centralnych odrodzonej Polski 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego udział Stanów Zjednoczonych w wojnie był ważny dla państw ententy; • przedstawia konsekwencje trudnej sytuacji gospodarczej i politycznej Niemiec oraz Austro- 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego Stany Zjednoczone przystąpiły do wojny po stronie państw ententy; • wyjaśnia, dlaczego Rosja bolszewicka zdecydowała się na podpisanie pokoju brzeskiego; • charakteryzuje trudności gospodarcze Niemiec i Austro- 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje trudności polityczne Niemiec i Austro-Węgier jesienią 1918 r.; • wymienia lokalne ośrodki władzy na ziemiach polskich istniejące jesienią 1918 r. i działaczy stojących na ich czele; • wyjaśnia, w jaki 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego konflikt zbrojny z lat 1914–1918 był na początku określany jako Wielka Wojna, a potem jako I wojna światowa

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
V. EUROPA I ŚWIAT W OKRESIE MIĘDZYWOJENNYM					
23. Ukształtowanie się systemu wersalskiego	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia najważniejsze postanowienia traktatu wersalskiego; wymienia cele i przykłady działalności Ligi Narodów; pokazuje na mapie państwa, które powstały po I wojnie światowej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie pojęć: ład wersalski, ład waszyngtoński; wymienia przykładowe problemy związane utrzymaniem ładu wersalskiego; wyjaśnia, co było największą słabością Ligi Narodów; pokazuje na mapie straty terytorialne Niemiec po I wojnie światowej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie obszary plebiscytowe po I wojnie światowej i zmiany, które zaszły w wyniku plebiscytów; przedstawia stanowiska państw ententy wobec powojennych losów państw centralnych; wymienia postanowienia traktatów pokojowych zawartych z pozostałymi państwami centralnymi 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób postanowienia traktatu wersalskiego i pozostałych traktatów pokojowych były kompromisem różnych stanowisk państw zwycięskich; ocenia szanse trwałości ładu wersalskiego i ładu waszyngtońskiego; ocenia, czy Liga Narodów spełniła pokładane w niej... 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> interpretuje karykaturę ze strony 256 w podręczniku, z uwzględnieniem polityki Stanów Zjednoczonych po I wojnie światowej; wymienia przykłady nieskutecznych działań Ligi Narodów w okresie dwudziestolecia międzywojennego
24. Świat po Wielkiej Wojnie. Wielki kryzys gospodarczy	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe skutki społeczne i gospodarcze I wojny światowej; przedstawia, jak zmieniła się pozycja kobiet w społeczeństwach europejskich po I wojnie światowej; wymienia przykładowe... 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, które państwa i dlaczego mogły najbardziej odczuć skutki I wojny światowej; wyjaśnia, co wpłynęło na zmianę pozycji kobiet w społeczeństwach europejskich po I wojnie światowej; wymienia przyczyny wielkiego kryzysu gospodarczego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia polityczne skutki I wojny światowej dla krajów europejskich i ich kolonii; wyjaśnia, dlaczego wielki kryzys gospodarczy dotknął prawie cały świat 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia odbicie przeżyć związanych z doświadczeniami wielkiej wojny w dziełach kultury; przedstawia bilans I wojny światowej; ocenia, czy wprowadzenie prohibicji w Stanach Zjednoczonych spełniło pokładane... 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego wielki kryzys gospodarczy był w niewielkim stopniu odczuwany w ZSRS i Hiszpanii; porównuje sposoby walki z epidemią grypy hiszpanki i jej konsekwencje po I wojnie światowej z sytuacją związaną...

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
25. Narodziny faszyzmu we Włoszech	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia założenia ideologii faszystowskiej; przedstawia proces przejęcia władzy przez Mussoliniego; pokazuje na mapie tereny ekspansji Włoch faszystowskich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia trudności gospodarcze i polityczne Włoch po I wojnie światowej; wymienia organy władzy w faszystowskich Włoszech i ich kompetencje; przedstawia politykę Benito Mussoliniego wobec 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego Włosi byli niezadowoleni z postanowień traktatów pokojowych po I wojnie światowej; charakteryzuje politykę gospodarczą Mussoliniego; wyjaśnia pojęcia: etatyzm 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego Mussolini zyskał poparcie Włochów; charakteryzuje stosunki między państwem włoskim a Kościołem katolickim; wyjaśnia znaczenie traktatów laterańskich; uzasadnia, że 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób Benito Mussolini nawiązywał do tradycji imperium rzymskiego
26. System nazistowski w Niemczech	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia założenia ideologii nazistowskiej; przedstawia okoliczności objęcia przez Adolfa Hitlera funkcji kanclerza; przedstawia wydarzenia określone jako noc kryształowa 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia postanowienia układu w Locarno; wymienia cechy państwa totalitarnego na przykładzie III Rzeszy; <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, cel uchwalenia ustaw norymberskich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia sytuację w Niemczech po I wojnie światowej; przedstawia walkę o władzę w łonie NSDAP; przedstawia politykę NSDAP wobec przeciwników politycznych; charakteryzuje politykę władz III Rzeszy wobec 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jakie konsekwencje dla sytuacji międzynarodowej miało podpisanie układu w Locarno; wyjaśnia, w jaki sposób sytuacja w Niemczech po I wojnie światowej ułatwiła dojście do władzy Adolfowi Hitlerowi; charakteryzuje 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób ideologia nazistowska znajdowała odzwierciedlenie w sztuce III Rzeszy
27. Państwo sowieckie	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia organy władzy w Związku Sowieckim; charakteryzuje represje wobec ludności stosowane przez władze w okresie rządów Stalina; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia założenia Nowej Ekonomicznej Polityki i gospodarki centralnie planowanej; wyjaśnia przyczyny represji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego w Związku Sowieckim wprowadzono zmiany w polityce gospodarczej państwa; wymienia postanowienia układu w Rapallo; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia konsekwencje układu w Rapallo; wyjaśnia rolę propagandy i sztuki w kształtowaniu wizerunku przywódcy i państwa sowieckiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia, czy założenia gospodarki komunistycznej (kolektywizacja, gospodarka nakazowo-rozdzielcza itp.) faktycznie doprowadziły do rozwoju gospodar

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przykłady działań propagandowych w ZSRS 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy socrealizmu 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę propagandy w ZSRS i środki przez nią stosowane 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia, że Związek Sowiecki był państwem totalitarnym; • wyjaśnia rolę Kominternu 	
28. Świat na drodze ku wojnie	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie rozrost terytorialny III Rzeszy; • wymienia dokumenty, które doprowadziły do ukształtowania się osi Rzym–Berlin–Tokio; • wymienia postanowienia paktu Ribbentrop–Mołotow 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia działania III Rzeszy mające na celu militaryzację państwa; • przedstawia politykę państw zachodnich wobec III Rzeszy; • wymienia postanowienia dokumentów, które ukształtowały oś 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia działania III Rzeszy, które łamały postanowienia traktatu wersalskiego; • wyjaśnia znaczenie paktu antykominternowskiego i paktu stalowego dla powstania osi Rzym–Berlin–Tokio; • przedstawia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia ekspansję Japonii na Dalekim Wschodzie; • przedstawia współpracę państw faszystowskich w trakcie wojny domowej w Hiszpanii; • ocenia, czy polityka państw zachodnich wobec III Rzeszy przyniosła oczeki- 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia udział Polaków w wojnie domowej w Hiszpanii; • przedstawia odbicie konfliktów z lat 30. XX w. (do wybuchu II wojny światowej) w literaturze i sztuce
29. Nauka i kultura w okresie międzywojennym	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rozwój kinematografii w dwudziestoleciu międzywojennym; • wymienia przykładowych artystów tworzących w dwudziestoleciu międzywojennym; • przedstawia tematykę literatury dwudziestolecia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia wpływ postępu technicznego na życie codzienne ludzi i rozwój kultury; • przypisuje przykładowych artystów tworzących w dwudziestoleciu międzywojennym do odpowiednich nurtów w sztuce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co przyczyniło się do rozwoju kultury masowej w dwudziestoleciu międzywojennym; • wymienia przykładowe dzieła sztuki i architektury dwudziestolecia międzywojennego oraz ich twórców; • wymienia przykła- 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy nowych nurtów w sztuce i architekturze w dwudziestoleciu międzywojennym; • wyjaśnia, jaką rolę odgrywały literatura i film w propagandzie; • charakteryzuje twórczość kompozytorską w dwudziesto- 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia, czy artyści sceny i filmu stawali się idolami dla publiczności

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
VI. POLSKA W DWUDZIESTOLECIU MIĘDZYWOJENNYM					
30. Walka o granice odrodzonej Polski	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia postanowienia traktatu wersalskiego dotyczące ziem polskich; wyjaśnia termin: orlęta lwowskie; przedstawia znaczenie Bitwy Warszawskiej; pokazuje na mapie granice II Rzeczypospolitej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia wydarzenia, które wpłynęły na kształt polskiej granicy z Niemcami po I wojnie światowej; wymienia postanowienia pokoju ryskiego; wymienia najważniejsze problemy państwa polskiego związane z kształtem granic po I wojnie światowej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia koncepcje dotyczące kształtu polskiej granicy wschodniej; przedstawia przyczyny i przebieg wojny polsko-bolszewickiej; wymienia przyczyny konfliktu polsko-ukraińskiego w Galicji Wschodniej; wyjaśnia podłoże problemów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co wpłynęło na wynik plebiscytów na Warmii i Mazurach oraz na Górnym Śląsku; charakteryzuje problemy związane z kształtowaniem się granicy na Śląsku Cieszyńskim i Wileńszczyźnie; wyjaśnia podłoże problemów II Rzeczypospolitej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia genezę i znaczenie terminów, którymi określa się Bitwę Warszawską; charakteryzuje przedstawianie walk o granice odrodzonego państwa w sztuce
31. II Rzeczpospolita w okresie rządów parlamentarnych (1918–1926)	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje prawo wyborcze do Sejmu Ustawodawczego; wymienia uprawnienia sejmu i prezydenta na mocy konstytucji marcowej; wymienia pierwszych Prezydentów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia postanowienia małej konstytucji; przeanalizuje okoliczności wyboru Gabriela Narutowicza na Prezydenta II Rzeczypospolitej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje pozycję władzy ustawodawczej i wykonawczej na mocy konstytucji marcowej; wymienia zasady ustrojowe państwa i prawa obywateli zawarte w konstytucji marcowej; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia problemy związane z przeprowadzeniem wyborów do Sejmu Ustawodawczego; porównuje pozycję Józefa Piłsudskiego jako Tymczasowego Naczelnika Państwa i Naczelnika Państwa; charakteryzuje życie polityczne II 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> podaje przykład gabinetu pozaparlamentarnego, który powstał w latach 20. XX w., i wyjaśnia okoliczności jego powołania
32. Rządy sanacji w Polsce (1926–1939)	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe przyczyny zamachu majowego; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe skutki zamachu majowego; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia stosunek różnych grup społecznych do działań Józefa Piłsudskiego w 1926 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> uzasadnia, że w Polsce po przewrocie majowym możemy mówić o 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia mocne i słabe strony II rządu Chjeno-Piasta;

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	<ul style="list-style-type: none"> wymienia uprawnienia prezydenta, które wzmocniły jego władzę na mocy konstytucji kwietniowej; wyjaśnia, jaką rolę odgrywał Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia zmiany w pozycji ustrojowej sejmu i prezydenta wprowadzone na mocy konstytucji kwietniowej; wyjaśnia, co to był Centrolew; charakteryzuje politykę 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia zmiany ustrojowe wprowadzone przez nowelę sierpniową i konstytucję kwietniową; charakteryzuje politykę wewnętrzną obozu sanacji; 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia działania obozu prawicowego w okresie rządów sanacji; ocenia pozycję Józefa Piłsudskiego w obozie sanacyjnym; charakteryzuje 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób powołanie rządu Chjeno-Piasta wpłynęło na wybuch przewrotu majowego
33. Społeczeństwo II Rzeczypospolitej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia mniejszości narodowe zamieszkujące II Rzeczpospolitą; charakteryzuje sytuację mniejszości żydowskiej w II Rzeczypospolitej; wymienia prawa mniejszości narodowych w II Rzeczypospolitej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia strukturę społeczeństwa II Rzeczypospolitej (etniczną, religijną, zawodową); charakteryzuje sytuację mniejszości ukraińskiej w II Rzeczypospolitej; przedstawia politykę władz 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co wpływało na różnice między strukturą etniczną i religijną społeczeństwa II Rzeczypospolitej; wyjaśnia przyczyny zmian w strukturze zawodowej społeczeństwa II Rzeczypospolitej; charakteryzuje sytuację 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny stosunku poszczególnych mniejszości narodowych do państwa polskiego; charakteryzuje sytuację mniejszości białoruskiej w II Rzeczypospolitej; ocenia politykę władz II Rzeczypospolitej wobec mniejszości narodowych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia przykłady wyboru różnych tożsamości narodowych wśród członków jednej rodziny; wyjaśnia, jakie mogły być przyczyny i konsekwencje takiego zjawiska
34. Przemiany gospodarcze w Polsce w okresie międzywojennym	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe problemy gospodarcze II Rzeczypospolitej wyjaśnia pojęcia: Polska A i Polska B; pokazuje na mapie najważ- 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> dzieli problemy gospodarcze II Rzeczypospolitej w latach 20. XX w. na te, które były konsekwencją zaborów, i na te, które wynikały z działań w czasie I wojny światowej; wymienia reformy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia podłoże problemów gospodarczych II Rzeczypospolitej w latach 20. XX w.; charakteryzuje przebieg wielkiego kryzysu gospodarczego w Polsce; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia skuteczność reform rządu Władysława Grabskiego; przedstawia przyczyny i realizację przeprowadzenia reformy rolnej w II Rzeczypospolitej; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia wpływ Prezydenta Ignacego Mościckiego na rozwój przemysłu

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
		<ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolę Gdyni i Centralnego Okręgu Przemysłowego 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje rozwój przemysłu w II Rzeczypospolitej 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia, czy władzom II Rzeczypospolitej udało się zniwelować różni- 	
35. Kultura i nauka w międzywojennej Polsce	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowych twórców i ich dzieła; wymienia osiągnięcia Polaków (obywateli II RP) w dziedzinie kultury i nauki; wymienia największe osiągnięcia sportowe Polaków w dwudziestoleciu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rozwój kultury masowej w II Rzeczypospolitej; wymienia przykładowe zabytki architektury modernistycznej w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia pisarzy i malarzy dwudziestolecia międzywojennego i przypisuje ich do odpowiedniej grupy literackiej lub nurtu w malarstwie; charakteryzuje architekturę dwudziestolecia między- 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rozwój i zmiany w szkolnictwie w II Rzeczypospolitej; wyjaśnia, co wpływało na rozwój kultury w Polsce w okresie dwudziestolecia międzywojennego; wyjaśnia, co wpływało 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, za co Kazimierz Wierzyński otrzymał medal olimpijski
36. Polska polityka zagraniczna w latach 1918–1939	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny konfliktów II Rzeczypospolitej z sąsiadami; wymienia sojuszników Polski w dwudziestoleciu międzywojennym 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia wydarzenia, które kształtowały stosunki Polski z Niemcami i Związkiem Sowieckim w dwudziestoleciu międzywojennym; przedstawia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co wpływało na kształt stosunków polsko-niemieckich i polsko-sowieckich w dwudziestoleciu międzywojennym; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje politykę zagraniczną II Rzeczypospolitej w okresie sanacji; ocenia skuteczność polskiej polityki zagranicznej w dwudziestoleciu między- 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego w prasie międzynarodowej porównywano działania władz polskich w polityce zagranicznej z działaniami III Rzeszy
VII. II WOJNA ŚWIATOWA					
37. Wojna obronna Polski w 1939 r.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia i pokazuje na mapie najważniejsze bitwy wojny obronnej 1939 r.; wyjaśnia pojęcia: 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia cele ataku Niemiec i ZSRS na Polskę; przedstawia bilans walk 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia i ocenia rolę Stefana Starzyńskiego w obronie Warszawy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje pozycję międzynarodową Polski w przededniu wybuchu II wojny 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia wydarzenia, które miały miejsce w okolicach jego miejscowości

Temat lekcji	Ocena				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe skutki walk z września i początków października 1939 r. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia udział ludności cywilnej w obronie kraju we wrześniu 1939 r. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia działania Anglii i Francji w pierwszych tygodniach II wojny światowej; przedstawia oko- 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego wojnę obronną Polski można określić jako wojnę totalną; ocenia szanse Polaków 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego obrona bunkrów pod Wizną jest określana jako <i>polskie Termopile</i>
38. Działania wojenne w latach 1939–1941	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie tereny opanowane przez III Rzeszę i ZSRS w latach 1939–1940; wyjaśnia pojęcie „dziwna wojna”; wymienia przyczyny ataku III Rzeszy na ZSRS 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> pokazuje na mapie tereny zaatakowane przez Włochy w latach 1940–1941; charakteryzuje etapy bitwy o Anglię; wyjaśnia znaczenie walk na Atlantyku dla przebiegu II wojny światowej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia reakcję władz Norwegii, Danii i Francji na atak wojsk niemieckich; wyjaśnia, dlaczego Hitler zaatakował Wielką Brytanię; wyjaśnia, w jaki sposób sytuacja militarna Włochów wpłynęła na niemieckie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia reakcję ludności Norwegii, Danii i Francji na atak wojsk niemieckich; porównuje metody stosowane w czasie zajmowania terenów przez ZSRS wobec Finlandii oraz republik bałtyckich; wyjaśnia, co ułatwiało 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia postaci i wydarzenia, do jakich odwoływały się państwa, prowadząc kampanię propagandową w czasie pierwszych lat II wojny światowej
39. Polityka Niemiec w okupowanej Europie	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia elementy polityki III Rzeszy wobec państw okupowanych; charakteryzuje politykę III Rzeszy wobec ludności żydowskiej; przedstawia znaczenie konferencji w Wannsee 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia różnice w polityce niemieckiej wobec krajów okupowanych w Europie Zachodniej i Środkowo-Wschodniej; wymienia przykłady działań ruchu oporu w Europie; wyjaśnia, w jaki sposób władze III Rzeszy starały się 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polegał Generalny Plan Wschodni; charakteryzuje działalność ruchu oporu w krajach europejskich; wymienia przykłady kolaboracji z władzami niemieckimi w krajach okupowanych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co wpływało na różną politykę Niemców wobec krajów okupowanych; wyjaśnia, dlaczego nazwisko Vidkuna Quislinga stało się synonimem kolaboracji; wymienia inne grupy ludności, które poddano eksterminacji i 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje trzy grupy partyzanckie działające na terenie Jugosławii: czetnicy, ustasze i komuniści; wyjaśnia przyczyny różnic między nimi

	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
40. Wielka koalicja i przełom na frontach	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia dokumenty, które były podstawą powstania wielkiej koalicji; wymienia przykładowe postanowienia <i>Karty atlantyckiej</i>; wymienia i pokazuje na mapie miejsca bitew, które zmieniły sytuację na frontach II wojny światowej; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe postanowienia <i>Deklaracji Narodów Zjednoczonych</i>; przedstawia znaczenie konferencji w Teheranie; wyjaśnia, które bitwy i dlaczego miały przełomowe znaczenie dla sytuacji na frontach II wojny światowej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia proces kształtowania się wielkiej koalicji; przedstawia stosunek Stanów Zjednoczonych do wojny przed ich formalnym przystąpieniem do koalicji antyhitlerowskiej; wymienia cele ekspansji japońskiej na Dalekim 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, które państwa i dlaczego odgrywały największą rolę w koalicji antyhitlerowskiej; wyjaśnia znaczenie <i>Lend-Lease Act</i> dla sytuacji wojennej w Europie; charakteryzuje sytuację we Włoszech po obaleniu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego Francja nie była sygnatariuszem <i>Deklaracji Narodów Zjednoczonych</i> z 1942 r.
41. Zakończenie II wojny światowej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia i pokazuje na mapie miejsca ostatnich bitew II wojny światowej; wymienia postanowienia konferencji w Jałcie dotyczące Niemiec 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia postanowienia konferencji w Poczdamie dotyczące Niemiec; wymienia skutki II wojny światowej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co przesądziło o zwycięstwie aliantów na Dalekim Wschodzie; wymienia postanowienia konferencji w Jałcie; przedstawia bilans II wojny światowej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia postanowienia konferencji w Poczdamie; wyjaśnia, w jaki sposób pozycja poszczególnych państw w koalicji antyhitlerowskiej wpływała na decyzje i działania podejmowane 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje sposób prowadzenia działań wojennych i postęp techniczny w czasie I i II wojny światowej

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: Informatyka	Klasa: 3 TG
Nauczyciel: Aner Ot	Poziom: Podstawowy
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 1	Półrocze: I i II
Program nauczania: Program nauczania informatyki dla liceum ogólnokształcącego i technikum „Informatyka na Czasie” Zakres podstawowy	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: I. Algorytmika i programowanie w języku C++ - XI 2024 r. II. Algorytmika i programowanie w języku Python - XII 2024 r. III. Rozwiązywanie problemów z wykorzystaniem komputera – IV 2025 r.	
Podręczniki obowiązkowe: Informatyka na czasie cz3 .Podręcznik dla liceum i technikum. Zakres podstawowy, J. Mazur P. Perekietka Z. Talaga, Nowa Era	
Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne: Komputer w postaci laptopa, tableta, smart-fona.	
Wymagania formalne: Podręcznik, zeszyt lub notes	
Formy sprawdzania wiadomości: <ul style="list-style-type: none"> – praca klasowa poprzedzona lekcją powtórzeniową, zapowiadana z tygodniowym wyprzedzeniem, – sprawdzian pisemny z zamkniętej partii materiału, zapowiadany z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, może mieć formę testu, – sprawdzian z trzech ostatnich lekcji, zapowiadany lub nie, może mieć formę testu, – kartkówka może odbyć się bez zapowiadania i obejmuje ostatnią poprzedzającą jednostkę lekcyjną, może mieć formę testu, czas jej trwania jest nie dłuższy niż 15 minut, – odpowiedź ustna, – praca przy komputerze, – praca domowa, – aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów).	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: <ul style="list-style-type: none"> – praca na lekcji, – udział w konkursach przedmiotowych, – udział w olimpiadach, – referaty, – wykonywanie pomocy szkolnych, – inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela.
Uwagi o ocenianiu: <ul style="list-style-type: none"> – uczeń raz/dwa razy w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów), – jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną), – w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, – kartkówki nie podlegają poprawie.	

Wymagania na poszczególne oceny:

2. Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który opanował w pełni materiał programowy wynikający z obowiązującej podstawy programowej, a ponadto może:

- a) posiadać wiedzę wykraczającą poza przewidzianą w programie, co znajduje odzwierciedlenie w uzyskiwanych przez niego ocenach częściowych ze sprawdzianów, prac klasowych i/6) Uczeń, który nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą, otrzymuje ocenę niedostateczną. lub innych form kreatywnego rozwiązywania problemów,
- b) uczestniczyć i osiągać sukcesy w konkursach i olimpiadach,
- c) rozwijać się twórczo i samodzielnie.

2. Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- a) wyczerpująco opanował materiał programowy wynikający z obowiązującej podstawy programowej,
- b) właściwie rozumie i umiejętnie wykorzystuje realizowane treści w teorii i praktyce bez ingerencji nauczyciela,
- c) stosuje poprawny język, styl, sprawnie posługuje się poznaną terminologią naukową,
- d) samodzielnie i skutecznie rozwiązuje problemy korzystając z dostępnych źródeł informacji,
- e) aktywnie uczestniczy w projektach i zajęciach edukacyjnych.

3. Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- a) samodzielnie rozwiązuje zadania o skali trudności wyższej od wymagań standardowych,
- b) rozumie przekazane przez nauczyciela treści edukacyjne oraz samodzielnie wyjaśnia zachodzące zjawiska,
- c) inspirowany przez nauczyciela, stosuje wiedzę w sytuacjach teoretycznych i praktycznych,
- d) popelnia nieliczne usterki stylistyczne, stosuje podstawowe pojęcia i prawa ujmowane za pomocą terminów naukowych, wypowiada się klarownie,
- e) nie opanował zakresu wiedzy dla oceny bardzo dobrej, zgodnie z obowiązującą podstawą programową.

4. Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- a) poprawnie rozumie podstawowe uogólnienia, wyjaśnia oraz stosuje ważniejsze zjawiska przy pomocy nauczyciela,
- b) samodzielnie rozwiązuje typowe zadania teoretyczne i praktyczne o średnim stopniu trudności,
- c) posiada podstawowe wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej,
- d) popelnia niewielkie i nieliczne błędy, stosuje język zbliżony do potocznego.
- e) nie opanował zakresu wiedzy dla oceny dobrej, zgodnie z obowiązującą podstawą programową.

5. Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- a) opanował podstawowe wiadomości z obowiązującej podstawy programowej,
- b) stosuje wiedzę tylko w sytuacjach typowych przy pomocy nauczyciela,
- c) posiada wiedzę niezbędną, pozwalającą na prawidłowe funkcjonowanie,
- d) ma wyraźne braki w opanowaniu materiału programowego,
- e) wykonuje proste zadania z pomocą nauczyciela,
- f) nie opanował zakresu wiedzy dla oceny dostatecznej, zgodnie z obowiązującą podstawą programową.
- g) wykazuje chęć poprawy uzyskanych ocen niedostatecznych, chętnie podejmuje zadania i działania naprawcze wskazane przez nauczyciela.

6. Uczeń, który nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą, otrzymuje ocenę niedostateczną.

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: Projektowanie graficzne	Klasa: 3TG
Nauczyciel: Eliza Głoszkowska	Poziom: 3
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 2	Półrocze: I i II
Program nauczania: Program nauczania dla zawodu technik grafiki i poligrafii	
Projektowanie w programach: Adobe Photoshop, Illustrator, InDesign Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: Źródła pozyskiwania materiałów cyfrowych. Klasyfikacja oprogramowania do obróbki obiektów graficznych. Projektowanie teczki wg wykrojników Klasyfikacja i tworzenie siatek opakowań Projektowanie opakowań Przygotowanie znaczników drukarskich i zapisywanie projektów do druku Estetyka pracy - zastosowanie zasad kompozycyjnych Zasady projektowania do druku cyfrowego i offsetowego Głęboka czerń, overprint, ustawienie nafarbiania Przygotowanie masek do uszlachetniania Projektowanie identyfikacji wizualnej zgodnie z wytycznymi i z zachowaniem zasad kompozycji. Mockupy Przygotowanie projektów do druku Ocenianiu będą podlegać prace wykonane w programach graficznych	
Podręczniki obowiązkowe:	
Wymagania formalne: nośnik cyfrowy typu pendrive	
Formy sprawdzania wiadomości: <ul style="list-style-type: none"> - praca przy komputerze - odpowiedź ustna, - praca domowa, - aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów).	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: <ul style="list-style-type: none"> - praca na lekcji, - udział w konkursach przedmiotowych, - udział w olimpiadach, - referaty, - wykonywanie pomocy szkolnych, - inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela.
Uwagi o ocenianiu: <ul style="list-style-type: none"> - uczeń raz/dwa razy w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów), - jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną), - w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, - kartkówki nie podlegają poprawie.	

Wymagania na poszczególne oceny:

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- biegłe posługuje się fachową terminologią zawodową, - wykazuje się wiedzą i umiejętnościami wykraczającymi poza program nauczania, - umiejętnie stosuje wiedzę z innych przedmiotów, - precyzyjnie formułuje swoje wypowiedzi, - umiejętnie posługuje się zdobytymi wiadomościami w rozwiązywaniu zadań teoretycznych i praktycznych, - samodzielnie i twórczo rozwija własne zainteresowania, - samodzielnie rozwiązuje zadania problemowe i wyciąga z nich wnioski, - wykazuje szczególną aktywność na zajęciach, - bierze udział w olimpiadach przedmiotowych.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował w pełnym zakresie wiadomości i umiejętności przewidziane w programie nauczania na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym, - wykazuje się znajomością i rozumieniem pojęć z zakresu realizowanego programu nauczania, - sprawnie i umiejętnie posługuje się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami, - bezbłędnie posługuje się terminologią zawodową, - potrafi samodzielnie formułować wnioski, - jest aktywny na zajęciach, - samodzielnie rozwiązuje zadania problemowe.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował podstawowe treści nauczania, - sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami, - stosuje podstawowe pojęcia zawodowe, - samodzielnie rozwiązuje typowe zadania problemowe, - potrafi samodzielnie formułować wnioski.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- opanował jedynie w podstawowym zakresie wiadomości i umiejętności przewidziane w programie nauczania, - zna podstawowe pojęcia zawodowe, - samodzielnie rozwiązuje typowe zadania teoretyczne i praktyczne o średnim stopniu trudności, - nie potrafi samodzielnie formułować wniosków.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- częściowo opanował podstawową wiedzę i umiejętności zawarte w programie nauczania, a jego braki nie przekreślają możliwości dalszej nauki, - zadania o niewielkim stopniu trudności rozwiązuje z pomocą nauczyciela, - przedstawia wiadomości w sposób nieuporządkowany, - nie potrafi zastosować terminologii zawodowej, - nie jest aktywny na zajęciach.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- nie spełnia oczekiwań określonych w programie nauczania, co uniemożliwia mu bezpośrednią kontynuację opanowania kolejnych treści, - nie opanował podstawowych wiadomości zawartych w programie nauczania, nie potrafi rozwiązywać zadań nawet o niewielkim stopniu trudności, - nie zna podstawowych pojęć zawodowych, - nie jest aktywny na zajęciach, - nie wykazuje chęci uzupełnienia braków, - opuszcza zajęcia.

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: Podstawy projektowania graficznego	Klasa: 3
Nauczyciel: Arkadiusz Przybylski	Poziom: podstawowy
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 2	Półrocze: I i II
Program nauczania: PROGRAM NAUCZANIA ZAWODU TECHNIK GRAFIKI I POLIGRAFII CYFROWEJ – po szkole podstawowej (5 lat nauki) SYMBOL CYFROWY ZAWODU 311943	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: Rozdzielczość map bitowych. Głębia kolorów map bitowych. Oprogramowanie do grafiki bitmapowej. Obróbka map bitowych. Formaty zapisu map bitowych. Sprawdzenie wiadomości - listopad Kompresja bez strat zapisu map bitowych. Kompresja ze stratą zapisu map bitowych. Charakterystyka map bitowych. Właściwości map bitowych. Sprawdzenie wiadomości - maj	
Podręczniki obowiązkowe: Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne:	
Wymagania formalne: zeszyt	
Formy sprawdzania wiadomości: <ul style="list-style-type: none"> – sprawdzian pisemny z zamkniętej partii materiału, zapowiadany z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, może mieć formę testu, – odpowiedź ustna, – praca domowa, – aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów).	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: <ul style="list-style-type: none"> – praca na lekcji, – udział w konkursach przedmiotowych, – udział w olimpiadach, – referaty, – wykonywanie pomocy szkolnych, – inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela.
Uwagi o ocenianiu: <ul style="list-style-type: none"> – uczeń raz w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów), – jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną), – w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną,	

Wymagania na poszczególne oceny:

przedział procentowy ocena

0 do 39% 1 - niedostateczny

40% - 59% 2 - dopuszczający

60% - 74% 3 - dostateczny

75% - 89% 4 - dobry

90% - 99% 5 - bardzo dobry

100% 6 - celujący

TABELA WYMAGAŃ DYDAKTYCZNYCH

Przedmiot: Wychowanie fizyczne	Klasa: 3TG
Nauczyciel: Magdalena Szymańska	Poziom: podstawowy
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 3	Okres: I i II
Program nauczania: Krzysztof Warchol - Program nauczania wychowania fizycznego dla liceum, technikum oraz branżowej szkoły I i II stopnia	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: W klasie III kontrolujemy i oceniamy następujące obszary aktywności ucznia: 1) postawę ucznia i jego kompetencje społeczne, 2) systematyczny udział i aktywność w trakcie zajęć, 3) sprawność fizyczną (kontrola): - siła mięśni brzucha - siady z leżenia tyłem wykonywane w czasie 30 s [według MTSF], - gibkość – skłon tułowia w przód z podwyższenia [według MTSF], - skok w dal z miejsca [według MTSF], - bieg ze startu wysokiego na 50 m [według MTSF], - bieg wahadłowy na dystansie 4 x 10 m z przenoszeniem klocków [według MTSF], - pomiar siły względnej [według MTSF]: ☐ zwis na ugiętych rękach – dziewczęta, ☐ podciąganie w zwisie na drążku – chłopcy, - biegi przedłużone [według MTSF]: ☐ na dystansie 800 m – dziewczęta, ☐ na dystansie 1000 m – chłopcy, - pomiar tętna przed wysiłkiem i po jego zakończeniu – Test Coopera. 4) umiejętności ruchowe: - gimnastyka: ☐ stanie na rękach przy drabinkach, ☐ przewrót w tył do przysiadu podpartego, - piłka nożna: ☐ uderzenie piłki wewnętrznym podbiciem, ☐ prowadzenie piłki wewnętrznym podbiciem ze zmianą kierunku poruszania się i nogi prowadzącej, - koszykówka: ☐ rzut do kosza z dwutaktu, ☐ podania piłki oburącz sprzed klatki piersiowej kozłem w parach, - piłka ręczna: ☐ rzut na bramkę z przeskokiem, ☐ podania jednorącz półgórne kozłem, - piłka siatkowa: ☐ wystawienie piłki sposobem górnym, ☐ zagrywka sposobem górnym. 5) wiadomości: - uczeń zna normy aktywności fizycznej dla swojego wieku (odpowiedzi ustne lub pisemny test), - uczeń zna techniki relaksacyjne. 5a) wiadomości z edukacji zdrowotnej: - uczeń wie, co to sport profesjonalny i sport dla wszystkich, - uczeń wie, co to są badania profilaktyczne	
Podręczniki obowiązkowe:	
Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne:	
Wymagania formalne:	

<p>Formy sprawdzania wiadomości:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sprawdziany praktyczne - znajomość terminologii 	<p>Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela:</p> <p>Założenia ogólne</p> <p>Ocenianie z wychowania fizycznego jest integralną częścią wewnątrzszkolnego oceniania przedmiotowego.</p> <p>Ocena półroczna lub roczna ustalana jest na podstawie ocen cząstkowych za określony poziom wiadomości, umiejętności i kompetencji społecznych w procesie szkolnego wychowania fizycznego.</p> <p>Ocena półroczna lub roczna nie jest średnią arytmetyczną ocen cząstkowych.</p> <p>Przy ustalaniu oceny półrocznej i rocznej uwzględnia się przede wszystkim wysiłek ucznia, wynikający z realizacji programu nauczania oraz systematyczny i aktywny udział w lekcjach wychowania fizycznego.</p> <p>Ocena z wychowania fizycznego może być podniesiona za dodatkową aktywność ucznia, np. udział w zajęciach rekreacyjno-sportowych, zawodach sportowych, turniejach i rozgrywkach pozaszkolnych, konkursach plastycznych i literackich o tematyce sportowej, wyjazdach na basen itp.</p> <p>Szkolne ocenianie z wychowania fizycznego ma być czynnikiem motywującym młodzież do aktywności fizycznej w wymiarze teraźniejszym i przyszłościowym.</p> <p>Obniżenie oceny z wychowania fizycznego na koniec półrocza lub roku szkolnego następuje wskutek negatywnej postawy ucznia, np. częste braki stroju, niesystematyczne ćwiczenie, sporadyczne uczestniczenie w sprawdzianach kontrolno-oceniających, brak właściwego zaangażowania w czasie poszczególnych lekcji, niski poziom kultury osobistej itp.</p> <p>Uczeń może być zwolniony z zajęć wychowania fizycznego decyzją administracyjną dyrektora szkoły na podstawie opinii o ograniczonych możliwościach uczestniczenia w tych zajęciach, wydanej przez lekarza, na czas określony w tej opinii [Rozporządzenie MEN z dnia 3.08.2017 r.].</p> <p>W przypadku zwolnienia ucznia z zajęć wychowania na okres uniemożliwiający wystawienie oceny półrocznej lub rocznej klasyfikacyjnej na koniec roku szkolnego, zamiast oceny nauczyciel wychowania fizycznego wpisuje „zwolniony” albo „zwolniona” [Rozporządzenie MEN z dnia 3.08.2017 r.].</p> <p>Uczeń, który opuścił z własnej winy lub nie ćwiczył w 51% i więcej obowiązkowych zajęć wychowania fizycznego, otrzymuje ocenę nie-dostateczną na koniec półrocza lub roku szkolnego.</p> <p>Rada pedagogiczna szkoły, w której uczeń opuścił z własnej winy lub nie ćwiczył w 51% i więcej obowiązkowych zajęć wychowania fizycznego, może ustalić dla ucznia egzamin klasyfikacyjny.</p> <p>Egzamin klasyfikacyjny obejmuje zadania praktyczne (umiejętności ruchowe, które były przedmiotem nauczania w trakcie semestru lub roku szkolnego.)</p>
<p>Uwagi o ocenianiu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uczeń dwa razy w półroczu może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów), - jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną), - w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, 	
<p>Wymagania na poszczególne oceny:</p> <p>Ocena celująca</p> <p>Ocenę celującą na pierwsze półrocze lub roczną otrzymuje uczeń, który w zakresie:</p> <p>a) postawy i kompetencji społecznych (spełnia co najmniej 5 kryteriów):</p> <ul style="list-style-type: none"> - jest zawsze przygotowany do zajęć wychowania fizycznego, m.in. posiada odpowiedni strój sportowy, - nie ćwiczy na lekcjach tylko z bardzo ważnych powodów zdrowotnych, rodzinnych lub osobistych, - charakteryzuje się wysokim poziomem kultury osobistej, - używa właściwych sformułowań w kontaktach interpersonalnych z rówieśnikami w klasie oraz w stosunku do nauczyciela, czy innych pracowników szkoły, - bardzo chętnie współpracuje z nauczycielami wychowania fizycznego na rzecz szkolnej lub środowiskowej kultury fizycznej, - reprezentuje szkołę w zawodach sportowych na poziomie powiatu, rejonu, województwa lub w zawodach ogólnopolskich, - systematycznie bierze udział w zajęciach sportowo-rekreacyjnych, - jest aktywny w trakcie zajęć z edukacji zdrowotnej, uprawia dyscypliny lub konkurencje sportowe w innych klubach lub sekcjach sportowych, podejmuje dowolne formy aktywności fizycznej w czasie wolnym; <p>b) systematycznego udziału i aktywności w trakcie zajęć (spełnia co najmniej 5 kryteriów):</p> <ul style="list-style-type: none"> - w trakcie miesiąca aktywnie ćwiczy w co najmniej 95–100% zajęć, - w sposób ponad bardzo dobry wykonuje wszystkie ćwiczenia w czasie lekcji, - wzorowo pełni funkcję lidera grupy ćwiczebnej lub kapitana drużyny, - pokazuje i demonstrowa większość umiejętności ruchowych, - prowadzi rozgrzewkę lub ćwiczenia kształtujące bardzo poprawnie pod względem merytorycznym i metodycznym, - potrafi samodzielnie pod względem psychomotorycznym przygotować się do wybranego fragmentu zajęć, - umie samodzielnie przygotować miejsce ćwiczeń, - w sposób bezwzględny stosuje zasady bezpiecznej organizacji zajęć wychowania fizycznego, - poczuwa się do współodpowiedzialności za stan techniczny urządzeń, przyborów i obiektów sportowych szkoły; <p>c) sprawności fizycznej i rozwoju fizycznego (spełnia co najmniej 5 kryteriów):</p> <ul style="list-style-type: none"> - zalicza wszystkie testy i próby sprawnościowe ujęte w programie nauczania, - samodzielnie zabiega o poprawę lub uzupełnienie próby sprawnościowej, w której nie uczestniczył z ważnych powodów osobistych, rodzinnych lub zdrowotnych, - uzyskuje bardzo znaczny postęp w kolejnych próbach sprawnościowych, np. w ciągu roku szkolnego, - dokonuje oceny własnego rozwoju fizycznego, - oblicza wskaźnik BMI, - podejmuje indywidualny program treningowy w celu poprawy wyniku w danej próbie sprawności fizycznej; 	

d) aktywności fizycznej (spełnia co najmniej 5 kryteriów):

- zalicza wszystkie sprawdziany umiejętności ruchowych bez jakichkolwiek błędów technicznych lub taktycznych,
- ćwiczenia wykonuje zgodnie z przepisami lub zasadami obowiązującymi w konkurencjach indywidualnych lub zespołowych,
- wykonanie zadania ruchowego przez ucznia może być zawsze przykładem i wzorem do naśladowania dla innych ćwiczących,
- potrafi wykonać ćwiczenie o znacznym stopniu trudności,
- wykonuje zadania ruchowe nie tylko efektywnie, ale i efektywnie, np. trafia do bramki, rzuca celnie do kosza,
- stosuje opanowane umiejętności ruchowe w czasie zawodów i rozgrywek sportowych,
- stopień opanowania umiejętności ruchowych przez ucznia w sposób znaczący wpływa na wyniki drużyn szkolnych w zawodach i rozgrywkach różnych szczebli;

e) wiadomości (spełnia co najmniej 3 kryteria):

- stosuje wszystkie przepisy i zasady sportów indywidualnych oraz zespołowych, które były nauczane w trakcie zajęć wychowania fizycznego,
- posiada rozległą wiedzę na temat rozwoju fizycznego i motorycznego,
- wykazuje się dużym zakresem wiedzy nt. bieżących wydarzeń sportowych w kraju i za granicą,
- ma podstawową wiedzę z edukacji zdrowotnej.

Ocena bardzo dobra

Ocenę bardzo dobrą na pierwsze półrocze lub roczną otrzymuje uczeń, który w zakresie:

a) postawy i kompetencji społecznych (spełnia co najmniej 4 kryteria):

- jest przygotowany do zajęć wychowania fizycznego, m.in. posiada odpowiedni strój sportowy, ale sporadycznie nie bierze udziału w lekcjach z różnych powodów,
- nie ćwiczy na lekcjach tylko z bardzo ważnych powodów zdrowotnych, rodzinnych lub osobistych,
- charakteryzuje się właściwym poziomem kultury osobistej,
- używa odpowiednich sformułowań w kontaktach interpersonalnych z rówieśnikami w klasie oraz w stosunku do nauczyciela, czy innych pracowników szkoły,
- chętnie współpracuje z nauczycielami wychowania fizycznego na rzecz szkolnej lub środowiskowej kultury fizycznej,
- reprezentuje szkołę w zawodach sportowych na poziomie miejskim lub gminnym,
- niesystematycznie bierze udział w zajęciach sportowo-rekreacyjnych,
- niekiedy podejmuje indywidualne formy aktywności fizycznej w czasie wolnym,
- jest aktywny w trakcie zajęć z edukacji zdrowotnej;

b) systematycznego udziału i aktywności w trakcie zajęć (spełnia co najmniej 4 kryteria):

- w trakcie miesiąca aktywnie ćwiczy w co najmniej 85–94% zajęć,
- w sposób bardzo dobry wykonuje większość ćwiczeń w czasie lekcji,
- bardzo dobrze pełni funkcję lidera grupy ćwiczebnej lub kapitana drużyny,
- pokazuje i demonstrowa niektóre umiejętności ruchowe,
- prowadzi rozgrzewkę lub ćwiczenia kształtujące poprawnie pod względem merytorycznym i metodycznym,
- potrafi samodzielnie pod względem psychomotorycznym przygotować się do wybranego fragmentu zajęć,
- umie z pomocą nauczyciela lub współćwiczących przygotować miejsce ćwiczeń,
- stosuje zasady bezpiecznej organizacji zajęć wychowania fizycznego,
- stara się dbać o stan techniczny urządzeń, przyborów i obiektów sportowych szkoły;

c) sprawności fizycznej i rozwoju fizycznego (spełnia co najmniej 4 kryteria):

- zalicza prawie wszystkie testy i próby sprawnościowe ujęte w programie nauczania,
- poprawia lub uzupełnia próby sprawnościowe, w których nie uczestniczył z ważnych powodów osobistych, rodzinnych lub zdrowotnych za namową nauczyciela,
- uzyskuje znaczny postęp w kolejnych próbach sprawnościowych, np. w ciągu roku szkolnego,
- dokonuje oceny własnego rozwoju fizycznego,
- oblicza wskaźnik BMI,
- czasami podejmuje indywidualny program treningowy w celu poprawy wyniku w danej próbie sprawności fizycznej;

d) aktywności fizycznej (spełnia co najmniej 4 kryteria):

- zalicza wszystkie sprawdziany umiejętności ruchowych z niewielkimi błędami technicznymi lub taktycznymi,
- ćwiczenia wykonuje zgodnie z przepisami lub zasadami obowiązującymi w konkurencjach indywidualnych lub zespołowych,
- potrafi wykonywać ćwiczenia o dużym stopniu trudności,
- wykonuje zadania ruchowe efektywnie, ale nie zawsze efektywnie, np. sporadycznie trafia do bramki czy rzuca celnie do kosza,
- stosuje opanowane umiejętności ruchowe w czasie gry właściwej, w trakcie zajęć,
- stopień opanowania umiejętności ruchowych przez ucznia wpływa na wyniki drużyn szkolnych w zawodach i rozgrywkach różnych szczebli;

e) wiadomości (spełnia co najmniej 2 kryteria):

- stosuje prawie wszystkie przepisy i zasady sportów indywidualnych oraz zespołowych, które były nauczane w trakcie zajęć wychowania fizycznego,
- posiada bardzo dobrą wiedzę na temat rozwoju fizycznego i motorycznego,
- wykazuje się bardzo dobrym zakresem wiedzy nt. bieżących wydarzeń sportowych w kraju i za granicą,
- ma podstawową wiedzę z edukacji zdrowotnej.

Ocena dobra

Ocenę dobrą na pierwsze półrocze lub roczną otrzymuje uczeń, który w zakresie:

a) postawy i kompetencji społecznych (spełnia co najmniej 3 kryteria):

- jest przygotowany do zajęć wychowania fizycznego, m.in. posiada odpowiedni strój sportowy, ale zdarza mu się nie brać udziału w lekcjach z różnych powodów,
- nie ćwiczy na lekcjach tylko z ważnych powodów zdrowotnych, rodzinnych lub osobistych,
- charakteryzuje się właściwym poziomem kultury osobistej,
- nie zawsze używa odpowiednich sformułowań w kontaktach interpersonalnych z rówieśnikami w klasie oraz w stosunku do nauczyciela czy innych pracowników szkoły,
- sporadycznie współpracuje z nauczycielami wychowania fizycznego na rzecz szkolnej lub środowiskowej kultury fizycznej,
- bierze udział w klasowych i szkolnych zawodach sportowych,
- nie uczęszcza na zajęcia sportowo-rekreacyjne,
- raczej nie podejmuje indywidualnych form aktywności fizycznej w czasie wolnym,
- jest aktywny w trakcie zajęć z edukacji zdrowotnej;

b) systematycznego udziału i aktywności w trakcie zajęć (spełnia co najmniej 3 kryteria):

- w trakcie miesiąca aktywnie ćwiczy w co najmniej 75–84% zajęć,
- w sposób dobry wykonuje większość ćwiczeń w czasie lekcji,
- dobrze pełni funkcję lidera grupy ćwiczebnej lub kapitana drużyny,
- nie potrafi pokazywać i demonstrować umiejętności ruchowych,
- prowadzi rozgrzewkę lub ćwiczenia kształtujące w miarę poprawnie pod względem merytorycznym i metodycznym,

- potrafi samodzielnie pod względem psychomotorycznym przygotować się do wybranego fragmentu zajęć, ale często to przygotowanie wymaga dodatkowych uwag i zaleceń nauczyciela,
- umie z pomocą nauczyciela lub współwiczających przygotować miejsce ćwiczeń,
- nie zawsze stosuje zasady bezpiecznej organizacji zajęć wychowania fizycznego,
- dba o stan techniczny urządzeń, przyborów i obiektów sportowych szkoły, ale aktywność ta wymaga dodatkowej interwencji wychowawczej prowadzącego zajęcia;
- c) sprawności fizycznej i rozwoju fizycznego (spełnia co najmniej 3 kryteria):
  - zalicza większość testów i prób sprawnościowych ujętych w programie nauczania,
  - wykonuje określone próby sprawności fizycznej na ocenę dobrą,
  - poprawia lub uzupełnia próby sprawnościowe, w których nie uczestniczył z ważnych powodów osobistych, rodzinnych lub zdrowotnych za wyraźną namową nauczyciela,
  - uzyskuje niewielki postęp w kolejnych próbach sprawnościowych, np. w ciągu roku szkolnego,
  - dokonuje oceny własnego rozwoju fizycznego,
  - oblicza wskaźnik BMI,
  - raczej nie podejmuje indywidualnego programu treningowego w celu poprawy wyniku w danej próbie sprawności fizycznej;
- d) aktywności fizycznej (spełnia co najmniej 3 kryteria):
  - zalicza wszystkie sprawdziany umiejętności ruchowych z niewielkimi błędami technicznymi lub taktycznymi,
  - wykonuje ćwiczenia nie zawsze zgodnie z przepisami lub zasadami obowiązującymi w konkurencjach indywidualnych lub zespołowych,
  - potrafi wykonywać ćwiczenia o przeciętnym stopniu trudności,
  - wykonuje zadania ruchowe efektywnie, ale zawsze mało efektywnie, np. nie trafia do bramki czy nie rzuca celnie do kosza,
  - nie potrafi zastosować opanowanych umiejętności ruchowych w czasie gry właściwej lub szkolnej,
  - stopień opanowania umiejętności ruchowych przez ucznia nie wpływa na wyniki drużyn szkolnych w zawodach i rozgrywkach różnych szczebli;
- e) wiadomości (spełnia co najmniej 1 kryterium):
  - stosuje przepisy i zasady sportów indywidualnych oraz zespołowych, które były nauczane w trakcie zajęć wychowania fizycznego,
  - posiada dobrą wiedzę na temat rozwoju fizycznego i motorycznego,
  - wykazuje się dobrym zakresem wiedzy nt. bieżących wydarzeń sportowych w kraju i za granicą,
  - ma podstawową wiedzę z edukacji zdrowotnej.

Ocena dostateczna

Ocenę dostateczną na półrocze lub ocenę roczną otrzymuje uczeń, który w zakresie:

- a) postawy i kompetencji społecznych (spełnia co najmniej 2 kryteria):
  - jest przygotowany do zajęć wychowania fizycznego, m.in. posiada odpowiedni strój sportowy, ale często mu się zdarza nie brać udziału w lekcjach z różnych powodów,
  - nie ćwiczy na lekcjach z błahych powodów zdrowotnych, rodzinnych lub osobistych,
  - charakteryzuje się przeciętnym poziomem kultury osobistej,
  - często używa nieodpowiednich sformułowań w kontaktach interpersonalnych z rówieśnikami w klasie oraz w stosunku do nauczyciela czy innych pracowników szkoły,
  - nie współpracuje z nauczycielami wychowania fizycznego na rzecz szkolnej lub środowiskowej kultury fizycznej,
  - nie bierze udziału w klasowych i szkolnych zawodach sportowych,
  - nie uczęszcza na zajęcia sportowo-rekreacyjne,
  - nigdy nie podejmuje indywidualnych form aktywności fizycznej w czasie wolnym;
- b) systematycznego udziału i aktywności w trakcie zajęć (spełnia co najmniej 2 kryteria):
  - w trakcie miesiąca aktywnie ćwiczy w co najmniej 65–74% zajęć,
  - w sposób dostateczny wykonuje większość ćwiczeń w czasie lekcji,
  - nie pełni funkcji lidera grupy ćwiczebnej lub kapitana drużyny,
  - nie potrafi pokazywać i demonstrować umiejętności ruchowych,
  - nie potrafi przeprowadzić rozgrzewki lub ćwiczeń kształtujących poprawnie pod względem merytorycznym i metodycznym,
  - nie potrafi samodzielnie pod względem psychomotorycznym przygotować się do wybranego fragmentu zajęć,
  - umie z pomocą nauczyciela lub współwiczających przygotować miejsce ćwiczeń,
  - często nie stosuje zasad bezpiecznej organizacji zajęć wychowania fizycznego,
  - dba o stan techniczny urządzeń, przyborów i obiektów sportowych szkoły, ale aktywność ta wymaga zawsze dodatkowej interwencji wychowawczej prowadzącego zajęcia;
- c) sprawności fizycznej i rozwoju fizycznego (spełnia co najmniej 2 kryteria):
  - zalicza tylko niektóre testy i próby sprawnościowe ujęte w programie nauczania,
  - wykonuje określone próby sprawności fizycznej na ocenę dostateczną,
  - nie poprawia lub nie uzupełnia prób sprawnościowych, w których nie uczestniczył z ważnych powodów osobistych, rodzinnych lub zdrowotnych,
  - nie dokonuje oceny własnego rozwoju fizycznego,
  - nie oblicza wskaźnika BMI,
  - nie uzyskuje żadnego postępu w kolejnych próbach sprawnościowych, np. w ciągu roku szkolnego,
  - nigdy nie podejmuje indywidualnego programu treningowego w celu poprawy wyniku w danej próbie sprawności fizycznej;
- d) aktywności fizycznej (spełnia co najmniej 2 kryteria):
  - zalicza wszystkie sprawdziany umiejętności ruchowych z dużymi błędami technicznymi lub taktycznymi,
  - wykonuje ćwiczenia prawie zawsze niezgodnie z przepisami lub zasadami obowiązującymi w konkurencjach indywidualnych lub zespołowych,
  - potrafi wykonywać ćwiczenia o niskim stopniu trudności,
  - wykonuje zadania ruchowe mało efektywnie i zawsze mało efektywnie, np. nie trafia do bramki, nie rzuca celnie do kosza,
  - nie potrafi zastosować opanowanych umiejętności ruchowych w czasie gry właściwej lub szkolnej,
  - stopień opanowania umiejętności ruchowych przez ucznia nie wpływa na wyniki drużyn szkolnych w zawodach i rozgrywkach różnych szczebli;
- e) wiadomości (spełnia co najmniej 1 kryterium):
  - stosuje niektóre przepisy i zasady sportów indywidualnych oraz zespołowych, które były nauczane w trakcie zajęć wychowania fizycznego,
  - posiada dostateczną wiedzę na temat rozwoju fizycznego i motorycznego,
  - wykazuje się przeciętnym zakresem wiedzy nt. bieżących wydarzeń sportowych w środowisku lokalnym i kraju.

Ocena dopuszczająca

Ocenę dopuszczającą na półrocze lub ocenę roczną otrzymuje uczeń, który w zakresie:

- a) postawy i kompetencji społecznych (spełnia co najmniej 1 kryterium):
  - bardzo często jest nieprzygotowany do lekcji, zapomina stroju,
  - często nie ćwiczy na lekcjach z błahych powodów zdrowotnych, rodzinnych lub osobistych,
  - charakteryzuje się niskim poziomem kultury osobistej,
  - bardzo często używa nieodpowiednich sformułowań w kontaktach interpersonalnych z rówieśnikami w klasie oraz w stosunku do nauczyciela czy innych

pracowników szkoły,

- nie współpracuje z nauczycielami wychowania fizycznego na rzecz szkolnej lub środowiskowej kultury fizycznej,
- nie bierze udziału w klasowych i szkolnych zawodach sportowych,
- nie uczęszcza na zajęcia sportowo-rekreacyjne,
- nigdy nie podejmuje indywidualnych form aktywności fizycznej w czasie wolnym;

b) systematycznego udziału i aktywności w trakcie zajęć (spełnia co najmniej 1 kryteria):

- w trakcie miesiąca aktywnie ćwiczy w co najmniej 55-64% zajęć,
- w sposób nieudolny wykonuje większość ćwiczeń w czasie lekcji,
- nie pełni funkcji lidera grupy ćwiczebnej lub kapitana drużyny,
- nie potrafi pokazywać i demonstrować umiejętności ruchowych,
- nie potrafi przeprowadzić rozgrzewki lub ćwiczeń kształtujących poprawnie pod względem merytorycznym i metodycznym,
- nie potrafi samodzielnie pod względem psychomotorycznym przygotować się do wybranego fragmentu zajęć,
- umie z pomocą nauczyciela lub współwiczających przygotować miejsce ćwiczeń,
- bardzo często nie stosuje zasad bezpiecznej organizacji zajęć wychowania fizycznego,
- nie dba o stan techniczny urządzeń, przyborów i obiektów sportowych szkoły;

c) sprawności fizycznej i rozwoju fizycznego (spełnia co najmniej 1 kryteria):

- zalicza tylko pojedyncze testy i próby sprawnościowe ujęte w programie nauczania,
- nie poprawia lub nie uzupełnia prób sprawnościowych, w których nie uczestniczył z ważnych powodów osobistych, rodzinnych lub zdrowotnych,
- nie dokonuje oceny własnego rozwoju fizycznego,
- nie oblicza wskaźnika BMI,
- nigdy nie podejmuje indywidualnego programu treningowego w celu poprawy wyniku w danej próbie sprawności fizycznej;

d) aktywności fizycznej (spełnia co najmniej 1 kryteria):

- zalicza wszystkie sprawdziany umiejętności ruchowych z rażącymi błędami technicznymi lub taktycznymi,
- wykonuje ćwiczenia prawie zawsze niezgodnie z przepisami lub zasadami obowiązującymi w konkurencjach indywidualnych lub zespołowych,
- potrafi wykonywać ćwiczenia o bardzo niskim stopniu trudności,
- wykonuje zadania ruchowe mało efektywnie i zawsze mało efektywnie, np. nie trafia do bramki, nie rzuca celnie do kosza,
- nie potrafi zastosować opanowanych umiejętności ruchowych w czasie gry właściwej lub szkolnej,
- stopień opanowania umiejętności ruchowych przez ucznia nie wpływa na wyniki drużyn szkolnych w zawodach i rozgrywkach różnych szczebli;

e) wiadomości (spełnia co najmniej 1 kryterium):

- stosuje niektóre przepisy i zasady sportów indywidualnych oraz zespołowych, które były nauczane w trakcie zajęć wychowania fizycznego,
- posiada niewielką wiedzę na temat rozwoju fizycznego i motorycznego,
- wykazuje się niskim zakresem wiedzy nt. bieżących wydarzeń sportowych w środowisku lokalnym i kraju.

Ocena niedostateczna

Ocenę niedostateczną na półroczu lub ocenę roczną otrzymuje uczeń, który w zakresie:

a) postawy i kompetencji społecznych:

- prawie zawsze jest nieprzygotowany do lekcji, zapomina stroju,
- bardzo często nie ćwiczy na lekcjach z błahych powodów zdrowotnych, rodzinnych lub osobistych,
- charakteryzuje się bardzo niskim poziomem kultury osobistej,
- zachowuje się wulgarnie w stosunku do nauczyciela czy innych pracowników szkoły,
- nie współpracuje z nauczycielami wychowania fizycznego na rzecz szkolnej lub środowiskowej kultury fizycznej,
- nie bierze udziału w klasowych i szkolnych zawodach sportowych,
- nie uczęszcza na zajęcia sportowo-rekreacyjne,
- nigdy nie podejmuje indywidualnych form aktywności fizycznej w czasie wolnym;

b) systematycznego udziału i aktywności w trakcie zajęć:

- w trakcie miesiąca aktywnie ćwiczy poniżej 55% obowiązkowych zajęć,
- w sposób bardzo nieudolny wykonuje większość ćwiczeń w czasie lekcji,
- nie pełni funkcji lidera grupy ćwiczebnej lub kapitana drużyny,
- nie potrafi pokazywać i demonstrować umiejętności ruchowych,
- nie potrafi przeprowadzić rozgrzewki lub ćwiczeń kształtujących poprawnie pod względem merytorycznym i metodycznym,
- nie potrafi samodzielnie pod względem psychomotorycznym przygotować się do wybranego fragmentu zajęć,
- nigdy nie przygotowuje miejsce ćwiczeń,
- nigdy nie stosuje zasad bezpiecznej organizacji zajęć wychowania fizycznego, a zachowanie jego zagraża zdrowiu współwiczających,
- nie dba o stan techniczny urządzeń, przyborów i obiektów sportowych szkoły, a nawet często je niszczy,

c) sprawności fizycznej i rozwoju fizycznego:

- nie zalicza większości testów i prób sprawnościowych ujętych w programie nauczania,
- nie poprawia lub nie uzupełnia prób sprawnościowych, w których nie uczestniczył z ważnych powodów osobistych, rodzinnych lub zdrowotnych,
- nie uzyskuje żadnego postępu w kolejnych próbach sprawnościowych np. w ciągu całego roku szkolnego,
- nigdy nie podejmuje indywidualnego programu treningowego w celu poprawy wyniku w danej próbie sprawności fizycznej;

d) aktywności fizycznej:

- zalicza wszystkie sprawdziany umiejętności ruchowych z bardzo rażącymi błędami technicznymi lub taktycznymi,
- wykonuje ćwiczenia prawie zawsze niezgodnie z przepisami lub zasadami obowiązującymi w konkurencjach indywidualnych lub zespołowych,
- nie potrafi wykonywać ćwiczenia nawet o bardzo niskim stopniu trudności,
- wykonuje zadania ruchowe mało efektywnie i zawsze mało efektywnie, np. nie trafia do bramki, nie rzuca celnie do kosza,
- nie potrafi zastosować opanowanych umiejętności ruchowych w czasie gry właściwej lub szkolnej,
- stopień opanowania umiejętności ruchowych przez ucznia nie wpływa na wyniki drużyn szkolnych w zawodach i rozgrywkach różnych szczebli;

e) wiadomości (spełnia co najmniej 1 kryterium):

- stosuje niektóre przepisy i zasady sportów indywidualnych oraz zespołowych, które były nauczane w trakcie zajęć wychowania fizycznego,
- posiada niedostateczną wiedzę na temat rozwoju fizycznego i motorycznego,
- wykazuje się niedostatecznym zakresem wiedzy nt. bieżących wydarzeń sportowych w środowisku lokalnym i kraju.

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: JĘZYK NIEMIECKI	Klasa: 3TG grupa 1 i 2
Nauczyciel: Wioletta Łusiaczyk	Poziom: podstawowy
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 2	Półrocze I i II
Program nauczania: Program nauczania języka niemieckiego w liceum ogólnokształcącym i technikum na podbudowie nauki w ośmioletniej szkole podstawowej. Zakres podstawowy. Wariant III.2. Anna Abramczyk. Pearson – aneksowany.	
PERFEKT 2	
KAPITEL 2 Opis drogi, orientacja w terenie, miejsca w mieście; określanie położenia, stopniowanie przymiotników i przysłówków, środki transportu i korzystanie z nich, zdania okolicznikowe przyczyny z <i>weil</i> , wpis na blogu na temat jazdy rowerem, trasy turystyczne w Niemczech, tekst reklamowy o ciekawej trasie turystycznej lub rowerowej, ankieta w klasie na temat korzystania ze środków transportu. Powtórzenie i utrwalenie wiadomości z rozdziału, sprawdzian - wrzesień	
KAPITEL 3 Przyimki lokalne z celownikiem; nazwy produktów spożywczych bez rodzajnika, rodzaje sklepów, robienie zakupów, artykuły spożywcze; określenia ilości i wagi, towary i ich cechy, lista produktów spożywczych, które są potrzebne do przygotowania wybranej potrawy, wyprzedaż zimowa, zaimek osobowy w celowniku, towary i ich cechy, sprzedawanie i kupowanie, polecanie produktów, zakupy przez Internet. Powtórzenie i utrwalenie wiadomości z rozdziału, sprawdzian –październik	
KAPITEL 4 Na stołówce, potrawy w menu szkolnym, posiłki i ich przygotowywanie, nasz piknik, wyrażanie opinii o jedzeniu i potrawach, tryb rozkazujący, zasady zachowania przy stole, zastawa stołowa, zdania okolicznikowe przyczyny z <i>weil</i> (z czasownikiem modalnym), opis posiłków, lokale gastronomiczne, jedzenie na mieście, przyzwyczajenia związane ze spożywaniem posiłków w Niemczech, sposób spożywania posiłków w Niemczech, porównanie z przyzwyczajeniami w Polsce. Powtórzenie i utrwalenie wiadomości z rozdziału, sprawdzian – listopad	
KAPITEL 5 Jak się czujesz? Samopoczucie i dolegliwości, wizyta u lekarza, dialogi u lekarza, opis choroby, słownictwo związane z zachorowaniami, objawy i leczenie, czasownik modalny <i>sollen</i> , wiadomość z zaleceniami dla chorego kolegi, rodzaje lekarstw, częstotliwość i sposób ich zażywania, w aptece, w szpitalu, czas przeszły <i>Präteritum</i> czasowników modalnych (<i>können, müssen, wollen</i>), przyczyny nieobecności w szkole. Powtórzenie i utrwalenie wiadomości z rozdziału, sprawdzian – grudzień	
KAPITEL 6 Festiwale, nazwy geograficzne w roli przydawki, uczestnictwo w kulturze, informacje radiowe i rozmowy telefoniczne na temat wydarzeń kulturalnych, wyrażanie opinii o sztuce; partykuły stopniujące, wypowiedzi na temat sztuki wizualnej, zdania okolicznikowe warunku z <i>wenn</i> , muzyka, gatunki muzyczne, upodobania muzyczne i kulturalne, rodzaje książek i ich opis, biografie twórców z krajów niemieckojęzycznych, twórcy i ich dzieła. Powtórzenie i utrwalenie wiadomości z rozdziału, sprawdzian -styczeń	
KAPITEL 7 Technika, nauka. Czym robisz zdjęcia? Korzystanie z urządzeń technicznych, przysłówki <i>womit</i> , obsługa urządzeń technicznych, instrukcja obsługi urządzenia technicznego, czynności związane z obsługą komputera, budowa komputera, wynalazki i wynalazcy, elementy wiedzy o krajach niemieckojęzycznych, twój własny wynalazek. Powtórzenie i utrwalenie wiadomości z rozdziału, sprawdzian – luty	
KAPITEL 8 Zawody i czynności z nimi związane, popularne zawody, nowoczesne zawody, zdania dopełniowe z „ <i>dass</i> ”, cechy charakteru, pozytywne i negatywne określenia osobowości, opis swoich mocnych i słabych stron oraz charakterystyka innych osób, czasownik modalny <i>dürfen</i> , praca dorywcza, określanie pozwolenia lub zakazu, ogłoszenie o pracę, poszukiwanie pracy dla młodzieży, ciekawe miejsca w krajach niemieckojęzycznych do pracy i zwiedzania. Powtórzenie wiadomości, sprawdzian – marzec	
PERFEKT 3	
KAPITEL 1 Słownictwo związane z funkcjonowaniem szkoły: nazwy przedmiotów i zajęć pozalekcyjnych, rozmowy nt. planów na nowy rok szkolny, opis problemów w szkole i ich przyczyn, oferta kursów językowych, nauka języków obcych na kursach językowych, historia szkoły i jej tradycje, system szkolnictwa w Polsce i w Niemczech, propozycje dla swojej szkoły w przyszłości; gramatyka: bezokolicznik z <i>zu</i> , czas przeszły <i>Präteritum</i> ; Powtórzenie wiadomości, sprawdzian – kwiecień	
KAPITEL 2 Wyrażenia służące opisywaniu usług i transakcji bankowych, rozmowa z pracownikiem banku, warunki założenia konta bankowego dla młodzieży, słownictwo związane z opisem obsługi bankomatu, ankieta dotycząca finansów (kieszonkowe, wydatki, oszczędzanie, zarabkowanie), słownictwo dot. kupowania i płacenia w krajach niemieckojęzycznych;	

Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych im. S. Staszica w Koninie
rok szkolny 2024/25

gramatyka: rzeczowniki odczasownikowe, zaimki nieokreślone: *jeder, keiner, einige, viele, alle*.
Powtórzenie wiadomości, sprawdzian – maj

KAPITEL 3

Opis różnych typów osobowości, zwroty do opisywania aktywności w mediach społecznościowych, przymiotniki opisujące wygląd i charakter osób, opis wyglądu i charakteru innych osób, nazwy wybranych ubrań i akcesoriów, opis stylu ubierania się innych i własnego, zasady ubierania się w miejscu pracy, opis zjawisk mody i elementów kultury w różnych latach;
gramatyka: przymiotnik po rodzajniku nieokreślonym i zaimku dzierżawczym, czas przeszły *Präteritum*.
Powtórzenie wiadomości, sprawdzian - czerwiec

UWAGA: Terminy sprawdzianów mogą ulec zmianie. Jest to uzależnione od ilości przerobionej partii materiału oraz od specyfiki zespołu klasowego, od poziomu rozwoju społeczno – emocjonalnego uczniów i od stopnia trudności danego tematu.

Podręczniki obowiązkowe: PERFEKT 2 i PERFEKT 3 (podręcznik i zeszyt ćwiczeń)

Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne: Płyta cd, Gramatyka języka niemieckiego z ćwiczeniami

Wymagania formalne: zeszyt, podręcznik z zeszytem ćwiczeń

Formy sprawdzania wiadomości:

- test sprawdzający poprzedzony lekcją powtórzeniową, zapowiadany z tygodniowym wyprzedzeniem,
- sprawdzian leksykalny (obejmujący 1 blok tematyczny),
- sprawdzian z trzech ostatnich lekcji, zapowiadany lub nie, może mieć formę testu,
- kartkówka może odbyć się bez zapowiadania i obejmuje ostatnią poprzedzającą jednostkę lekcyjną, może mieć formę testu, czas jej trwania jest nie dłuższy niż 15 minut,
- odpowiedź ustna,
- wypowiedzi pisemne (redagowane przez ucznia na lekcji),
- prace domowe,
- obecność i aktywność na lekcji,
- wysoka frekwencja.

Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela:

- udział w konkursach przedmiotowych i kołach zainteresowań,
- wykonywanie pomocy szkolnych.

Uwagi o ocenianiu:

- uczeń raz w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów),
- jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (kolejna lekcja języka niemieckiego) - w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną,
- w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną,
- kartkówki nie podlegają poprawie,
- aktywność ucznia na lekcji: 5 plusów to ocena bardzo dobra, 7 plusów to ocena celująca, 3 minusy to ocena niedostateczna.

Szczegółowe wymagania na poszczególne oceny znajdują się w pliku pod poniższym linkiem:

<https://drive.google.com/file/d/1hCjWpw1JPXcqhkhy1YxWc4imDOdimhhA/view?usp=sharing>

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: język angielski	Klasa: 3TG
Nauczyciel: Kamil Rudzki	Poziom: rozszerzony
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 4	Półrocze I i II
Program nauczania: Program nauczania języka obcego nowożytnego dla III etapu edukacyjnego (4-letnie liceum ogólnokształcące i 5-letnie technikum) na podbudowie wymagań II etapu edukacyjnego (8-letnia szkoła podstawowa) Poziom III.1.P – zakres podstawowy Poziom III.1.R – zakres rozszerzony Wydawnictwo: MacMillan	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: <ul style="list-style-type: none"> - Gramatyka Czas Present Simple i Continuous, Czas Present Perfect, Konstrukcje przyszłe z will i be going to, zdania przydawkowe definiujące i niedefiniujące, Zwroty i wyrażenia przydatne do wyrażania propozycji, zgadzania się, upewniania się, Zaimki określone i nieokreślone, Zaimki zwrotne, Czas Present Perfect Continuous, Czas Future Continuous i Future Perfect, Strona Bierna, Drugi okres warunkowy, wyrażanie życzeń za pomocą konstrukcji <i>I wish/If only</i>, Czas przeszły Past Simple, Continuous i Perfect, Czasowniki modalne, konstrukcja <i>have/get something done</i>, Liczebniki nieokreślone i określone - Słownictwo Cechy osobowości i relacje międzyludzkie, Muzyka i kultura, Moje przyszłe plany, marzenia i aspiracje, Środowisko naturalne i ochrona środowiska, System karny, przestępstwa i przestępcy, Czynności codzienne i styl życia, Sport - Mówienie Rozmowa z odgrywaniem roli, rozmowa na podstawie ilustracji, rozmowa na podstawie materiału stymulującego, - Czytanie Dobieranie, wybór wielokrotny, dobieranie zdań do luk w tekście, dobieranie nagłówków do części tekstu, wybór wielokrotny; - Pisanie Mail w stylu nieformalnym, Opisywanie problemów, Post na forum z recenzją, Post na blogu z opisem czynności teraźniejszych i przeszłych, Podanie o pracę, Rozprawka za i przeciw, Artykuł do gazety, Rozprawka z opinią <p>Szczegółowy rozkład materiału z podziałem na umiejętności według programu nauczania dostępny pod adresem: https://docs.google.com/document/d/1e2e1svlyfYcOKCpyvDz3J2AJh6QP1S49</p>	
Podręczniki obowiązkowe: Impulse 3 B1+ Catherine McBeth, Patricia Reilly, Joanna Sobierajska - Pacześna, wyd. Macmillan Impulse 4 B2 Eoin Higgins, Karolina Kotorowicz – Jasińska, wyd. Macmillan (w przypadku ukończenia poprzedniego podręcznika)	
Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne: Konto Google Classroom, konto w serwisie quizizz, konto na portalu Quizlet, konto w serwisie Edpuzzle	
Wymagania formalne: Podręcznik, zeszyt przedmiotowy, zeszyt ćwiczeń	
Formy sprawdzania wiadomości: <ol style="list-style-type: none"> 1. Sprawdziany obejmujące całą jednostkę (Unit), dwa Unity lub okresowe (półrocze, całoroczne, egzaminy próbne) – uczniowie są o nich informowani z tygodniowym wyprzedzeniem 2. Odpowiedź ustna lub kartkówka (obejmujące do 3 ostatnich lekcji) uczniowie mogą, lecz nie muszą być o nich poinformowani, nie obowiązuje termin zapowiedzi 3. Prace domowe 4. Projekty wykonywane na forum klasy (prezentacje, filmiki, odgrywanie scenek) lub przesyłane nauczycielowi online. (o formie zaliczenia projektu decyduje nauczyciel)	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: <p>Obserwacja ucznia i jego udziału w procesie nauczania jako odzwierciedlenie umiejętności językowych ucznia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie do lekcji - aktywność na lekcji - praca w grupie - udział w konkursach i olimpiadach

Uwagi o ocenianiu:

– **I. Postanowienia ogólne**

- 1. Każdy uczeń jest oceniany sprawiedliwie.
- 2. Testy, sprawdziany, odpowiedzi ustne i udział w projektach są obowiązkowe.
- 3. Po dłuższej nieobecności usprawiedliwionej (powyżej 1 tygodnia) uczeń ma prawo nie być ocenianym z opuszczonego materiału przez tydzień (nie dotyczy testów)
- 4. Uczeń ma prawo do zgłoszenia dwóch nieprzygotowań do lekcji w ciągu semestru. (nie dotyczy zapowiedzianych form sprawdzania wiedzy)
- 5. Po wykorzystaniu limitu określonego powyżej uczeń/uczennica musi zawsze liczyć się z możliwością weryfikacji i ocenienia jego/jej wiedzy przez nauczyciela.
- 6. Na koniec półrocza/roku szkolnego nie przewiduje się dodatkowych sprawdzianów zaliczeniowych (uczeń musi mieć ocenę z każdej planowanej formy oceniania, w przypadku uchylenia się ucznia od tego obowiązku nauczyciel zmuszony będzie uzupełnić rubrykę oceną niedostateczną)
- 7. Przy ocenianiu nauczyciel uwzględni indywidualne możliwości intelektualne ucznia.

– **II. Szczegółowy system oceniania:**

- 1. Uczeń nieobecny na pracy klasowej, sprawdzianie lub kartkówce MUSI napisać je w terminie uzgodnionym z nauczycielem (zgłasza się do nauczyciela w ciągu tygodnia po powrocie do szkoły) lub, jeśli nie zgłosi się do nauczyciela w tym terminie, na najbliższej lekcji. Nieobecność musi być usprawiedliwiona. Po upływie dwóch tygodni od daty sprawdzania wiedzy będzie ona uznana za uchylenie się od obowiązku przystąpienia do tej formy sprawdzania wiedzy i oceniona negatywnie.
- 2. Jeśli z powodów losowych test/sprawdzian/kartkówka nie odbył się, przechodzi on na następną lekcję.
- 3. Jeśli uczeń nie przyjdzie na zaliczenie testu, sprawdzianu lub kartkówkę w wyznaczonym terminie, otrzymuje ocenę niedostateczną bez możliwości poprawy.
- 4. Jeśli uczeń zostanie podczas sprawdzania wiedzy złapany na ściąganiu lub rozmowach otrzymuje ocenę niedostateczną bez możliwości poprawy.
- 5. Uczeń może poprawić każdy sprawdzian w terminie podanym przez nauczyciela. Poprawa jest dobrowolna i nie zależy od otrzymanej oceny. Ocena z pierwotnego sprawdzania wiedzy zostaje zastąpiona nową.
- 6. Przy uzgadnianiu i wystawianiu ocen półrocznych/końcoworocznych bierze się pod uwagę średnią ucznia. W zależności od uzyskanych efektów, nauczyciel może sprawdzić ogólną wiedzę ucznia celem postawienia wyższej oceny.

– **III. Oceny bieżące będą wystawiane na podstawie poniższej skali:**

- 0-40% - NIEDOSTATECZNY
- 41-59% - DOPUSZCZAJĄCY
- 60 – 74% - DOSTATECZNY
- 75 – 89% - DOBRY
- 90 – 95% - BARDZO DOBRY
- 96 – 100% - CELUJĄCY

– **IV. Kontrola ustna**

- 1. Ma na celu badać wiedzę i umiejętności ucznia
- 2. Ma formę wyrywkowego sprawdzania wiadomości oraz przepytывania uczniów w celu utrwalenia umiejętności.
- 3. Nauczyciel różnicuje pytania, dostosowując poziom ich trudności w zależności od zdolności językowych ucznia.
- 4. Może, lecz nie musi wiązać się z ocenianiem.

Wymagania na poszczególne oceny:

Szczegółowe kryteria oceniania z podziałem na poszczególne oceny dostępne pod adresem:

IMPULSE 3:

https://docs.google.com/document/d/1uv2QB_1HzIlxYtx48zrg74SzOBEMDcCf

IMPULSE 4:

https://docs.google.com/document/d/1SPr2D8vBKJOFmGtzxb9uo_Bt7bKPsms

Oceny za pierwsze półrocze/ na koniec roku szkolnego będą wystawiane zgodnie z systemem oceniania zawartym w statucie szkolnym, przy czym będzie ona wcześniej (w terminie wystawiania propozycji ocen) uzgodniona przez nauczyciela z uczniem/uczennicą celem możliwości uzyskania wyniku edukacyjnego na miarę oczekiwań i umiejętności ucznia/uczennicy.

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: Geografia	Klasa: 3TG
Nauczyciel: Miłosz Jankowski	Poziom: podstawowy
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 2 h	półrocze I i II
Program nauczania: Program nauczania geografii w zakresie podstawowym dla LO i Technikum "Oblicza geografii", Nowa Era, dla szkół ponadpodstawowych	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: 1. Obraz Ziemi - 5h , powtórzenie, wrzesień 2. Ziemia we wszechświecie - 4h , powtórzenie , wrzesień 3. Atmosfera - - 7h , sprawdzian, październik 4. Hydrosfera - 5h , sprawdzian , listopad 5. Litosfera, procesy wewnętrzne - 4h , powtórzenie, listopad, 6. Litosfera, procesy zewnętrzne - 6h, sprawdzian, grudzień 7. Pedosfera i biosfera - 4h, powtórzenie , grudzień 8. Zmiany na mapie politycznej - 8 h, sprawdzian, luty 9. Ludność i osadnictwo - 14 h, sprawdzian, kwiecień 10. Sektory gospodarki, globalizacja - 6h, powtórzenie , maj 11. Rolnictwo, leśnictwo i rybactwo - - 6h , sprawdzian, czerwiec	
Podręczniki obowiązkowe: "Oblicza geografii 1" , podręcznik dla LO i technikum, zakres podstawowy, , autorzy R. Malarz, M. Więckowski nr ewidencyjny w wykazie MEN: 983/1/2019 "Oblicza geografii 2" Podręcznik dla LO i Technikum zakres podstawowy , Wydawnictwo Nowa Era, autorzy: T. Rachwał , R. Uliszak, K. Wiedermann , P. Kroh	
Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne: , ołówki , cienkopisy , linijki, zeszyty ćwiczeń	
Wymagania formalne: Podręcznik, zeszyt , atlas	
Formy sprawdzania wiadomości: – sprawdzian pisemny z zamkniętej partii materiału, zapowiadany z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, może mieć formę testu, – sprawdzian z trzech ostatnich lekcji, zapowiadany lub nie, może mieć formę test, – odpowiedź ustna, – praca domowa, – aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów).	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: – praca na lekcji, – udział w konkursach przedmiotowych, – udział w olimpiadach, – referaty, – wykonywanie pomocy szkolnych, – inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela.
Uwagi o ocenianiu: – uczeń raz w półroczu może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów), – jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną), – w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, – kartkówki nie podlegają poprawie.	

Wymagania na poszczególne oceny				
Konieczne (ocena dopuszczająca)	Podstawowe (ocena dostateczna)	Rozszerzające (ocena dobra)	Dopełniające (ocena bardzo dobra)	Wykraczające (ocena celująca)
2	3	4	5	6
I. Obraz Ziemi				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> dokonyuje podziału nauk geograficznych na dyscypliny, wymienia źródła informacji geograficznej, wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mapa</i>, <i>skala</i>, wymienia elementy mapy, wymienia rodzaje map, omawia i czyta legendę mapy, rozpoznaje rodzaje map w atlasie, rozpoznaje i rozróżnia rodzaje skal, opisuje na podstawie mapy turystycznej dowolny obszar. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje przedmiot i cele badań geograficznych, wymienia źródła informacji potrzebne do charakterystyki własnego regionu, wymienia funkcje GIS, klasyfikuje mapy ze względu na skalę oraz ze względu na treść, porównuje i szereguje skale, wymienia najczęściej stosowane metody prezentowania informacji na mapach, rozdziela formy terenu na mapie na podstawie układu poziomic, podaje przykłady zastosowania map topograficznych, posługuje się mapą hipsometryczną, odnajduje na mapie obiekty geograficzne przedstawione na fotografii. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> określa miejsce geografii wśród innych nauk, omawia przydatność i możliwości wykorzystania źródeł informacji geograficznej, interpretuje dane liczbowe przedstawione w tabelach, na wykresach i diagramach, przedstawia przykłady zastosowania różnych rodzajów map, stosuje różne rodzaje skal i je przekształca, posługuje się skalą mapy do obliczania odległości w terenie, rozdziela ilościowe i jakościowe metody przedstawiania informacji geograficznej, podaje przykłady zastosowania różnego rodzaju map, wskazuje różnice w sposobie przedstawiania rzeźby terenu na mapach topograficznej i ogólnogeograficznej, określa współrzędne geograficzne na mapie. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wykazuje interdyscyplinarny charakter nauk geograficznych, wymienia przykłady informacji pozyskiwanych na podstawie obserwacji i pomiarów prowadzonych w terenie, porównuje metody jakościowe i ilościowe prezentacji informacji geograficznej, interpretuje zdjęcia satelitarne, czyta i interpretuje treści różnych rodzajów map, charakteryzuje działania systemu nawigacji satelitarnej GPS. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady praktycznego zastosowania geografii, przedstawia możliwości wykorzystania różnych źródeł informacji geograficznych i ocenia ich przydatność, omawia przykłady wykorzystania narzędzi GIS do analiz zróżnicowania przestrzennego środowiska geograficznego, wykazuje przydatność fotografii i zdjęć satelitarnych do uzyskiwania informacji o środowisku geograficznym, wyznacza współrzędne geograficzne z użyciem odbiornika GPS.
II. Ziemia we wszechświecie				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> posługuje się terminami: <i>gwiazda</i>, <i>planeta</i>, <i>księżyc</i>, <i>planetoida</i>, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje i porównuje planety Układu Słonecznego, w tym Ziemię, podaje przyczyny 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje ciała niebieskie: planety karłowate, księżycy, planetoidy, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia teorie pochodzenia i budowy wszechświata, rozpoznaje wybrane 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje odległości we wszechświecie i uzasadnia złożoność

<p><i>meteoroid, kometa,</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia ciała niebieskie tworzące Układ Słoneczny, wymienia kolejno nazwy planet Układu Słonecznego, wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ruch obiegowy, wysokość górowania Słońca, noc polarna, dzień polarny,</i> podaje cechy ruchu obiegowego Ziemi, wymienia strefy oświetlenia Ziemi i wskazuje na mapie świata ich granice, posługuje się terminami: <i>ruch obrotowy, czas uniwersalny, czas strefowy,</i> wymienia cechy ruchu obrotowego. 	<p>zmian oświetlenia Ziemi w ciągu roku,</p> <ul style="list-style-type: none"> podaje przyczyny zmian długości dnia i nocy w różnych szerokościach geograficznych, wymienia skutki ruchu obrotowego Ziemi, wymienia rodzaje czasów na Ziemi, wyjaśnia, czym są czas uniwersalny i czas strefowy. 	<p>meteoroidy, komety,</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje ciała niebieskie na zdjęciach i mapach kosmosu, podaje cechy Ziemi odróżniające ją od innych planet Układu Słonecznego, przedstawia następstwa ruchu obiegowego Ziemi, opisuje poszczególne strefy oświetlenia Ziemi, wyjaśnia przyczyny zróżnicowania czasu na Ziemi, analizuje mapę stref czasowych na Ziemi. 	<p>gwiazdozbiory nieba północnego,</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia powstawanie Układu Słonecznego, porównuje cechy budowy planet grupy ziemskiej oraz planet olbrzymów, wyjaśnia przyczyny zmian oświetlenia Ziemi w ciągu roku, przedstawia dowody na ruch obrotowy Ziemi, podaje przykłady oddziaływania siły Coriolisa i jego skutki w środowisku przyrodniczym, oblicza czas strefowy na podstawie mapy stref czasowych. 	<p>wszechświata,</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia wpływ zmian oświetlenia Ziemi w ciągu roku na życie i działalność człowieka, wyjaśnia wpływ różnic czasu na życie i działalność człowieka.
--	---	--	--	---

III. Atmosfera

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki wpływające na rozkład temperatury powietrza, odczytuje z mapy klimatycznej temperaturę powietrza na Ziemi, wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ciśnienie atmosferyczne, wyż baryczny, niż baryczny,</i> odczytuje z mapy klimatycznej wartości ciśnienia atmosferycznego, wskazuje na mapie ciśnienia atmosferycznego rozmieszczenie stałych wyżów barycznych i niżów barycznych na Ziemi, wyjaśnia znaczenie terminu <i>kondensacja pary wodnej,</i> wymienia przyczyny występowania opadów na Ziemi, wymienia i wskazuje na mapie obszary o 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje czynniki wpływające na rozkład temperatury powietrza, opisuje na podstawie map rozkład temperatury powietrza na Ziemi w styczniu i w lipcu, wskazuje na mapie obszary, w których zaznacza się wpływ prądów morskich i wysokości bezwzględnych na temperaturę powietrza, opisuje na podstawie map rozkład ciśnienia atmosferycznego na Ziemi w styczniu i w lipcu, wyjaśnia przyczyny ruchu powietrza, wskazuje na mapie obszary objęte cyrkulacją pasatową, wymienia czynniki wpływające na rozkład opadów atmosferycznych, opisuje na podstawie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje rozkład temperatury w lipcu i w styczniu na półkuli północnej i półkuli południowej, oblicza średnią roczną temperaturę powietrza w danej stacji klimatycznej, wyказuje zależność ciśnienia atmosferycznego od temperatury powietrza, wyjaśnia mechanizm powstawania układów barycznych na podstawie schematu, przedstawia warunki niezbędne do powstania opadu atmosferycznego, wyjaśnia na podstawie map tematycznych wpływ prądów morskich na wielkość opadów atmosferycznych na Ziemi, podaje przykłady obszarów, na których 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje przyczyny nierównomiernego rozkładu temperatury powietrza na Ziemi, omawia na podstawie klimatogramu roczny przebieg temperatury powietrza we własnym regionie, wyjaśnia przyczyny zróżnicowania ciśnienia atmosferycznego na Ziemi, opisuje na podstawie schematu globalną cyrkulację atmosfery, omawia na podstawie klimatogramu rozkład opadów atmosferycznych w ciągu roku we własnym regionie, przedstawia na podstawie mapy synoptycznej i zdjęć satelitarnych prognozę pogody dla danego obszaru, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyказuje na podstawie schematu związek między szerokością geograficzną a rozkładem temperatury powietrza na Ziemi, wyjaśnia mechanizm cyrkulacji powietrza w strefie międzyzwrotnikowej i wyższych szerokościach geograficznych, podaje przyczyny występowania strefy podwyższonego i obniżonego ciśnienia na kuli ziemskiej, wyjaśnia przyczyny występowania dużych sum opadów atmosferycznych w strefie klimatów
--	--	--	--	---

<p>najmniejszych i największych rocznych sumach opadów na Ziemi,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>pogoda</i>, <i>prognoza pogody</i>, • wymienia elementy pogody, • ustala warunki pogodowe na podstawie mapy synoptycznej, • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>klimat</i>, <i>strefa klimatyczna</i>, • wskazuje na mapie strefy klimatyczne na Ziemi, • opisuje na podstawie map tematycznych dowolną strefę klimatyczną na Ziemi. 	<p>mapy zróżnicowanie opadów na Ziemi,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia sposoby pozyskiwania danych meteorologicznych, • charakteryzuje pogodę panującą na wybranym obszarze na podstawie mapy synoptycznej, • podaje różnicę między pogodą a klimatem. 	<p>występują zmienne warunki pogodowe w ciągu całego roku,</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje uproszczoną mapę pogody z mapą synoptyczną, • omawia czynniki klimatotwórcze, • opisuje na podstawie klimatogramów i mapy stref klimatycznych typy klimatów, • wykazuje różnicę między klimatem morskim i kontynentalnym. 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia znaczenie prognozowania pogody w działalności człowieka na podstawie dostępnych źródeł informacji, • charakteryzuje i porównuje strefy klimatyczne i typy klimatów na Ziemi oraz uzasadnia ich zasięgi, • opisuje cechy klimatu lokalnego w miejscu zamieszkania. 	<p>równikowych,</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia na przykładach dynamikę zmian zachodzących w atmosferze, wyjaśnia ich przyczyny oraz ukazuje ich skutki, • wyjaśnia, na czym polega strefowość i astrefowość klimatów na Ziemi, • wyjaśnia wpływ lokalnych czynników na klimat wybranych regionów.
--	---	---	---	---

IV. Hydrosfera

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>hydrosfera</i>, • podaje charakterystyczne cechy hydrosfery, • przedstawia podział wszechoceanu na mapie świata, • wskazuje na mapie wybrane morza i zatoki oraz podaje ich nazwy, • odczytuje z mapy zasolenie powierzchniowej warstwy wód oceanicznych, • wymienia rodzaje prądów morskich, • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rzeka</i>, <i>dorzecze</i>, <i>system rzeczny</i>, <i>zlewisko</i>, • wymienia rodzaje rzek, • wskazuje na mapie świata przykładowe rzeki główne, systemy rzeczne i zlewiska, • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>lodowiec górski</i>, <i>lądolód</i>, <i>granica wiecznego śniegu</i>. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje cechy fizykochemiczne wód morskich, • wyjaśnia, czym są prądy morskie, • przedstawia rozkład prądów morskich na świecie na podstawie mapy, • opisuje na podstawie schematu system rzeczny wraz z dorzeczem, • charakteryzuje na podstawie mapy sieć rzeczna na poszczególnych kontynentach, • wyjaśnia różnicę między lodowcem górskim i lądolodem, • wymienia części składowe lodowca górskiego, • wskazuje na mapie świata obszary występowania lodowców górskich i lądolodów. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje rodzaje i wielkość zasobów wodnych na Ziemi, • podaje przyczyny zróżnicowania zasolenia wód morskich, • omawia problem zanieczyszczenia wód morskich, • uzasadnia zależność gęstości sieci rzecznej na Ziemi od warunków klimatycznych, • przedstawia sposoby zasilania najdłuższych rzek Europy, Azji, Afryki i Ameryki Północnej i Ameryki Południowej, • opisuje warunki powstawania lodowców, • omawia wpływ zaniku pokrywy lodowej na życie zwierząt w Arktyce. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje rodzaj i wielkość zasobów we własnym regionie, • objaśnia mechanizm powstawania i układ powierzchniowych prądów morskich, • omawia na wybranym przykładzie ze świata znaczenie przyrodnicze i gospodarcze wielkich rzek, • wyjaśnia przyczyny występowania granicy wiecznego śniegu na różnej wysokości, • omawia etapy powstawania lodowca górskiego. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykazuje znaczenie wody dla funkcjonowania systemu przyrodniczego Ziemi, • omawia wpływ prądów morskich na życie i gospodarkę człowieka, • przedstawia podstawowy podział jezior ze względu na genezę masy jeziornej, • omawia wpływ zanikania pokrywy lodowej w obszarach okołobiegunowych na gospodarkę, życie mieszkańców oraz ich tożsamość kulturową.
--	---	--	--	---

V. Litosfera. Procesy wewnętrzne				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>litosfera, skorupa ziemska</i>, • wymienia warstwy Ziemi, • wymienia główne minerały budujące skorupę ziemską, • wymienia podstawowe rodzaje skał występujących na Ziemi, • wyjaśnia, czym są procesy endogeniczne i je klasyfikuje, • wskazuje na mapie największe płyty litosfery i ich granice, • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plutonizm, wulkanizm, trzęsienia Ziemi</i>, • omawia budowę stożka wulkanicznego na podstawie schematu, • podaje na podstawie źródeł informacji przykłady wybranych trzęsień ziemi występujących na świecie. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje cechy budowy wnętrza Ziemi, • wymienia powierzchnie nieciągłości we wnętrzu Ziemi, • opisuje warunki powstawania różnych rodzajów skał, • podaje przykłady skał o różnej genezie, • omawia podstawowe założenia teorii tektoniki płyt litosfery, • odróżnia ruchy górotwórcze od ruchów epejrogenicznych, • wskazuje na mapie obszary występowania ruchów epejrogenicznych, • wymienia produkty wulkaniczne, • wyjaśnia różnicę między magmą i lawą, • wskazuje na mapie obszary sejsmiczne i asejsmiczne. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje właściwości fizyczne poszczególnych warstw Ziemi, • wyjaśnia różnice między skorupą oceaniczną a skorupą kontynentalną, • charakteryzuje wybrane skały o różnej genezie, • rozpoznaje wybrane skały, • omawia przyczyny przemieszczania się płyt litosfery, • wskazuje na mapie świata przykłady gór powstałych w wyniku kolizji płyt litosfery, • podaje przyczyny ruchów epejrogenicznych, • charakteryzuje formy powstałe wskutek plutonizmu, • opisuje rodzaje wulkanów ze względu na przebieg erupcji i rodzaj wydobywających się produktów wulkanicznych, • wskazuje na mapie ważniejsze wulkany i określa ich położenie w stosunku do granic płyt litosfery, • opisuje przyczyny i przebieg trzęsienia ziemi. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje zmiany temperatury, ciśnienia i gęstości zachodzące we wnętrzu Ziemi wraz ze wzrostem głębokości, • omawia zastosowanie skał w gospodarce, • rozróżnia góry fałdowe, góry zrębowe i góry wulkaniczne, • opisuje na podstawie schematu powstawanie gór w wyniku kolizji płyt litosfery, • podaje przykłady świadczące o ruchach pionowych na lądach, • wyjaśnia wpływ ruchu płyt litosfery na genezę procesów endogenicznych, • wykazuje zależność między ruchami płyt litosfery a występowaniem wulkanów i trzęsień Ziemi. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia związek budowy wnętrza Ziemi z ruchem płyt litosfery, • podaje przykłady występowania i wykorzystania skał we własnym regionie, • wskazuje różnice w procesach powstawania wybranych gór, na przykład Himalajów i Andów, • wymienia przykłady wpływu wulkanicznych na środowisko przyrodnicze i działalność człowieka.
V. Litosfera. Procesy zewnętrzne				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • klasyfikuje procesy egzogeniczne kształtujące powierzchnię Ziemi, • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wietrzenie, zwietrzelina</i>, • wyróżnia rodzaje wietrzenia, • wyjaśnia znaczenie terminu <i>kras</i>, • wymienia skały, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia czynniki rzeźbotwórcze, • podaje czynniki wpływające na intensywność wietrzenia na kuli ziemskiej, • omawia warunki, w jakich zachodzą procesy krasowe, • odróżnia formy krasu powierzchniowego i krasu podziemnego, • rozróżnia erozję 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje procesy zewnętrzne modelujące powierzchnię Ziemi (erozja, transport, akumulacja), • wyjaśnia, na czym polega wietrzenie fizyczne, wietrzenie chemiczne i wietrzenie biologiczne, • przedstawia czynniki 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia różnice między wietrzeniem mrozowym a wietrzeniem termicznym, • omawia genezę wybranych form krasowych powierzchniowych i podziemnych, • opisuje przebieg oraz skutki erozji, transportu i akumulacji w różnych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny zróżnicowania intensywności procesów rzeźbotwórczych rzek, wiatru, lodowców i lądolodów, mórz oraz wietrzenia, • porównuje skutki rzeźbotwórczej działalności rzek, wiatru, lodowców

<p>które są rozpuszczane przez wodę,</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia podstawowe formy krasowe, wymienia rodzaje erozji rzecznej, wymienia typy ujść rzecznych, wyjaśnia znaczenie terminów: <i>lodowiec górski, lądolód</i>, wymienia rodzaje moren, wyjaśnia znaczenie terminów: <i>abrazja, klif, plaża, mierzeja</i>, wymienia czynniki kształtujące wybrzeża morskie, podaje czynnik wpływający na siłę transportową wiatru, wymienia rodzaje wydm, wymienia rodzaje pustyń, podaje nazwy największych pustyń na Ziemi i wskazuje je na mapie. 	<p>wgłębną, erozję wsteczną i erozję boczną,</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje na podstawie infografiki cechy rzeki w biegu górnym, środkowym i dolnym, wskazuje na mapie największe delty i ujścia lejkowate, wymienia formy rzeźby terenu powstałe wskutek rzeźbotwórczej działalności lodowców, omawia proces powstawania różnych typów moren, rozdziela na podstawie fotografii formy rzeźby terenu powstałe wskutek działalności lodowców górskich i lądolodów, wymienia przykłady niszczącej i budującej działalności morza, rozdziela typy wybrzeży na podstawie map i fotografii, wymienia formy terenu powstałe w wyniku rzeźbotwórczej działalności wiatru, wyjaśnia na podstawie ilustracji różnice między wydmą paraboliczną a barchanem. 	<p>wpływające na przebieg zjawisk krasowych,</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie znane na świecie, w Europie i w Polsce obszary krasowe, wyjaśnia, na czym polega rzeźbotwórcza działalność rzek, rozpoznaje na rysunkach i fotografiach formy powstałe w wyniku rzeźbotwórczej działalności rzek, charakteryzuje typy ujść rzecznych na podstawie schematu, dokonuje podziału form rzeźby polodowcowej na formy erozyjne i akumulacyjne, charakteryzuje formy rzeźby terenu powstałe wskutek działalności lodowców górskich i lądolodów, charakteryzuje formy rzeźby terenu powstałe wskutek rzeźbotwórczej działalności morza (klif, mierzeja) na podstawie schematu i zdjęć, omawia czynniki warunkujące procesy eoliczne, omawia warunki powstawania różnego rodzaju wydm. 	<p>odcinkach biegu rzeki,</p> <ul style="list-style-type: none"> analizuje na podstawie schematu etapy powstawania meandrów, opisuje niszczącą, transportową i akumulacyjną działalność lodowca górskiego i lądolodu, porównuje typy wybrzeży morskich, podaje ich podobieństwa i różnice, opisuje niszczącą, transportującą i budującą działalność wiatru, rozdziela na podstawie zdjęć formy rzeźby erozyjnej i akumulacyjnej działalności wiatru. 	<p>i lądolodów, mórz oraz wietrzeń.</p>
---	---	--	---	---

VI. Pedosfera i biosfera

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porządkuje etapy procesu glebotwórczego, wymienia czynniki glebotwórcze, rozdziela gleby strefowe i niestrefowe, podaje nazwy stref roślinnych, wskazuje na mapie zasięg występowania głównych stref 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje najważniejsze poziomy glebowe na podstawie schematu profilu glebowego, prezentuje na mapie rozmieszczenie głównych typów gleb strefowych i niestrefowych, podaje cechy głównych stref roślinnych na świecie, porównuje na 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia cechy głównych typów gleb strefowych i niestrefowych, charakteryzuje główne typy gleb, opisuje rozmieszczenie i warunki występowania głównych stref roślinnych na świecie, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje procesy i czynniki glebotwórcze, w tym zachodzące na obszarze, na którym jest zlokalizowana szkoła, opisuje czynniki wpływające na piętrowe zróżnicowanie roślinności na Ziemi. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje zależność między klimatem a występowaniem typów gleb i formacji roślinnych w układzie strefowym, wykazuje zależność szaty roślinnej od wysokości nad poziomem morza.
--	---	---	---	--

roślinnych, • wymienia gatunki roślin charakterystyczne dla poszczególnych stref roślinnych, • wymienia piętra roślinne na przykładzie Alp.	podstawie schematu piętrowość w wybranych górach świata.	• charakteryzuje piętra roślinne na wybranych obszarach górskich, • podaje wspólne cechy piętrowości na przykładzie wybranych gór świata.		
---	--	--	--	--

część 2

Wymagania na poszczególne oceny				
konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
2	3	4	5	6
I. Zmiany na mapie politycznej				
Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>państwo, eksklawa, terytorium zależne</i> • wymienia elementy państwa • wymienia wielkie państwa i minipaństwa • określa różnice w powierzchni państw • podaje powierzchnię Polski • podaje aktualną liczbę państw świata • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>kolonializm, dekolonizacja</i> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>integracja, dezintegracja</i> • wymienia przyczyny procesów integracyjnych na świecie • wymienia państwa w Europie powstałe po 1989 r. • podaje przykłady organizacji międzynarodowych • wymienia przyczyny 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady eksklaw i wskazuje je na mapie • wskazuje na mapie wielkie państwa i minipaństwa • określa pozycję Polski w Europie pod względem powierzchni • wskazuje na mapie świata obszary kolonialne krajów europejskich z połowy XX w. • wyjaśnia różnicę między integracją a dezintegracją państw • podaje przykłady procesów integracji i dezintegracji w Europie po 1989 r. • określa główne cele ONZ • wskazuje na mapie świata miejsca ważniejszych konfliktów zbrojnych i ataków terrorystycznych w wybranych regionach w XXI w. • podaje definicje wskaźników rozwoju 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady terytoriów zależnych w XXI w. na świecie • odczytuje na mapach aktualny podział polityczny • wyjaśnia przyczyny zmian na mapie politycznej świata • omawia na przykładach procesy integracji i dezintegracji w Europie po 1989 r. • podaje przykłady organizacji międzyrządowych i pozarządowych • podaje przykłady organizacji międzynarodowych, których członkiem jest Polska • omawia przyczyny konfliktów zbrojnych na świecie • charakteryzuje wybrane konflikty na świecie w latach 90. XX w. i na początku XXI w. • omawia przyczyny dysproporcji w rozwoju 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady krajów nieuznawanych na arenie międzynarodowej • wymienia skutki kolonializmu • omawia wpływ kolonializmu na współczesny podział polityczny świata • opisuje zmiany, które zaszły na mapie politycznej świata po II wojnie światowej • analizuje przyczyny integracji politycznej, gospodarczej i militarnej na świecie na przykładzie Unii Europejskiej • omawia skutki konfliktów zbrojnych i ataków terrorystycznych na świecie • ocenia strukturę PKB Polski na tle innych krajów • porównuje strukturę PKB państw 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przyczyny i skutki dekolonizacji • wykazuje związek między zasięgiem kolonii a językiem urzędowym w państwach Ameryki Południowej • analizuje wpływ kolonizacji na dysproporcje w rozwoju państw • omawia pozytywne i negatywne skutki integracji politycznej i gospodarczej na świecie • przedstawia wpływ mediów na społeczny odbiór przyczyn i skutków konfliktów na świecie na wybranych przykładach • omawia konsekwencje zróżnicowania poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego krajów i regionów

<p>konfliktów zbrojnych na świecie</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia różnice między terroryzmem a konfliktem zbrojnym • wymienia wskaźniki rozwoju gospodarczego i społecznego państw 	<p>krajów: PKB, HDI, MPI</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia na wybranych przykładach cechy krajów o różnym poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego 	<p>społeczno-gospodarczym państw świata</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia składowe wskaźnika HDI na przykładzie Polski • opisuje zróżnicowanie przestrzenne państw świata według wskaźników HDI i MPI 	<p>znajdujących się na różnych poziomach rozwoju społeczno-gospodarczego</p>	<p>na świecie</p>
---	---	---	--	-------------------

II. Ludność i urbanizacja

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje aktualną liczbę ludności świata i prognozy zmian • porównuje kontynenty pod względem liczby ludności • wymienia najludniejsze państwa na świecie • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>przyrost naturalny, współczynnik urodzeń, współczynnik zgonów, współczynnik przyrostu naturalnego</i> • opisuje model przejścia demograficznego • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>eksplozja demograficzna, regres demograficzny</i> • wymienia typy demograficzne społeczeństw • wymienia dominujące na świecie modele rodziny • wyjaśnia znaczenie terminu <i>współczynnik dzietności</i> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ekumena, subekumena, anekumena</i> • wymienia czynniki rozmieszczenia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przyczyny zmian liczby ludności świata • podaje różnice w przyroście naturalnym w krajach wysoko i słabo rozwiniętych pod względem społeczno-gospodarczym • oblicza współczynniki urodzeń, zgonów i przyrostu naturalnego • opisuje fazy rozwoju demograficznego • podaje przykłady państw, w których występują eksplozja demograficzna i regres demograficzny • porównuje piramidy wieku i płci w wybranych krajach wysoko i słabo rozwiniętych pod względem społeczno-gospodarczym • wymienia przyczyny starzenia się społeczeństw • podaje przykłady państw starzejących się • wymienia modele rodziny i omawia ich występowanie na świecie • podaje wybrane czynniki rozmieszczenia ludności na świecie • opisuje ograniczenia w rozmieszczeniu ludności • oblicza wskaźnik 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje dynamikę zmian liczby ludności świata • wyjaśnia przyczyny różnic między wartością przyrostu naturalnego w krajach wysoko i słabo rozwiniętych pod względem społeczno-gospodarczym • opisuje przyczyny występowania eksplozji demograficznej i regresu demograficznego na świecie • omawia zróżnicowanie struktury wieku na świecie • wymienia czynniki kształtujące strukturę wieku • omawia zróżnicowanie współczynnika dzietności • analizuje wpływ wybranych czynników na rozmieszczenie ludności na świecie • opisuje bariery osadnicze • omawia cechy rozmieszczenia ludności na świecie • analizuje zróżnicowanie gęstości zaludnienia na świecie • omawia obszary zamieszkałe i niezamieszkałe na 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny zmian tempa wzrostu liczby ludności na świecie • analizuje przestrzenne różnice w wielkości wskaźników urodzeń, zgonów i przyrostu naturalnego na świecie • analizuje przyczyny kształtujące przyrost naturalny w poszczególnych fazach przejścia demograficznego • analizuje i porównuje piramidy wieku i płci w wybranych krajach świata • omawia przyczyny i skutki starzenia się ludności oraz jego zróżnicowanie na świecie • określa społeczno-kulturowe uwarunkowania zróżnicowania modelu rodziny • porównuje współczynnik dzietności w krajach wysoko i słabo rozwiniętych pod względem społeczno-gospodarczym • przedstawia prawidłowości w rozmieszczeniu ludności świata • opisuje problemy uchodźców w wybranych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia skutki zmian tempa wzrostu liczby ludności na świecie • ocenia konsekwencje eksplozji demograficznej i regresu demograficznego w wybranych państwach • analizuje i ocenia zróżnicowanie ludności świata pod względem dzietności w różnych regionach świata • przedstawia społeczno-ekonomiczne i ekologiczne skutki nadmiernej koncentracji ludności • omawia skutki ruchów migracyjnych dla społeczeństw i gospodarki wybranych państw świata • podaje przykłady działań, które mogą ograniczyć negatywne przejawy zróżnicowania rasowego, narodowościowego i etnicznego ludności świata • analizuje wpływ religii na życie człowieka i na gospodarkę
--	--	---	--	--

<p>ludności w podziale na przyrodnicze, społeczno-gospodarcze i polityczne</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia bariery osadnicze wyjaśnia znaczenie terminu <i>wskaźnik gęstości zaludnienia</i> wymienia najgęściej zaludnione kraje na świecie wyjaśnia znaczenie terminów: <i>imigracja, emigracja, reemigracja, saldo migracji</i> przedstawia podział migracji podaje główne kierunki współczesnych migracji ludności na świecie wymienia odmiany ludzkie – główne i mieszane wyjaśnia znaczenie terminów: <i>narod, mniejszość narodowa, mniejszość etniczna</i> wymienia mniejszości narodowe w Polsce wyjaśnia znaczenie terminu <i>religia</i> wymienia religie uniwersalne wymienia i wskazuje na mapie główne kręgi kulturowe na świecie wymienia rodzaje jednostek osadniczych wyjaśnia znaczenie terminów: <i>miasto, wieś</i> wymienia czynniki lokalizacji jednostek osadniczych i rozwoju sieci osadniczej wyjaśnia znaczenie terminów: <i>urbanizacja, wskaźnik urbanizacji</i> wymienia 	<p>gęstości zaludnienia dla wybranego obszaru</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje obszary słabo zaludnione i bezludne podaje główne przyczyny migracji na świecie wskazuje na mapie kraje emigracyjne i imigracyjne odróżnia uchodźstwo od migracji ekonomicznej charakteryzuje główne i mieszane odmiany ludzkie wymienia przykłady krajów jednolitych oraz zróżnicowanych pod względem narodowościowym opisuje zróżnicowanie narodowościowe i etniczne w Polsce charakteryzuje wielkie religie i wskazuje na mapie obszary ich występowania podaje cechy wybranych kręgów kulturowych ludności świata przedstawia strukturę wyznaniową w Polsce charakteryzuje osadnictwo wiejskie omawia czynniki kształtujące sieć miejską omawia płaszczyzny procesu urbanizacji przedstawia wskaźnik urbanizacji i jego zróżnicowanie w Polsce i na świecie opisuje fazy urbanizacji wymienia typy aglomeracji i podaje przykłady w Polsce i na świecie wymienia czynniki wpływające na rozwój obszarów wiejskich 	<p>świecie</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia współczesne migracje zagraniczne analizuje saldo migracji zagranicznych na świecie wyjaśnia przyczyny dodatniego lub ujemnego salda migracji na świecie opisuje zróżnicowanie narodowościowe wybranych krajów omawia zróżnicowanie etniczne wybranych krajów omawia strukturę religijną w wybranych krajach przedstawia zróżnicowanie religijne w Polsce charakteryzuje kręgi kulturowe ludności świata i wskazuje je na mapie omawia zróżnicowanie typów wsi na przykładzie Europy opisuje zróżnicowanie sieci osadniczej na świecie wymienia przyczyny urbanizacji wybranych regionów świata charakteryzuje typy zespołów miejskich, podaje ich przykłady w Polsce i na świecie oraz wskazuje je na mapie charakteryzuje obszary wiejskie na świecie omawia zmiany funkcji współczesnych wsi 	<p>państwach</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia konsekwencje zróżnicowania narodowościowego i etnicznego ludności na wybranych przykładach przedstawia konsekwencje zróżnicowania religijnego i kulturowego ludności na świecie analizuje sieć osadniczą wybranych regionów świata na podstawie map cyfrowych przedstawia gęstość zaludnienia obszarów miejskich na wybranych etapach urbanizacji wyjaśnia przyczyny przestrzennego zróżnicowania poziomu urbanizacji na świecie wymienia skutki urbanizacji wybranych regionów świata podaje przyczyny zacierania się granic między miastem a wsią wyjaśnia przyczyny depopulacji niektórych wsi w Polsce i w Europie 	<ul style="list-style-type: none"> omawia wkład kręgów kulturowych w dziedzictwo kulturowe ludzkości opisuje wpływ środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz rozwoju społeczno-gospodarczego na zróżnicowanie poziomu rozwoju sieci osadniczej na świecie analizuje przyczyny i skutki urbanizacji wybranych regionów świata przedstawia zależność między udziałem ludności wiejskiej w ogólnej liczbie ludności a poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego kraju
--	--	---	--	--

<p>płaszczyzny urbanizacji</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje fazy urbanizacji • podaje typy zespołów miejskich • podaje różnicę między wsią a obszarem wiejskim • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wieś</i>, <i>obszar wiejski</i> • wymienia kryteria podziału jednostek osadniczych • podaje na wybranych przykładach funkcje wsi				
---	--	--	--	--

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: Historia i teraźniejszość	Klasa: 3TG
Nauczyciel: Marcin Gradowski	Poziom: podstawowy
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 1	Półrocze I i II
Program nauczania: Izabella Modzelewska – Rysak, Leszek Rysak: Historia i teraźniejszość. Program nauczania. Liceum i technikum. Zakres podstawowy.	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: I. Świat i Polska w latach 1980- 1991(część działu) 15.11.24 II. Świat i Polska w latach 1991 – 2001. 04.02.25, 29.03.25 III. Świat i Polska w pierwszych dwóch dekadach XXI wieku., 27.05.25	
Podręczniki obowiązkowe: Izabella Modzelewska- Rysak, Leszek Rysak, Adam Cisek, Karol Wilczyński, Marian Buczyński, Tomasz Grochowski, Witold Pelczar: Historia i teraźniejszość. Część 2.Liceum i technikum. Zakres podstawowy	
Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne:	
Wymagania formalne: Zeszyt, podręcznik	
Formy sprawdzania wiadomości: <ul style="list-style-type: none"> – sprawdzian pisemny z zamkniętej partii materiału, zapowiadany z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, może mieć formę testu, – sprawdzian z trzech ostatnich lekcji, zapowiadany lub nie, może mieć formę testu, – kartkówka może odbyć się bez zapowiadania i obejmuje ostatnią poprzedzającą jednostkę lekcyjną, może mieć formę testu, czas jej trwania jest nie dłuższy niż 15 minut, – odpowiedź ustna, – praca przy komputerze, – praca domowa, – aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów).	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: <ul style="list-style-type: none"> – praca na lekcji, – udział w konkursach przedmiotowych, – udział w olimpiadach, – referaty, – wykonywanie pomocy szkolnych, – inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela.
Uwagi o ocenianiu: <ul style="list-style-type: none"> – uczeń w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów), – jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną), – w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, – kartkówki nie podlegają poprawie.	

Wymagania na poszczególne oceny:

Temat	Wymagania konieczne – ocena dopuszczająca. Uczeń:	Wymagania podstawowe – ocena dostateczna. Uczeń wie i potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	Wymagania rozszerzające – ocena dobra. Uczeń wie i potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	Wymagania dopełniające – ocena bardzo dobra Uczeń wie i potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:	Wymagania wyczerpujące – ocena celująca Uczeń wie i potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
-------	--	---	--	---	--

12. Stan wojenny w Polsce i jego następstwa	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykłady wprowadzenia stanu wojennego; • wymienia przykładowe ograniczenia nałożone na obywateli w czasie stanu wojennego; • wymienia przykładowe represje władz wobec społeczeństwa po wprowadzeniu stanu wojennego; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Wojkowa Rada Ocalenia Narodowego, internowanie, godzina milicyjna</i>, • wie, kim był gen. Wojciech Jaruzelski, i przedstawia jego historyczną rolę 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje ograniczenia nałożone na obywateli w czasie stanu wojennego; • przedstawia represje władz wobec społeczeństwa po wprowadzeniu stanu wojennego; • wymienia przykładowe formy oporu społeczeństwa po wprowadzeniu stanu wojennego; • wyjaśnia, jaką rolę odgrywała militaryzacja niektórych zakładów pracy i środków masowego przekazu; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Patriotyczny Ruch Odrodzenia Narodowego, Tymczasowa Komisja Koordynacyjna, pacyfikacja kopalni „Wujek”</i>; • wie, kim były wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: gen. Czesław 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia stosunek PZPR do „Solidarności”; • charakteryzuje formy oporu społeczeństwa po wprowadzeniu stanu wojennego; • przedstawia rolę i działania Kościoła po wprowadzeniu stanu wojennego; • przedstawia reakcję państw zachodnich na wprowadzenie stanu wojennego w Polsce; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>prowokacja bydgoska, „Solidarność Walcząca”</i>; • wie, kim były / są wymienione postacie, oraz przedstawia ich polityczną rolę: płk Ryszard Kukliński, Józef kard. Glemp, Władysław Frasyniuk, Kornel Morawiecki 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia legalność i zasadność wprowadzenia stanu wojennego; • ocenia znaczenie powstania nielegalnych organizacji, w tym struktur „Solidarności” dla umacniania oporu społeczeństwa; • przedstawia reakcję ZSRS na wprowadzenie stanu wojennego w Polsce; • przedstawia pomoc społeczeństw zachodnich i środowisk emigracyjnych dla Polaków w czasie stanu wojennego 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia, czy władze PRL, wprowadzając stan wojenny, osiągnęły zamierzone cele i przywróciły pełną kontrolę nad społeczeństwem; • zbiera informacje, jak wyglądały realia stanu wojennego w jego regionie
---	--	---	---	--	--

		Kiszczak, Jan Dobraczyński, Jerzy Popiełuszko			
13. Kryzys w ZSRS i państwach bloku wschodniego	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje kryzys gospodarczy w ZSRS i krajach bloku wschodniego; • charakteryzuje kryzys społeczny w ZSRS; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>bumelant, amnestia, indoktrynacja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny kryzysu gospodarczego w ZSRS i krajach bloku wschodniego; • charakteryzuje kryzys społeczny w krajach bloku wschodniego; • charakteryzuje relacje między ZSRS a Stanami Zjednoczonymi; • zna i wyjaśnia pojęcia: „<i>imperium zła</i>”, „<i>gwiazdne wojny</i>” 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny wyścigu zbrojeń na początku lat 80. XX w.; • wymienia przykładowe organizacje opozycyjne w krajach bloku wschodniego; • przedstawia postawy społeczeństw państw komunistycznych wobec władzy; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>dysydent, azyl polityczny, Karta 77, Konfederacja Polski Niepodległej</i>; • wie, kim były wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: Aleksander Sołżenicyn, Andriej Sacharow 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje politykę władz ZSRS wobec ludzi, którzy się z nimi nie zgadzali; • przedstawia zasięg wpływów organizacji opozycyjnych w społeczeństwach państw komunistycznych i wyjaśnia jego przyczyny; • wie, kim były wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: Jurij Andropow, Konstantin Czerienko 	<ul style="list-style-type: none"> • zbiera informacje o kontaktach polskich organizacji opozycyjnych z organizacjami opozycyjnymi w krajach bloku wschodniego; • porównuje wpływy organizacji opozycyjnych na społeczeństwach Polsce i innych krajach bloku wschodniego
14. Pierestrojka w ZSRS i jej konsekwencje krajach bloku wschodniego	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia reformy wewnętrzne przeprowadzone w ZSRS przez Michaiła Gorbaczowa; • przedstawia relacje między ZSRS a Stanami Zjednoczonymi za rządów Michaiła Gorbaczowa; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>pierestrojka, głasność</i>; 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polegały reformy wewnętrzne wprowadzane przez Michaiła Gorbaczowa; • przedstawia konsekwencje katastrofy elektrowni atomowej w Czarnobylu; • zna i wyjaśnia pojęcie <i>uwłaszczenie nomenklatury</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia wpływ reform w ZSRS na sytuację w krajach bloku wschodniego; • charakteryzuje politykę zagraniczną Michaiła Gorbaczowa; • wyjaśnia przyczyny zmian relacji między ZSRS a Stanami Zjednoczonymi za rządów Michaiła Gorbaczowa; • wie, kim był Mieczysław Ra- 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia efekty reform wewnętrznych wprowadzonych przez Michaiła Gorbaczowa; • wyjaśnia wpływ rządów Michaiła Gorbaczowa na pozycję ZSRS w świecie 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia, czy Michaił Gorbaczow zrealizował cele swojej polityki i uzasadnia swoje stanowisko; • ocenia relacje między państwami bloku wschodniego a ZSRS za rządów Michaiła Gorbaczowa i porównuje je z relacjami za rządów Leonida Breżniewa

	<ul style="list-style-type: none"> • wie, kim były wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: Michaił Gorbaczow, Ronald Reagan, George Bush 		kowski		
15. Przełomowy rok 1989	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia problemy gospodarcze Polski w II poł. lat 80. XX w.; • wymienia przykładowe postanowienia Okrągłego Stołu; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Okrągły Stół, pluralizm, wybory kontraktowe</i>; • wie, kim były /są wymienione postacie, oraz przedstawia ich polityczną rolę: Lech Wałęsa, gen. Wojciech Jaruzelski 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia problemy gospodarcze Polski w II poł. lat 80. XX w.; • wymienia działania podejmowane przez władze, aby przezwyciężyć trudności gospodarcze; • wymienia postanowienia Okrągłego Stołu; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych, Komitet Obywatelski</i>; • wie, kim był Alfred Miodowicz 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje próby przezwyciężenia trudności gospodarczych podejmowane przez władze; • przedstawia genezę Okrągłego Stołu; • przedstawia realizację postanowień Okrągłego Stołu; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>gruba kreska, desygnacja, Obywatelski Klub Parlamentarny</i> • wie, kim był Tadeusz Mazowiecki 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia reakcje społeczeństwa na postanowienia Okrągłego Stołu; • ocenia zakres zmian ustrojowych przeprowadzonych na mocy postanowień Okrągłego Stołu; • wyjaśnia, co spowodowało, że obóz solidarnościowy zdecydował się na utworzenie rządu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego określenie <i>gruba kreska</i> jest różnie rozumiane; • wyjaśnia, dlaczego niektóre organizacje opozycyjne odnosiły się do ustaleń Okrągłego Stołu i ich realizacji; • zbiera informacje na temat wyborów 4 czerwca w jego regionie
16. Jesień Narodów w Europie Środkowo-Wschodniej i rozpad ZSRS	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia etapy przejmowania władzy przez opozycję w Czechosłowacji, na Węgrzech i w Bułgarii; • wymienia etapy procesu jednoczenia Niemiec; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Karta 77, aksamitna rewolucja, Fi-desz, Trójkątny Stół, Okrągły Stół</i>; 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia proces przejmowania władzy przez opozycję w Czechosłowacji, na Węgrzech i w Bułgarii; • wymienia przyczyny rozpadu ZSRS i Jugosławii; • wymienia etapy procesu rozpadu ZSRS i Jugosławii; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>pucz, czystki etniczne</i>; • wie, kim były 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny wzrostu pozycji opozycji w krajach bloku wschodniego; • przedstawia proces obalenia Nicolae Ceaușescu w Rumunii; • wyjaśnia trudności związane z procesem jednoczenia Niemiec; • przedstawia proces rozpadu ZSRS i Jugosławii; • zna i wyjaśnia pojęcie <i>Wspólno-</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia genezę powstania Wspólnoty Niepodległych Państw; • porównuje procesy przemian ustrojowych w krajach bloku wschodniego, wskazując podobieństwa i różnice między procesami zachodzącymi w poszczególnych państwach; • porównuje 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego upadek muru berlińskiego stał się symbolem upadku komunizmu w Europie Środkowo-Wschodniej; • ocenia, które czynniki odegrały największą rolę w procesie rozpadu ZSRS i Jugosławii oraz jak to wpłynęło na przebieg tych procesów

	<ul style="list-style-type: none"> • wie, kim były wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: Václav Havel, Erich Honecker, Helmut Kohl 	<p>wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: Borys Jelcyn, Giennadij Janajew</p>	<p><i>ta Niepodległych Państw</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • wie, kim był Nicolae Ceaușescu 	<p>przyczyny rozpadu ZSRS i Jugosławii;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego procesy przemian ustrojowych w krajach bloku wschodniego zostały określone jako Jesień Narodów 	
<p>17. Transformacja gospodarczo-ustrojowa 1989–1990</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia problemy gospodarcze Polski na początku lat 90. XX w.; • przedstawia założenia planu Balcerowicza; • przedstawia wyniki wyborów prezydenckich w 1990 r. • zna i wyjaśnia pojęcie <i>plan Balcerowicza</i>; • wie, kim jest Leszek Balcerowicz 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, które problemy wynikały z polityki gospodarczej władz komunistycznych; • omawia społeczne skutki realizacji planu Balcerowicza; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>transformacja, bezrobocie strukturalne, hiperinflacja, kuroniówka</i> • wie, kim był Jacek Kuroń 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje proces prywatyzacji i reprivatyzacji; • wyjaśnia problemy i konsekwencje procesu prywatyzacji i reprivatyzacji; • przedstawia przyczyny i przebieg wyborów prezydenckich w 1990 r.; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>prywatyzacja, reprivatyzacja</i>; • wie, kim były / są wymienione postacie, oraz przedstawia ich polityczną rolę: Jarosław Kaczyński, Stanisław Tymiński 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje proces dekomunizacji, odwołując się do przykładów ze swojego regionu; • przedstawia konsekwencje polityczne wyborów prezydenckich w 1990 r.; • zna i wyjaśnia pojęcie <i>dekomunizacja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia realizację planu Balcerowicza i jego skutki w swoim regionie
<p>18. Ku społeczeństwu obywatelskiemu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zna definicję społeczeństwa obywatelskiego; • wymienia formy aktywności społecznej; • wymienia sektory działania organizacji w społeczeństwie obywatelskim; • zna pojęcia: <i>społeczeństwo obywatelskie</i>, 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje czynniki, które wpływają na rozwój społeczeństwa obywatelskiego; • wymienia przykładowe organizacje pozarządowe i przedstawia ich działania; • wyjaśnia, dlaczego dla rozwoju 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego dla rozwoju społeczeństwa obywatelskiego ważne są kapitał społeczny i zaufanie społeczne; • wyjaśnia różnice między stowarzyszeniem a fundacją; • charakteryzuje organizacje pożytku publicznego 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje różne typy organizacji pozarządowych; • omawia działalność organizacji pozarządowych i ich rolę w kształtowaniu społeczeństwa obywatelskiego na przykładach ze swojego regionu; 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia, czy społeczeństwo polskie jest społeczeństwem obywatelskim i uzasadnia swoje stanowisko; • daje przykłady obywatelskiego nieposłuszeństwa, biorąc pod uwagę klasyczną jego definicję

	<i>referendum, organizacje pozarządowe</i>	ju społeczeństwa obywatelskiego największe znaczenie mają organizacje pozarządowe; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>społeczeństwo obywatelskie, organizacje pozarządowe, stowarzyszenie, fundacja, organizacje pożytku publicznego</i>	go; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>kapitał społeczny, zaangażowanie społeczne, obywatelskie nieposłuszeństwo, wolontariat</i>	• ocenia rolę wolontariatu w kształtowaniu się społeczeństwa obywatelskiego	
19. Sprawiedliwość jako moralny fundament ładu społecznego	• zna definicje demokratycznego państwa prawa i sprawiedliwości społecznej; • wymienia różne możliwości rozumienia terminu <i>sprawiedliwość</i>	• wymienia różne typy sprawiedliwości; • wyjaśnia pojęcia: <i>demokratyczne państwo prawa, sprawiedliwość społeczna</i>	• wymienia różnice pomiędzy różnymi typami sprawiedliwości; • wyjaśnia różnice pomiędzy sprawiedliwością rozdzielczą a sprawiedliwością wyrównawczą; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>sprawiedliwość rozdzielcza, sprawiedliwość wyrównawcza</i>	• charakteryzuje rolę sprawiedliwości społecznej w funkcjonowaniu państwa i społeczeństwa; • uzasadnia, że państwo polskie jest demokratycznym państwem prawa	• daje przykłady z działań władz państwowych i samorządowych stosowania sprawiedliwości rozdzielczej i sprawiedliwości wyrównawczej
III. ŚWIAT I POLSKA W LATACH 1991–2001					
20. Nowy ład światowy	• wymienia działania Stanów Zjednoczonych zmierzające do utrzymania ładu na świecie w końcu XX w.; • przedstawia proces globalizacji w gospodarce; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Pustynna Burza, globalizacja</i> ; • wie, kim były wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę;	• wymienia koncepcje świata w końcu XX w. i ich autorów; • wyjaśnia, na czym polega proces globalizacji; • charakteryzuje politykę Stanów Zjednoczonych na Bliskim Wschodzie; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>koniec historii, zderzenie cywilizacji, globalna wioska</i> ; • wie, kim były /	• wskazuje różnice pomiędzy koncepcjami świata w końcu XX w.; • charakteryzuje proces globalizacji w różnych dziedzinach życia	• ocenia, czy można określić Stany Zjednoczone jako żandarma ładu na świecie w końcu XX w.; • wyjaśnia, w jaki sposób ZSRS usiłował utrzymać wpływy na świecie; • wie, kim był Michaił Gorbaczow	• ocenia, która z koncepcji świata w końcu XX w. okazała się najbliższa rzeczywistości i uzasadnia swoje stanowisko

	George Bush, Saddam Husajn	są wymienione postacie, oraz przedstawia ich polityczną rolę: Francis Fukuyama, Samuel Huntington, Zbigniew Brzeziński			
21. Blaski i cienie zmian na świecie na przełomie tysiącleci	<ul style="list-style-type: none"> wymienia najważniejsze konflikty zbrojne na przełomie XX i XXI w.; wymienia różnice pomiędzy globalną Północą a globalnym Południem 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia najważniejsze przyczyny konfliktów zbrojnych na przełomie XX i XXI w.; przedstawia proces upadku apartheidu w RPA; zna i wyjaśnia pojęcia: <i>apartheid</i>, <i>bantustany</i>; wie, kim były wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: Nelson Mandela, Frederik de Klerk 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny konfliktów zbrojnych na przełomie XX i XXI w.; wyjaśnia przyczyny podziału świata na globalną Północ i globalne Południe; wyjaśnia przyczyny konfliktu w Rwandzie; zna i wyjaśnia pojęcie <i>konflikt Północ-Południe</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny konfliktów religijnych na świecie na przełomie XX i XXI w.; charakteryzuje sytuację w Afryce na przełomie XX i XXI w. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia i ocenia rolę wojsk ONZ w czasie konfliktu w Rwandzie
22. Integracja europejska	<ul style="list-style-type: none"> wymienia dokumenty tworzące Unię Europejską i ich najważniejsze postanowienia; wymienia organy Unii Europejskiej; wymienia państwa strefy euro; pokazuje na mapie proces rozszerzania się Unii Europejskiej; zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Jednolity Akt Europejski</i>, <i>traktat z Maastricht</i>, <i>Unia Europejska</i>, <i>traktat nicejski</i>, <i>traktat lizboński</i>, 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia kryteria przyjmowania nowych państw do Unii Europejskiej; wymienia płaszczyzny współpracy między krajami Unii Europejskiej; wymienia państwa strefy Schengen; zna i wyjaśnia pojęcia: <i>kryteria kopenhaskie</i>, <i>strefa Schengen</i> 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia zakres współpracy pomiędzy państwami Unii Europejskiej; wskazuje różnice pomiędzy poszczególnymi dokumentami tworzącymi podstawy prawne Unii Europejskiej; wyjaśnia znaczenie strefy Schengen i strefy euro; przedstawia współpracę Unii Europejskiej z Norwegią i wyjaśnia jej stosunek do Unii Europejskiej 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego strefa Schengen i strefa euro nie pokrywa się z krajami Unii Europejskiej; wyjaśnia przyczyny rozszerzania zakresu współpracy pomiędzy państwami Unii Europejskiej; przedstawia współpracę Unii Europejskiej ze Szwajcarią i wyjaśnia stosunek Szwajcarii do Unii Europejskiej 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie Jednolitego Aktu Europejskiego i traktatu z Maastricht; wyjaśnia, dlaczego został zawarty traktat lizboński; wyjaśnia, dlaczego Finlandia starała się o członkostwo w Unii Europejskiej dopiero w latach 90. XX w.

	<i>strefa euro</i>				
23. Polska droga do demokracji 1991–2005	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia najważniejsze partie w Polsce po 1990 r.; • wymienia zmiany ustrojowe, które wprowadziła Mała Konstytucja; • wymienia reformy rządu Jerzego Buzka; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Sojusz Lewicy Demokratycznej, Unia Demokratyczna, Mała Konstytucja</i>; • wie, kim jest Jerzy Buzek 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia ruchy polityczne w Polsce po 1990 r.; • wyjaśnia przyczyny zmian na polskiej scenie politycznej po 1990 r.; • wyjaśnia, jak chciano zapobiec rozdrobnieniu politycznemu w Polsce; • wymienia podstawy prawne, na których opierają się relacje między państwem polskim a kościołami i związkami wyznaniowymi; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Bezpartyjny Blok Wspierania Reform, konkordat, próg wyborczy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny zmian rządów po 1990 r.; • przedstawia przebieg prac nad nową konstytucją; • charakteryzuje reformy rządu Jerzego Buzka; • przedstawia stosunki wyznaniowe w Polsce; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>recesja, lustracja</i>; • wie, kim były / są wymienione postacie, oraz przedstawia ich polityczną rolę: Jan K. Bielecki, Aleksander Kwaśniewski, Leszek Miller, Jan Olszewski, Antoni Macierewicz 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia, czy reformy rządu Jerzego Buzka spełniły oczekiwania Polaków; • przedstawia proces podpisanie i ratyfikowanie konkordatu; • ocenia stabilność polskiej sceny politycznej i jej wpływ na funkcjonowanie państwa; • wie, kim jest Hanna Suchocka 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia relacje między rządem a Prezydentem w Polsce w latach 1991–2005; • ocenia funkcjonowanie rządów w Polsce w latach 1991–2005, przywołując ich sukcesy i porażki
24. III Rzeczpospolita – konstytucyjne zasady ustrojowe	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia zasady ustrojowe zawarte w konstytucji polskiej; • wymienia prawa i obowiązki obywatela zawarte w konstytucji; • wymienia organy władzy ustawodawczej i ich dwie kompetencje; • wymienia organy władzy wykonawczej i ich dwie kompetencje; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>zasada</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia zasady ustrojowe zawarte w konstytucji polskiej; • wyjaśnia, na czym polegają prawa i obowiązki obywatela zawarte w konstytucji; • wymienia przykładowe kompetencje organów władzy ustawodawczej; • wymienia podstawowe kompetencje organów władzy wykonawczej; • wymienia przy- 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje uprawnienia władzy ustawodawczej i wykonawczej w Polsce z zastosowaniem podziału tych uprawnień; • wymienia etapy procesu legislacyjnego; • przedstawia strukturę sądownictwa w Polsce; • wymienia zasady sadownictwa w Polsce; • wymienia przykładowe uprawnienia Trybunału 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia wzajemne zależności między organami władzy wykonawczej i ustawodawczej oraz podaje przykłady ich zastosowania; • wyjaśnia zasady sądownictwa w Polsce; • charakteryzuje pozycję Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu w polskim systemie ustrojowym; • zna i wyjaśnia pojęcie <i>konstruktywne votum</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje różnice w procesie legislacyjnym w zależności od typu ustawy (np. ustawa zwykła i ustawa budżetowa); • ocenia skuteczność funkcjonowania Trybunału Stanu

	<i>suwerenności narodu, zasada trójpodziału władzy</i>	kladowe zasady sadownictwa w Polsce; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>zasada demokratycznego państwa prawa, zasada pluralizmu politycznego, zasada niezawisłości sędziów</i>	Konstytucyjnego i Trybunału Stanu; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>preambuła, proces legislacyjny, Trybunał Konstytucyjny, Trybunał Stanu</i>	<i>nieufności</i>	
25. Rzeczpospolita samorządna	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia organy władzy samorządu gminnego i sposób ich powoływania; • przedstawia przykładowe kompetencje organów samorządu gminnego; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>samorząd terytorialny, domniemanie kompetencji, zadania własne, zadania zleczone, gmina, burmistrz, wójt</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia organy władzy samorządu powiatowego i sposób ich powoływania; • przedstawia przykładowe kompetencje organów samorządu powiatowego; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>powiat, starosta</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia organy władzy samorządu wojewódzkiego i sposób ich powoływania; • przedstawia przykładowe kompetencje organów samorządu wojewódzkiego; • wymienia źródła finansowania jednostek samorządu terytorialnego; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>subwencja, dotacja, marszałek sejmiku wojewódzkiego, sejmik województwa</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia podstawy prawne i zasady funkcjonowania samorządu terytorialnego; • wyjaśnia, na jakie zadania jednostki samorządu terytorialnego mogą mieć różne źródła finansowania; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>decentralizacja, zasada pomocniczości</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje proces odwoławczy od decyzji jednostek samorządu terytorialnego; • przedstawia działania podejmowane przez samorząd swojej gminy, powiatu i województwa
26. System prawny współczesnej Polski	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia podmioty i zakres spraw, które obejmuje prawo cywilne; • wymienia sprawy pomiędzy członkami rodziny, które są regulowane prawem rodzinnym; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>norma prawna, osoba fizyczna, osoba</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia różnice pomiędzy prawem naturalnym a prawem stanowionym; • charakteryzuje podmioty i zakres spraw, które obejmuje prawo cywilne; • wymienia najważniejsze zapisy prawa karnego; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>właśność, służebność</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie podstawowe terminy związane z naukami prawnymi; • przedstawia sprawy pomiędzy członkami rodziny, które są regulowane prawem rodzinnym; • omawia najważniejsze zapisy prawa karnego; • zna i wyjaśnia 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje relacje między organami władzy albo organami władzy a obywatelami, które reguluje prawo administracyjne; • wyjaśnia różnicę między wyrokiem, występkiem i zbrodnią; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>odwoła-</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia różnicę między prawem materialnym a procesowym; • analizuje przykładowe pisma z zakresu prawa cywilnego, karnego i administracyjnego (np. pozew, zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa, decyzję admini-

	prawna, zdolność prawna, zdolność do czynności prawnych	, hipoteka, wykroczenie, występki, zbrodnia, odpowiedzialność karna	pojęcia: przysposobienie, obowiązki alimentacyjne	nie, wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy	stracyjną)
27. Prawa człowieka oraz ich ochrona w Polsce i na świecie	<ul style="list-style-type: none"> definiuje prawa człowieka, wymieniając ich cechy; wymienia przykładowe prawa człowieka, przyporządkowując je do odpowiednich generacji; wymienia polskie dokumenty, w których zawarte są prawa człowieka; wymienia polskie instytucje zajmujące się ochroną praw człowieka i wyjaśnia, w jaki sposób je chronią; zna i wyjaśnia pojęcia: <i>prawa człowieka, trzy generacje praw człowieka, Rzecznik Praw Obywatelskich</i> 	<ul style="list-style-type: none"> omawia cechy praw człowieka; charakteryzuje trzy generacje praw człowieka; wymienia dokumenty chroniące prawa człowieka w Europie; wymienia europejskie instytucje zajmujące się ochroną praw człowieka i wyjaśnia, w jaki sposób je chronią; zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Europejska konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, Europejski Trybunał Praw Człowieka</i> 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia proces kształtowania się praw człowieka po II wojnie światowej; wymienia dokumenty chroniące prawa człowieka na świecie; wymienia organy ONZ, zajmujące się ochroną praw człowieka i wyjaśnia, w jaki sposób je chronią; zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, Rada Praw Człowieka, Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych ds. Praw Człowieka, Międzynarodowy Trybunał Karny</i>; wie, kim była Eleanor Roosevelt 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia proces kształtowania się praw człowieka do II wojny światowej; porównuje zawartość i rolę dokumentów chroniących prawa człowieka; przedstawia proces postępowania obywatela polskiego, który oskarża instytucje państwowe o złamanie praw człowieka (rozpatruje wszystkie możliwości odwoławcze); wyjaśnia, które prawa człowieka i w jakich okolicznościach mogą być ograniczone 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, które prawa człowieka są negatywne, a które pozytywne; wyjaśnia, w przypadku których praw człowieka obywatel może dochodzić swych praw; ocenia skuteczność decyzji lub wyroków różnych instytucji chroniących prawa człowieka
28. Rozliczenie dziedzictwa PRL po 1989 r.	<ul style="list-style-type: none"> wymienia sposoby upamiętnienia żołnierzy podziemia niepodległościowego i osób represjonowanych w okresie PRL-u; zna i wyjaśnia pojęcie <i>rehabilitacja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia działania podejmowane przez polskie władze w celu rozliczenia postępowania władz PRL-u; wyjaśnia, dlaczego było trudno uzyskać wyroki skazujące w procesach autorów stanu wojennego i w 	<ul style="list-style-type: none"> omawia różne formy działalności Instytutu Pamięci Narodowej; zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Instytut Pamięci Narodowej, Rzecznik Interesu Publicznego, status osoby pokrzywdzonej</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia problemy związane z przeprowadzeniem procesu lustracji; zna i wyjaśnia pojęcie <i>klamstwo lustracyjne</i> 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje proces rozliczenia władz komunistycznych w Polsce z podobnymi procesami w innych państwach komunistycznych; ocenia, czy można było proces dekomunizacji przeprowadzić

		<p>sprawie użycia broni w kopalni „Wujek”</p>			<p>lepiej i uzasadnia swoje stanowisko</p>
<p>29. Polska droga do NATO i Unii Europejskiej</p>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia etapy przystąpienia Polski do NATO i Unii Europejskiej; podaje przykładowe przyczyny, dlaczego Polsce zależało na członkostwie w NATO i Unii Europejskiej; zna i wyjaśnia pojęcie <i>traktat akcesyjny</i> 	<ul style="list-style-type: none"> omawia etapy przystąpienia Polski do NATO i Unii Europejskiej; wyjaśnia, dlaczego Polsce zależało na członkostwie w NATO i Unii Europejskiej; zna i wyjaśnia pojęcie <i>Partnerstwo dla Pokoju</i> 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia współpracę Polski z innymi krajami regionu w celu wstąpienia do NATO i Unii Europejskiej; charakteryzuje relacje polsko-niemieckie w latach 90. XX w.; zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Trójkąt Weimarski, Trójkąt Wyszehradzki / Grupa Wyszehradzka</i> 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje stosunki polsko-rosyjskiej w latach 90. XX w.; przedstawia aktywność Polski w rejonie Europy Środkowej w latach 90. XX w.; wyjaśnia, jakie czynniki wpływały na relacje Polski z innymi państwami 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia działania Polaków w ramach Partnerstwa dla Pokoju; porównuje argumenty euroentuzjastów i eurosceptyków w czasie starania się Polski o członkostwo w Unii Europejskiej
IV. ŚWIAT I POLSKA W PIERWSZYCH DWÓCH DEKADACH XXI W.					
<p>30. Świat na początku XXI w.</p>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki, które wpływają na pozycję Chin na początku XXI w.; wymienia przykładowe skutki globalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia pozycję Chin na początku XXI w.; przedstawia skutki globalizacji; wymienia sposoby radzenia sobie z pandemią COVID-19; zna i wyjaśnia pojęcia: <i>COVID-19, SARS-CoV-2, pandemia</i> 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje sytuację w Korei Północnej na początku XXI w.; przedstawia skutki Arabskiej Wiosny; przedstawia sposoby radzenia sobie z pandemią COVID-19; zna i wyjaśnia pojęcie <i>Arabska Wiosna</i> 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia skutki kryzysu finansowego z początku XXI w.; wyjaśnia przyczyny Arabskiej Wiosny 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia skutki pandemii COVID-19 dla życia społecznego; ocenia wpływ Arabskiej Wiosny na stabilizację w rejonie Bliskiego Wschodu
<p>31. Wojna z terroryzmem w XXI w.</p>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia różne nurty terroryzmu w XXI w. wymienia przykładowe zamachy terrorystyczne w XXI w. i ich konsekwencje; zna i wyjaśnia pojęcia: <i>terroryzm, World Trade Center</i> 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje różne nurty terroryzmu w XXI w. omawia interwencję wojsk koalicji w Afganistanie; zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Al-Kaida, talibowie</i>, wie, kim były / są wymienione postacie, oraz przedstawia ich polityczną rolę: 	<ul style="list-style-type: none"> omawia interwencję wojsk koalicji w Iraku; charakteryzuje działalność Państwa Islamskiego; przedstawia znaczenie Stanów Zjednoczonych w wojnie z terroryzmem; zna i wyjaśnia pojęcia: <i>szariat, Państwo Islamskie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia udział Polaków w walkach w Afganistanie i Iraku; wyjaśnia związek między zamachami terrorystycznymi w Europie a wojną z terroryzmem na Bliskim Wschodzie; wymienia skutki wojny z terroryzmem dla państw mu- 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia skuteczność interwencji wojsk koalicji w Afganistanie i Iraku; przedstawia rolę i dążenia Kurdów w trakcie wojny z terroryzmem

		Osama bin Laden, George W. Bush		zułmańskich, Stanów Zjednoczonych i Europy	
32. Unia Europejska w XXI w.	<ul style="list-style-type: none"> wymienia organy władzy Unii Europejskiej i ich przykładowe uprawnienia; wymienia przykładowe przyczyny i skutki kryzysu migracyjnego w Unii Europejskiej; wymienia przykładowe działania Unii Europejskiej wobec pandemii COVID-19; zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Przewodniczący Rady Europejskiej, Wysoki Przedstawiciel Unii ds. Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa, lockdown</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia dokumenty unijne zawarte na początku XXI w. i ich główne założenia; wyjaśnia przyczyny kryzysu migracyjnego w Unii Europejskiej; charakteryzuje politykę Unii Europejskiej wobec pandemii COVID-19; zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej, traktat nicejski, traktat lizboński, tarcza antykryzysowa</i> 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia koncepcje integracji Europy; przedstawia postawy państw Unii Europejskiej wobec kryzysu migracyjnego; wymienia przyczyny i skutki wystąpienia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej; zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Stany Zjednoczone Europy, Europa Ojczyzn, Europa wielu prędkości</i> 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje koncepcje integracji Europy; charakteryzuje przyczyny i skutki wystąpienia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej; ocenia politykę Unii Europejskiej wobec pandemii COVID-19; wyjaśnia wpływ problemów, z którymi mierzy się Unia Europejska, na jej funkcjonowanie i pozycję w niej poszczególnych państw 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia koncepcje integracji europejskiej pod kątem korzyści, które niosą one ze sobą dla poszczególnych grup państw członkowskich; przedstawia możliwości działania obywateli państw członkowskich w ramach Unii Europejskiej
33. Rosja i jej ekspansja w XXI w.	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny i skutki wojny w Czeczenii; wymienia przyczyny i skutki konfliktu w Gruzji; wymienia przyczyny wojny w Ukrainie; zna i wyjaśnia pojęcie <i>Euro-majdan</i>; wie, kim są wymienione postacie, oraz przedstawia ich polityczną rolę: Władimir Putin, Wołodymyr Zełenski 	<ul style="list-style-type: none"> omawia sytuację w Gruzji; przedstawia przebieg wojny w Ukrainie; wie, kim były / są wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: Dżochar Dudajew, Achmat Kadyrow, Ramzan Kadyrow 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia, w jaki sposób przywódcy Rosji dążą do wzmocnienia władzy; przedstawia proces aneksji Krymu; przedstawia stosunek państw środkowoeuropejskich do polityki rosyjskiej na Kaukazie i Ukrainie; charakteryzuje różne formy prowadzenia wojny przez Rosję; zna i wyjaśnia pojęcia: <i>„zielone ludziki”, wojna</i> 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia możliwości działania opozycji w Rosji; wyjaśnia wpływ różnych form prowadzenia wojny przez Rosję na sytuację w Europie; wyjaśnia, od czego zależy polityka Rosji wobec Ukrainy; przedstawia stosunek państw zachodnioeuropejskich i Stanów Zjednoczonych do polityki rosyjskiej na Kaukazie i Ukrainie; zna i wyjaśnia 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia działalność „Memoriału” jako organizacji opozycyjnej w Rosji

			<p>hybrydowa, szantaż gazowy;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wie, kim był Borys Jelcyn 	<p>pojęcie kolonia karna;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wie, kim jest Wiktor Janukowycz 	
<p>34. Polska na początku XXI w.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykładowe sukcesy i porażki poszczególnych rządów na początku XXI w.; • wymienia główne partie polityczne działające w Polsce na początku XXI w.; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Platforma Obywatelska, Prawo i Sprawiedliwość, Zjednoczona Prawica</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia główne założenia poszczególnych rządów w polityce wewnętrznej i zagranicznej; • wymienia przyczyny zmian rządów na początku XXI w.; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>postkomunizm, kohabitacja polityczna, dług publiczny</i>; • wie, kim są wymienione postacie, oraz przedstawia ich polityczną rolę: Kazimierz Marcinkiewicz, Bronisław Komorowski, Andrzej Duda 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje polską scenę polityczną na początku XXI w.; • wyjaśnia przyczyny zmian rządów na początku XXI w.; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Liga Polskich Rodzin, Samoobrona, katastrofa smoleńska</i>; • wie, kim były / są wymienione postacie, oraz przedstawia ich polityczną rolę: Donald Tusk, Andrzej Lepper 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia, jak afery, do których dochodziło za poszczególnych rządów, wpływały na ich ocenę przez społeczeństwo; • ocenia realizację założeń poszczególnych rządów w polityce wewnętrznej i zagranicznej 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia działania wybranego przez siebie rządu z początku XXI w. w polityce wewnętrznej i zagranicznej oraz ocenia je pod kątem rozwoju wewnętrznego Polski i jej racji stanu
<p>35. Polonia i Polacy na świecie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • pokazuje na mapie skupiska Polaków i Polonii po II wojnie światowej; • wymienia przyczyny emigracji z Polski po II wojnie światowej 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykładowe instytucje polskie działające na emigracji; • przedstawia znaczenie organizacji tworzonych przez Polaków na emigracji dla podtrzymywania polskości i rozwoju kultury polskiej; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>Instytut Polski i Muzeum im. gen. Sikorskiego, Instytut Józefa Piłsudskiego, Maisons-Laffitte, Rozgło-</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia rolę, jaką odgrywały instytucje emigracyjne po II wojnie światowej; • przedstawia podstawy prawne i możliwości działania polskich władz emigracyjnych; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>depozytariusz, miesięcznik „Kultura”</i>; • wie, kim były wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje sytuację Polaków w ZSRS i byłych republikach radzieckich; • wyjaśnia, w jaki sposób rząd polski wspiera Polaków na terenie byłego ZSRS; • zna i wyjaśnia pojęcie <i>Karta Polaka</i>; • wie, jest Andżelika Borys 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia działania organizacji polonijnych funkcjonujących w różnych państwach (np. Kongres Polonii Amerykańskiej w Stanach Zjednoczonych czy Związek Polaków w Niemczech)

		<p><i>Śnia Polska Radia Wolna Europa;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • wie, kim były wymienione postacie, oraz przedstawia ich historyczną rolę: Jerzy Giedroyc, Jan Nowak Jeziorański 	Edward Raczyński, August Zaleski, Ryszard Kaczorowski, Władysław Anders		
<p>36. Zmiany kulturowe w świecie końca XX w. i początku XXI w.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia zalety i wady polityki wielokulturowości; • wymienia główne płaszczyzny współczesnych sporów światopoglądowych; • zna i wyjaśnia pojęcie <i>polityka wielokulturowości</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia zalety i wady polityki wielokulturowości; • przedstawia znaczenie dziedzictwa kulturalnego dla współczesnej kultury; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>segregacja rasowa, dziedzictwo kulturowe</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia założenia polityki wielokulturowości; • wyjaśnia, jakie znaczenie ma obecnie postawa tolerancji i w czym się ona przejawia; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>poprawność polityczna, asymilacja, tolerancja, dyskryminacja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia korzyści i zagrożenia płynące z polityki wielokulturowości; • porównuje główne argumenty współczesnych sporów światopoglądowych 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jaki sposób zmiany kulturowe końca XX i początku XXI w. znajdują odzwierciedlenie w tekstach kultury z tego okresu
<p>37. Społeczeństwo cyfrowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zna definicję społeczeństwa cyfrowego / społeczeństwa informacyjnego; • wymienia korzyści i zagrożenia wynikające z komunikacji cyfrowej dla jednostki; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>społeczeństwo cyfrowe, społeczeństwo informacyjne</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny rozwoju komunikacji cyfrowej; • charakteryzuje korzyści i zagrożenia wynikające z komunikacji cyfrowej dla jednostki; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>siecioholizm, fake newsy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia wpływ rozwoju usług cyfrowych na gospodarkę, edukację; • charakteryzuje korzyści i zagrożenia wynikające z komunikacji cyfrowej dla społeczeństwa; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>wykluczenie cyfrowe, dezinformacja, bańka filtrująca</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia wpływ rozwoju usług cyfrowych na kulturę; • wyjaśnia, w jaki sposób można nadużywać wolności słowa w Internecie, i przedstawia działania zapobiegające temu zjawisku; • zna i wyjaśnia pojęcie <i>netykieta</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia, czy we współczesnym świecie można funkcjonować bez korzystania z mediów społecznościowych
<p>38. Media jako czwarta władza</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia typy komunikacji społecznej; • wymienia środki masowego przekazu; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>komuni-</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia zasady, na których opiera się komunikacja społeczna; • wymienia funkcje środków masowego przeka- 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje zasady, na których opiera się komunikacja społeczna; • charakteryzuje funkcje środków masowego prze- 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego środki masowego przekazu określa się jako czwartą władzę; • wymienia prawa i obowiązki praco 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady pełnienia przez media funkcji czwartej władzy na podstawie publicystyki, literatury czy filmu

	<i>kacja społeczna, mass media</i>	zu; • wymienia prawa mediów	kazu; • wymienia obowiązki mediów	wników mediów	
39. Nasza przyszłość	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykładowe działania Polski w polityce zagranicznej; • wymienia przykładowe działania wojsk polskich w ramach NATO; • wymienia przyczyny kryzysu demograficznego; • wymienia zmiany klimatyczne zachodzące na świecie; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>kryzys demograficzny, ocieplenie klimatu</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia działania Polski w polityce zagranicznej; • przedstawia działania wojsk polskich w ramach NATO; • przedstawia sposoby przezwyciężenia kryzysu demograficznego; • przedstawia zmiany klimatyczne zachodzące na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia dorobek Polski w końcu XX i na początku XXI w.; • wyjaśnia przyczyny kryzysu demograficznego; • przedstawia podejmowane przez państwa próby zahamowania zachodzących zmian klimatycznych; • zna i wyjaśnia pojęcia: <i>geopolityka, protokół z Kioto</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia dorobek Polski w końcu XX i na początku XXI w.; • charakteryzuje działania podjęte przez Polskę w celu zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego; • ocenia skuteczność podejmowanych przez państwa prób zahamowania zachodzących zmian klimatycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia działania zmierzające do rozwiązania problemów przedstawionych w rozdziale (demografia, zmiany klimatyczne) w swoim regionie

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: Język angielski	Klasa: 3Tg
Nauczyciel: Iwona Ramecka	Poziom: rozszerzony
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 4	Półrocze I i II
Program nauczania: Program nauczania języka angielskiego w liceum ogólnokształcącym i technikum na podbudowie szkoły podstawowej. Zakres rozszerzony	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych:	
<p>I. Słownictwo: przestępczość i przestępcy, kary, Gramatyka: drugi tryb warunkowy, konstrukcje: <i>I wish, if only</i>, Mówienie: problemy i rozwiązania, Czytanie: artykuł prasowy o zwierzętach, które popełniły przestępstwo, Słownictwo: organizacje międzynarodowe, Słuchanie: audycja radiowa z udziałem słuchaczy na temat cyberprzestępczości, Gramatyka: konstrukcje: <i>I wish, if only</i>, trzeci tryb warunkowy, Język angielski w praktyce: ćwiczenia gramatyczno-leksykalne Sprawdzian wiadomości</p> <p>II. Słownictwo: czynności życia codziennego, styl życia, Gramatyka: mowa zależna, Mówienie: rozmowa w oparciu o materiał stymulujący, Czytanie: sposoby spędzania czasu wolnego opisane w porządku chronologicznym, Słownictwo: czasowniki wprowadzające mowę zależną, Słuchanie: radiowy quiz o czasie, Gramatyka: pytania w mowie zależnej, Język angielski w praktyce: ćwiczenia gramatyczno-leksykalne, Pisanie: artykuł Sprawdzian wiadomości</p> <p>III. Słownictwo: sport, Gramatyka: składnia czasowników, Mówienie: opisywanie wydarzeń i uczuć, Czytanie: artykuł o drużynie olimpijskiej uchodźców, Słownictwo: sprzęt sportowy I obiekty sportowe, Słuchanie: podcast o korzyściach wynikających z uprawiania sportu, Gramatyka: określniki ilościowe, Język angielski w praktyce: ćwiczenia gramatyczno-leksykalne, Pisanie: rozprawka opiniująca Sprawdzian wiadomości</p> <p>IV. Czasowniki złożone, Czasy teraźniejsze: <i>Present Simple, Present Continuous</i>, Życie codzienne, Czynności życia codziennego, formy spędzania czasu wolnego Sprawdzian wiadomości</p> <p>V. Słownictwo: doświadczenia I czynności związane z podróżowaniem, Gramatyka: czasy przeszłe, Mówienie: składanie zażalenia, Czytanie: artykuł o pracy i studiach za granicą, Słownictwo: awarie I wypadki w podróży, Słuchanie: program radiowy o dobrych I złych doświadczeniach wakacyjnych, Gramatyka: zwyczaje z przeszłości i teraźniejszości, Język angielski w praktyce: ćwiczenia gramatyczno-leksykalne, Pisanie: list z zażaleniem Sprawdzian wiadomości</p> <p>VI. Słownictwo: technologia Gramatyka: sposoby wyrażania przyszłości Mówienie: przedstawianie prezentacji Czytanie: internetowy artykuł o technologii przyszłości Słownictwo: wygląd zewnętrzny Słuchanie: podcast o kreatywności ludzi Gramatyka: sposoby wyrażania przyszłości Język angielski w praktyce: ćwiczenia gramatyczno-leksykalne Pisanie: artykuł. Sprawdzian wiadomości</p> <p>VII. Słownictwo: społeczeństwo konsumpcyjne Gramatyka: czasowniki modalne Mówienie: podejmowanie decyzji Czytanie: artykuł o autorach problemach dotyczących środowiska Słownictwo: odpowiedzialne zakupy i odżywianie Słuchanie: wywiad radiowy o kopalni koltanu Gramatyka: wyrażanie żalu i życzenia w przeszłości i teraźniejszości Język angielski w praktyce: ćwiczenia gramatyczno-leksykalne Pisanie: formalny list z zapytaniem. Sprawdzian wiadomości</p>	
Podręczniki obowiązkowe: Impulse 3, (podręcznik oraz zeszyt ćwiczeń) Catherine McBeth, Patricia Reily, Joanna Sobierska-Paczesny Wydawnictwo Macmillan Impulse 4, (podręcznik oraz zeszyt ćwiczeń) James Savery, Joanna Sobierska-Paczesny Wydawnictwo Macmillan	
Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne:	

Wymagania formalne:	
Formy sprawdzania wiadomości: <ul style="list-style-type: none"> - praca klasowa poprzedzona lekcją powtórzeniową, zapowiadana z tygodniowym wyprzedzeniem, - sprawdzian pisemny z zamkniętej partii materiału, zapowiadany z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, może mieć formę testu, - sprawdzian z trzech ostatnich lekcji, zapowiadany lub nie, może mieć formę testu, - kartkówka może odbyć się bez zapowiadania i obejmuje ostatnią poprzedzającą jednostkę lekcyjną, może mieć formę testu, czas jej trwania jest nie dłuższy niż 15 minut, - odpowiedź ustna, - praca przy komputerze, - praca domowa, - aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów).	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: <ul style="list-style-type: none"> - praca na lekcji, - udział w konkursach przedmiotowych, - udział w olimpiadach, - referaty, - wykonywanie pomocy szkolnych, - inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela.
Uwagi o ocenianiu: <ul style="list-style-type: none"> - uczeń trzy razy w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów), - jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną), - w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, - kartkówki nie podlegają poprawie.	
Wymagania na poszczególne oceny: https://docs.google.com/document/d/1L5UGtAul-d9hjOo8iB3Tvd8y-9dc5c4/edit?usp=sharing&ouid=100361199466880001180&rtpof=true&sd=true	

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: język polski	Klasa: 3 TG
Nauczyciel: Wioletta Poturała	Poziom: podstawowy
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 3	Półrocze I i II
Program nauczania: Oblicza epok. Program nauczania języka polskiego liceum ogólnokształcące i technikum zakres podstawowy.	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: Pozytywizm* Sprawdzian i praca klasowa - styczeń Młoda Polska.* Sprawdzian i praca klasowa - maj 1-2 razy w semestrze - test <i>Język polski w użyciu</i> , test historycznoliteracki i praca argumentacyjna. Kartkówki ze znajomości treści lektury na lekcji rozpoczynającej omawianie utworu. * wykaz obowiązujących lektur został podyktowany do zeszytu przedmiotowego.	
Podręczniki obowiązkowe: Dariusz Chemperek, Adam Kalbarczyk, Dariusz Trzeźniowski, Oblicza epok. Język polski. Podręcznik. Liceum i technikum. Klasa 2. Część 2, Klasa 3. Część 1, Zakres podstawowy i rozszerzony, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne S.A. Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne: Teksty kultury.	
Wymagania formalne: zeszyt, podręcznik, tekst omawianego utworu literackiego.	
Formy sprawdzania wiadomości: <ul style="list-style-type: none"> • praca klasowa poprzedzona lekcją powtórzeniową, zapowiadana z tygodniowym wyprzedzeniem, • sprawdzian pisemny z zamkniętej partii materiału, zapowiadany z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, może mieć formę testu, • sprawdzian z trzech ostatnich lekcji, zapowiadany lub nie, może mieć formę testu, • kartkówka może odbyć się bez zapowiadania i obejmuje ostatnią poprzedzającą jednostkę lekcyjną, może mieć formę testu, czas jej trwania jest nie dłuższy niż 15 minut, • odpowiedź ustna, • praca domowa, • aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów).	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: <ul style="list-style-type: none"> • praca na lekcji, • udział w konkursach przedmiotowych, • udział w olimpiadach, • referaty, • wykonywanie pomocy szkolnych, • inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela.
Uwagi o ocenianiu: <ul style="list-style-type: none"> • uczeń dwa razy w okresie może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów), • jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną), • w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, • kartkówki nie podlegają poprawie.	
Wymagania na poszczególne oceny:	

Ogólne kryteria oceniania dla klasy III szkoły średniej

ZAKRES PODSTAWOWY

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> nie przyswoił podstawowych wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego, co nie pozwala na kontynuację nauki w klasie wyższej; nie rozumie większości wiadomości z zakresu programu nauczania; nie umie stosować nabytej wiedzy; nie potrafi zaprezentować zdobytej wiedzy; 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje pewne braki w opanowaniu podstawowych wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego; nie rozumie niektórych zagadnień materiału programowego; stosuje zdobytą wiedzę przy pomocy nauczyciela; często popełnia błędy językowe w wypowiedziach ustnych i pisemnych; 	<ul style="list-style-type: none"> opanował wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego; rozumie zdobytą wiedzę; stara się samodzielnie zastosować zdobytą wiedzę; popełnia nieliczne błędy językowe w wypowiedziach ustnych i pisemnych; przejawia braki w trwałym opanowaniu 	<ul style="list-style-type: none"> opanował wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego; rozumie zdobytą wiedzę; stosuje zdobytą wiedzę; popełnia drobne usterki językowe w wypowiedziach ustnych i pisemnych; w każdej sytuacji wykazuje się dobrą znajomością zdobytej wiedzy. 	<ul style="list-style-type: none"> opanował wszystkie wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego; samodzielnie interpretuje posiadane wiadomości; swobodnie stosuje zdobytą wiedzę; wdrożony do autokorekty stara się nie popełniać błędów językowych w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych; swobodnie operuje wiedzą z zakresu podstawowego. 	<ul style="list-style-type: none"> biegle opanował wszystkie wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego lub dodatkowo przyswoił wiadomości wykraczające poza zakres programu nauczania; interpretuje zdobytą wiedzę w sposób samodzielny i oryginalny; twórczo wykorzystuje zdobyte wiadomości w sytuacjach problemowych; prezentuje wiedzę, posługując się precyzyjnym językiem i bogatym słownictwem;

<ul style="list-style-type: none"> nie utrwała zdobytej wiedzy. 	<ul style="list-style-type: none"> ma trudności w utrwalaniu zdobytej wiedzy. 	<p>materiału programowego.</p>			<ul style="list-style-type: none"> swobodnie operuje wiedzą pochodzącą z różnych źródeł.
<p>Szczegółowe kryteria oceniania dla klasy III szkoły średniej</p> <p>ZAKRES PODSTAWOWY</p> <p>Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia kryteriów na ocenę dopuszczającą.</p>					
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:	
<p>I. Kształcenie literackie i kulturowe. Czytanie utworów literackich</p>					
<ul style="list-style-type: none"> rozumie podstawy podziału literatury na epoki; wymienia epoki literackie w porządku chronologicznym od starożytności do literatury wojny i okupacji; z pomocą nauczyciela sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach, w szczególności 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie podstawy podziału literatury na epoki: starożytność, średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, romantyzm, pozytywizm, Młoda Polska, dwudziestolecie międzywojenne, literatura wojny i okupacji; wymienia epoki literackie w porządku chronologicznym od starożytności do literatury wojny i okupacji; 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie podział literatury na epoki: starożytność, średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, romantyzm, pozytywizm, Młoda Polska, dwudziestolecie międzywojenne, literatura wojny i okupacji; wymienia epoki literackie w porządku chronologicznym od starożytności do literatury wojny i okupacji; 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie podział literatury na epoki i procesy z tym związane; wymienia epoki literackie w porządku chronologicznym od starożytności do literatury wojny i okupacji; sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach, w szczególności w pozytywizmie i Młodej Polsce oraz w pozostałych (dotyczy nawiązań i 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje teksty z podstawy programowej na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym; rozumie podział literatury na epoki i procesy z tym związane; wymienia epoki literackie w porządku chronologicznym od starożytności do literatury wojny i okupacji; trafnie sytuuje utwory literackie w 	

<p>w pozytywizmie i Młodej Polsce;</p> <ul style="list-style-type: none"> • na ogół trafnie rozpoznaje konwencje literackie: realistyczną i fantastyczną; • rozróżnia podstawowe gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i częściowo gatunki synkretyczne (np. balladę), w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej (np. sonet, hymn, mit) oraz powieść realistyczną, powieść naturalistyczną, powieść historyczną, powieść o tematyce współczesnej, lament, erotyk, farsę, tragifarsę, dramat symboliczny, dramat realistyczny; poemat satyryczno-katastroficzny; satyrę; • rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane 	<ul style="list-style-type: none"> • sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach, w szczególności w pozytywizmie i Młodej Polsce; • rozpoznaje konwencje literackie: realistyczną, fantastyczną, symboliczną; • poprawnie rozróżnia podstawowe gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i częściowo gatunki synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej (np. sonet, hymn, mit) oraz powieść realistyczną, powieść naturalistyczną, powieść historyczną, powieść o tematyce współczesnej, lament, erotyk, farsę, tragifarsę, dramat symboliczny, dramat realistyczny; poemat satyryczno-katastroficzny; satyrę; 	<ul style="list-style-type: none"> • sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach, w szczególności w pozytywizmie i Młodej Polsce; używa też terminów: modernizm, neoromantyzm, <i>fin de siècle</i>, międzywojnie; • rozpoznaje konwencje literackie (realistyczną, fantastyczną, symboliczną, groteskową, naturalistyczną, mimetyczną) i określa ich cechy w utworach; • rozumie pojęcie genologii; rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej (np. sonet, hymn, mit) oraz powieść realistyczną, powieść naturalistyczną, powieść historyczną, powieść o tematyce współczesnej, lament, erotyk, farsę, tragifarsę, dramat 	<p>kontekstów); używa też terminów: modernizm, <i>fin de siècle</i>, neoromantyzm;</p> <ul style="list-style-type: none"> • właściwie rozpoznaje konwencje literackie (realistyczną, fantastyczną, symboliczną, groteskową, naturalistyczną i mimetyczną) i precyzyjnie określa ich cechy w utworach; • rozumie pojęcie genologii; rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej (np. sonet, hymn, mit) oraz powieść realistyczną, powieść naturalistyczną, powieść historyczną, powieść o tematyce współczesnej, lament, erotyk, farsę, tragifarsę, dramat symboliczny, dramat realistyczny; poemat satyryczno-katastroficzny; 	<p>poszczególnych okresach, w szczególności w pozytywizmie i Młodej Polsce oraz w pozostałych (dotyczy nawiązań i kontekstów); używa też terminów: modernizm, neoromantyzm, <i>fin de siècle</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> • właściwie rozpoznaje konwencje literackie (realistyczną, fantastyczną, symboliczną, groteskową naturalistyczną i mimetyczną) i precyzyjnie określa ich cechy w utworach; • rozumie pojęcie genologii; rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej (np. sonet, mit) oraz powieść realistyczną, powieść naturalistyczną, powieść historyczną, powieść o tematyce współczesnej, lament, hymn, erotyk, farsę, tragifarsę, dramat
---	---	---	--	--

<p>w szkole podstawowej oraz niektóre środki znaczeniowe, leksykalne (np. frazeologizmy), składniowe (np. wyliczenie), i wersyfikacyjne (np. przerzutnię);</p> <ul style="list-style-type: none"> • przy pomocy nauczyciela interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego; • na ogół trafnie rozpoznaje w tekstach literackich: komizm, humor, tragizm, patos; • na poziomie ogólnym rozumie pojęcie groteski; • zna i przy pomocy nauczyciela rozumie treść utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu podstawowego (Bolesław Prus, <i>Lalka</i>, <i>Z legend</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe (np. peryfrazę), leksykalne (np. frazeologizmy), składniowe (np. powtórzenie, wyliczenie), wersyfikacyjne (np. przerzutnię); próbuje określić ich funkcje w utworze literackim; • interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego; • rozpoznaje w tekstach literackich: ironię, komizm, tragizm, humor, patos; • rozumie pojęcie groteski i potrafi wymienić jej cechy; rozpoznaje ją w tekstach omawianych epok; 	<p>symboliczny, dramat realistyczny; poemat satyryczno-katastroficzny; satyrę;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe (np. peryfrazę, hiperbolę); leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe (anaforę, epiforę, paralelizm, wyliczenie); wersyfikacyjne (w tym przerzutnię); określa ich funkcje; • interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego; • rozpoznaje w tekstach literackich: ironię i autoironię, komizm, tragizm, humor, patos; określa ich funkcje w tekście; rozumie ich wartościujący charakter; 	<p>satyrę; wymienia cechy gatunkowe;</p> <ul style="list-style-type: none"> • trafnie rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, eufonię, hiperbolę; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, paralelizm, wyliczenie, epiforę, elipsę; wersyfikacyjne, w tym przerzutnię; określa ich funkcje (np. ożywienie obrazu poetyckiego); wie, co jest dominantą stylistyczną ukształtowania danego utworu; • samodzielnie i wnikliwie interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego; • rozpoznaje w tekstach literackich: ironię i autoironię, komizm, tragizm, humor, patos; określa ich funkcje w tekście i rozumie 	<p>symboliczny, dramat realistyczny; poemat satyryczno-katastroficzny; satyrę; trafnie i szybko wymienia ich cechy gatunkowe;</p> <ul style="list-style-type: none"> • trafnie rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, eufonię, hiperbolę; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, paralelizm, wyliczenie, epiforę, elipsę; wersyfikacyjne, w tym przerzutnię; określa ich funkcje (np. ożywienie obrazu poetyckiego); wie, co jest dominantą stylistyczną ukształtowania danego utworu, przedstawia dowody na poparcie swojego stanowiska; • samodzielnie i wnikliwie interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego;
---	---	--	--	--

<p><i>dawnego Egiptu;</i> Eliza Orzeszkowa, <i>Gloria victis</i>; Henryk Sienkiewicz, <i>Potop</i>; Adam Asnyk, wybór wierszy; Fiodor Dostojewski, <i>Zbrodnia i kara</i>; wybrane wiersze następujących poetów: Jan Kasprówic, Kazimierz Przerwa-Tetmajer, Leopold Staff; Stanisław Wyspiański, <i>Wesele</i>; Władysław Stanisław Reymont, <i>Chłopi</i> (tom I – <i>Jesień</i>); Stefan Żeromski, <i>Rozdziobią nas kruki, wrony...</i>);</p> <ul style="list-style-type: none"> ● na poziomie ogólnym rozpoznaje tematykę i problematykę omawianych tekstów modernistycznych, międzywojnia oraz literatury wojny i okupacji; ● na poziomie ogólnym i przy pomocy 	<ul style="list-style-type: none"> ● wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu podstawowego (Bolesław Prus, <i>Lalka</i>, <i>Z legend dawnego Egiptu</i>; Eliza Orzeszkowa, <i>Gloria victis</i>; Henryk Sienkiewicz, <i>Potop</i>; Adam Asnyk, wybór wierszy; Fiodor Dostojewski, <i>Zbrodnia i kara</i>; wybrane wiersze następujących poetów: Jan Kasprówic, Kazimierz Przerwa-Tetmajer, Leopold Staff; Stanisław Wyspiański, <i>Wesele</i>; Władysław Stanisław Reymont, <i>Chłopi</i> (tom I – <i>Jesień</i>); Stefan Żeromski, <i>Rozdziobią nas kruki, wrony...</i>); ● rozpoznaje tematykę i problematykę omawianych tekstów oraz 	<ul style="list-style-type: none"> ● rozumie pojęcie groteski i potrafi wymienić jej cechy (m.in.: zerwanie z realizmem, prowadzenie absurdalnych sytuacji i zdarzeń, naruszenie zasad logiki i prawdopodobieństwa; łączenie przeciwieństw w organizacji świata przedstawionego, stosowanie deformacji, wyolbrzymienia, parodii); rozpoznaje ją w tekstach omawianych epok oraz w tekstach będących nawiązaniem; ● wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu podstawowego (Bolesław Prus, <i>Lalka</i>, <i>Z legend dawnego Egiptu</i>; Eliza Orzeszkowa, <i>Gloria victis</i>; Henryk Sienkiewicz, <i>Potop</i>; Adam Asnyk, wybór wierszy; 	<p>wartościujący charakter; omawia użycie ironii;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● rozumie pojęcie groteski i potrafi wymienić jej cechy; rozpoznaje ją w tekstach omawianych epok oraz w tekstach będących nawiązaniem; określa jej artystyczny i wartościujący charakter; ● wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu podstawowego (Bolesław Prus, <i>Lalka</i>, <i>Z legend dawnego Egiptu</i>; Eliza Orzeszkowa, <i>Gloria victis</i>; Henryk Sienkiewicz, <i>Potop</i>; Adam Asnyk, wybór wierszy; Fiodor Dostojewski, <i>Zbrodnia i kara</i>; wybrane wiersze następujących poetów: Jan Kasprówic, Kazimierz Przerwa-Tetmajer, Leopold Staff; Stanisław Wyspiański, <i>Wesele</i>; Władysław Stanisław 	<ul style="list-style-type: none"> ● trafnie rozpoznaje w tekstach literackich: ironię i autoironię, komizm, tragizm, humor, patos; określa ich funkcje w tekście i rozumie wartościujący charakter; omawia, interpretuje ich użycie, stawia hipotezy; ● rozumie pojęcie groteski i potrafi wymienić jej cechy; rozpoznaje ją w tekstach omawianych epok oraz tekstach będących nawiązaniem; określa jej artystyczny i wartościujący charakter; ● wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu podstawowego (Bolesław Prus, <i>Lalka</i>, <i>Z legend dawnego Egiptu</i>; Eliza Orzeszkowa, <i>Gloria victis</i>; Henryk Sienkiewicz, <i>Potop</i>; Adam Asnyk, wybór
--	--	---	---	--

<p>nauczyciela rozpoznaje sposoby kreowania w utworze literackim: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej</p> <ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje podstawowe motywy i toposy (np. praca, miasto, przyroda, pieniądz, rola kobiety, mogiła, heroizm, jednostka a społeczeństwo, spór pokoleniowy; problematyka egzystencjalna, melancholia, spleen, Tatry, wieś, natura, artysta a filister, erotyka, chłopomania); z pomocą nauczyciela odwołuje się do wybranych tekstów poznanych w szkole podstawowej, w tym: <i>Pieśni świętojańskiej</i> 	<p>ich związek z programami i ideami epoki literackiej;</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje sposoby kreowania w utworze literackim: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; podejmuje próbę ich interpretacji i wartościowania; rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje podstawowe motywy i toposy (np. praca, miasto, przyroda, pieniądz, rola kobiety, mogiła, heroizm, jednostka a społeczeństwo, spór pokoleniowy; problematyka egzystencjalna, melancholia, spleen, Tatry, wieś, natura, artysta a filister, erotyka, chłopomania); potrafi odwołać się do wiedzy o tekstach 	<p>Fiodor Dostojewski, <i>Zbrodnia i kara</i>; wybrane wiersze następujących poetów: Jan Kasprówic, Kazimierz Przerwa-Tetmajer, Leopold Staff; Stanisław Wyspiański, <i>Wesele</i>; Władysław Stanisław Reymont, <i>Chłopi</i> (tom I – <i>Jesień</i>); Stefan Żeromski, <i>Rozdziobią nas kruki, wrony...</i>);</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje tematykę i problematykę omawianych tekstów oraz ich związek z programami i ideami epoki literackiej; zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi (np. realizm, naturalizm, empiryzm, utylitaryzm, scjentyzm, organicyzm, ewolucjonizm, marksizm, egalitaryzm; zmiany cywilizacyjne, asymilacja Żydów, emancypacja kobiet, praca organiczna, praca u podstaw, symbolizm, naturalizm, antyestetyzm, parnasizm, korespondencja sztuk; dekadentyzm, franciszkany, katastrofizm; Tatry, chłopomania, status artysty, artysta a filister, spleen; cyganeria krakowska, bohema francuska; kontrkultura, „poeci 	<p>Reymont, <i>Chłopi</i> (tom I – <i>Jesień</i>); Stefan Żeromski, <i>Rozdziobią nas kruki, wrony...</i>);</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje tematykę i problematykę omawianych tekstów oraz ich związek z programami i ideami epoki literackiej; zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi (np. realizm, naturalizm, empiryzm, utylitaryzm, scjentyzm, organicyzm, ewolucjonizm, marksizm, egalitaryzm; zmiany cywilizacyjne, asymilacja Żydów, emancypacja kobiet, praca organiczna, praca u podstaw; symbolizm, naturalizm, antyestetyzm, parnasizm; korespondencja sztuk; dekadentyzm, franciszkany, katastrofizm; Tatry, chłopomania, status artysty, artysta a filister, spleen; cyganeria krakowska, bohema francuska; kontrkultura, „poeci 	<p>wierszy; Fiodor Dostojewski, <i>Zbrodnia i kara</i>; wybrane wiersze następujących poetów: Jan Kasprówic, Kazimierz Przerwa-Tetmajer, Leopold Staff; Stanisław Wyspiański, <i>Wesele</i>; Władysław Stanisław Reymont, <i>Chłopi</i> (tom I – <i>Jesień</i>); Stefan Żeromski, <i>Rozdziobią nas kruki, wrony...</i>);</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje tematykę i problematykę omawianych tekstów oraz ich związek z programami i ideami epoki literackiej; zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi (np. realizm, naturalizm, empiryzm, utylitaryzm, scjentyzm, organicyzm, ewolucjonizm, marksizm, egalitaryzm; zmiany cywilizacyjne, asymilacja Żydów, emancypacja kobiet, praca organiczna, praca u podstaw; symbolizm, naturalizm, antyestetyzm, parnasizm;
--	---	--	---	--

<p><i>o Sobótce</i> Jana Kochanowskiego, <i>Dziadów</i> cz. II oraz <i>Pana Tadeusza</i> Adama Mickiewicza;</p> <ul style="list-style-type: none"> • podejmuje próbę porównywania utworów literackich lub ich fragmentów; • przedstawia z pomocą nauczyciela propozycję odczytania utworu na poziomie dosłownym; • z pomocą nauczyciela wykorzystuje w interpretacji utworów literackich kontekst historycznoliteracki i biograficzny; • rozpoznaje obecne w utworach literackich wybrane wartości uniwersalne (np. platońską triadę: dobro, piękno, prawda; miłość, wolność; rodzina) 	<p>poznanych w szkole podstawowej, w tym: <i>Pieśni świętojańskiej o Sobótce</i> Jana Kochanowskiego, <i>Dziadów</i> cz. II oraz <i>Pana Tadeusza</i> Adama Mickiewicza;</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach; • przedstawia propozycję odczytania utworu na poziomie dosłownym; • wykorzystuje w interpretacji utworów literackich kontekst historycznoliteracki, biograficzny, kulturowy; • rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne (np. platońską triadę: dobro, piękno, prawda; miłość, wolność, odwaga, altruizm, 	<p>naturalizm, antyestetyzm, parnasizm; korespondencja sztuk; dekadentyzm, franciszkanizm, katastrofizm; Tatry, chłopomania, status artysty, artysta a filister, spleen; cyganeria krakowska, bohema francuska; kontrkultura, „poeci przekłęci”; sztuka poetycka; koncepcja sztuki; nirwana; koncepcja nadczłowieka; klasycyzm; impresjonizm; ekspresjonizm); poddaje je refleksji;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje sposoby kreowania w utworze literackim: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje (np. rozpoznaje różne sposoby narracji: realistycznego obserwatora, wsiowego gadułę, stylizatora młodopolskiego; definiuje nowy typ narratora; wskazuje 	<p>przekłęci”; sztuka poetycka; koncepcja sztuki; nirwana; koncepcja nadczłowieka; klasycyzm; impresjonizm; ekspresjonizm) i poddaje je refleksji;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje sposoby kreowania w utworze literackim: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje, np. rozpoznaje sposoby kreowania w utworze literackim: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje (np. rozpoznaje różne sposoby narracji: realistycznego obserwatora, wsiowego gadułę, stylizatora młodopolskiego; definiuje nowy typ narratora; wskazuje podobieństwa i różnice w kreacji bohatera uzależnionego od relacji rodzinnych, udowadnia jego złożoną osobowość i rozdarcie wewnętrzne; rozpoznaje różne typy 	<p>korespondencja sztuk; dekadentyzm, franciszkanizm, katastrofizm; Tatry, chłopomania, status artysty, artysta a filister, spleen; cyganeria krakowska, bohema francuska; kontrkultura, „poeci przekłęci”; sztuka poetycka; koncepcja sztuki; nirwana; koncepcja nadczłowieka; klasycyzm; impresjonizm; ekspresjonizm) i poddaje je refleksji;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje sposoby kreowania w utworze literackim: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje, np. rozpoznaje sposoby kreowania w utworze literackim: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje (np. rozpoznaje różne sposoby narracji: realistycznego obserwatora, wsiowego gadułę, stylizatora
--	---	--	---	---

<p>i wybrane wartości narodowe, np. tradycja.</p>	<p>tolerancja, odpowiedzialność, szacunek; rodzina) i wybrane wartości narodowe (np. tradycja, patriotyzm).</p>	<p>podobieństwa i różnice w kreacji bohatera uzależnionego od relacji rodzinnych, udowadnia jego złożoną osobowość i rozdarcie wewnętrzne; rozpoznaje różne typy bohaterów literackich: prostego człowieka; bohatera pełnego sprzeczności i wewnętrznych dylematów, bohatera poszukującego swojego „ja”; analizuje proces dojrzewania bohatera; dostrzega retrospekcję; mowę pozornie zależną);</p> <ul style="list-style-type: none"> ● rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje motywy i toposy (np. problematyka egzystencjalna, melancholia, spleen, Tatry, wieś, natura, artysta a filister, erotyka, chłopomania) oraz dostrzega żywotność motywów biblijnych i antycznych w utworach 	<p>bohaterów literackich: prostego człowieka; bohatera pełnego sprzeczności i wewnętrznych dylematów, bohatera poszukującego swojego „ja”; analizuje proces dojrzewania bohatera; dostrzega: retrospekcję; mowę pozornie zależną);</p> <ul style="list-style-type: none"> ● rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje motywy i toposy (np. praca, miasto, przyroda, pieniądz, rola kobiety, mogiła, heroizm, jednostka a społeczeństwo, spór pokoleniowy; problematyka egzystencjalna, melancholia, spleen, Tatry, wieś, natura, artysta a filister, erotyka, chłopomania) oraz dostrzega żywotność motywów biblijnych i antycznych w utworach literackich; określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych; ● w interpretacji utworów literackich często i poprawnie odwołuje się 	<p>młodopolskiego; definiuje nowy typ narratora; wskazuje podobieństwa i różnice w kreacji bohatera uzależnionego od relacji rodzinnych, udowadnia jego złożoną osobowość i rozdarcie wewnętrzne; rozpoznaje różne typy bohaterów literackich: prostego człowieka; bohatera pełnego sprzeczności i wewnętrznych dylematów, bohatera poszukującego swojego „ja”; analizuje proces dojrzewania bohatera; dostrzega: retrospekcję; mowę pozornie zależną);</p> <ul style="list-style-type: none"> ● rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje motywy i toposy (np. problematyka egzystencjalna, melancholia, spleen, Tatry, wieś, natura, artysta a filister, erotyka, chłopomania) oraz dostrzega żywotność motywów biblijnych i antycznych w utworach literackich; określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych;
---	---	--	--	---

		<p>literackich; określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • w interpretacji utworów literackich odwołuje się do tekstów poznanych w szkole podstawowej, w tym: <i>Pieśni świętojańskiej o Sobótce</i> Jana Kochanowskiego, <i>Dziadów</i> cz. II oraz <i>Pana Tadeusza</i> Adama Mickiewicza; • porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach, określa cechy wspólne i różne; • przedstawia propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej;	<p>do tekstów poznanych w szkole podstawowej, w tym: <i>Pieśni świętojańskiej o Sobótce</i> Jana Kochanowskiego, <i>Dziadów</i> cz. II oraz <i>Pana Tadeusza</i> Adama Mickiewicza;</p> <ul style="list-style-type: none"> • konstruktywnie porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach, określa cechy wspólne i różne; • przedstawia własną, oryginalną i rzeczową propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej; odwołuje się do własnych doświadczeń i obserwacji oraz wybranych tekstów kultury; • wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie	<ul style="list-style-type: none"> • w interpretacji utworów literackich często i poprawnie odwołuje się do tekstów poznanych w szkole podstawowej, w tym: <i>Pieśni świętojańskiej o Sobótce</i> Jana Kochanowskiego, <i>Dziadów</i> cz. II oraz <i>Pana Tadeusza</i> Adama Mickiewicza; • konstruktywnie porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach, określa cechy wspólne i różne; • przedstawia własną, oryginalną i rzeczową propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej; odwołuje się do własnych doświadczeń i obserwacji oraz wybranych tekstów kultury;
--	--	---	--	---

		<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historyczny, historycznoliteracki, polityczny, filozoficzny, społeczny, biograficzny, kulturowy, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny • rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne (np. platońską triadę: dobro, piękno, prawda; miłość, wolność, odwaga, altruizm, tolerancja, odpowiedzialność, szacunek; rodzina) i narodowe (np. symbole narodowe, tradycja narodowa, patriotyzm, tożsamość); określa ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości; wie, co to etyka conradowska.	<p>kontekst historyczny, polityczny, historycznoliteracki, kulturowy, filozoficzny, społeczny, biograficzny, biblijny, mitologiczny, egzystencjalny i inne;</p> <ul style="list-style-type: none"> • trafnie rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne (np. platońską triadę: dobro, piękno, prawda; miłość, wolność, odwaga, altruizm, odpowiedzialność, tolerancja, szacunek; rodzina) i narodowe (np. symbole narodowe, tradycja narodowa, patriotyzm, tożsamość); określa dokładnie ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości; wie, co to etyka conradowska.	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, biblijny, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, społeczny egzystencjalny i inne; • trafnie rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne (np. platońską triadę: dobro, piękno, prawda; miłość, wolność, odwaga, altruizm, odpowiedzialność, tolerancja, szacunek; rodzina) i narodowe (np. symbole narodowe, tradycja narodowa, patriotyzm, tożsamość); określa dokładnie ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości; wie, co to etyka conradowska.
--	--	--	---	---

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Odbiór tekstów kultury				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> ● potrafi przetwarzać i układać pod względem ważności proste informacje z tekstów (np. z publicystyki młodopolskiej); ● przy pomocy nauczyciela analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia wywodu oraz argumentację; ● rozpoznaje niektóre teksty publicystyczne (artykuł), retoryczne (przemówienie) i popularnonaukowe (definicja, notatka encyklopedyczna); 	<ul style="list-style-type: none"> ● przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów (np. z publicystyki młodopolskiej) w stopniu umożliwiającym ich funkcjonalne wykorzystanie zarówno podczas lekcji, jak i w trakcie samodzielnej pracy; ● odczytuje sens utworu, jego główną myśl, sposób prowadzenia wywodu oraz argumentację; ● rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, reportaż), retorycznych (przemówienie) i popularnonaukowych (notatka encyklopedyczna, definicja); wśród tekstów prasowych zazwyczaj 	<ul style="list-style-type: none"> ● przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych (z publicystyki młodopolskiej), popularnonaukowych, naukowych; ● analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia wywodu oraz argumentację; ● rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, reportaż), retorycznych (przemówienie), popularnonaukowych (notatka encyklopedyczna, definicja) i naukowych (rozprawa); wśród tekstów prasowych rozróżnia wiadomość 	<ul style="list-style-type: none"> ● szybko i sprawnie przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych, (z publicystyki młodopolskiej), popularnonaukowych, naukowych; ● poprawnie i dokładnie analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia wywodu oraz argumentację; ● rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, felieton, reportaż), retorycznych (przemówienie), popularnonaukowych (notatka encyklopedyczna, definicja) i naukowych (rozprawa); wśród tekstów prasowych rozróżnia 	<ul style="list-style-type: none"> ● odczytuje dzieła sztuki z różnych dziedzin na poziomie dosłownym i przenośnym, porównuje ze sobą dzieła z różnych dziedzin sztuki i różnych epok; ● szybko i sprawnie przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych (z publicystyki młodopolskiej), popularnonaukowych, naukowych; ● poprawnie i dokładnie analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia wywodu oraz argumentację ● rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, felieton, reportaż),

<ul style="list-style-type: none"> • wie, że starożytny teatr grecki wpłynął na rozwój sztuki teatralnej; • z pomocą nauczyciela rozumie pojęcie <i>katharsis</i>; • potrafi wymienić główne prądy filozoficzne epoki: nihilizm, pesymizm, schopenhaueryzm, nietzscheanizm, intuicjonizm; pragmatyzm, fenomenologia, psychoanaliza, psychologia głębi; • zazwyczaj potrafi odczytać na poziomie dosłownym pozaliterackie teksty kultury; • z reguły odróżnia dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej. 	<p>rozdziela wiadomość i komentarz; dostrzega zastosowane w tekstach środki językowe;</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa wpływ starożytnego teatru greckiego na rozwój sztuki teatralnej; wie, że przełom XIX i XX w. to czas wielkich przemian w teatrze, nazwany Wielką Reformą Teatru; • rozumie pojęcie <i>katharsis</i>; • charakteryzuje główne prądy filozoficzne (np. nihilizm, pesymizm, schopenhaueryzm, nietzscheanizm, intuicjonizm, <i>élan vital</i>) oraz określa ich wpływ na kulturę epoki; • odczytuje na poziomie dosłownym pozaliterackie teksty kultury, stosując kod 	<p>i komentarz; rozpoznaje środki językowe zastosowane w tekstach;</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa wpływ starożytnego teatru greckiego na rozwój sztuki teatralnej; wie, że przełom XIX i XX w. to czas wielkich przemian w teatrze, nazwany Wielką Reformą Teatru; definiuje musical jako gatunek teatralny i filmowy; rozpoznaje specyfikę Teatru Telewizji; • rozumie pojęcie <i>katharsis</i> i charakteryzuje jego rolę w kształtowaniu odbioru dzieła; • charakteryzuje główne prądy filozoficzne (np. nihilizm, pesymizm, schopenhaueryzm, nietzscheanizm, intuicjonizm, <i>élan vital</i>) oraz określa ich wpływ na kulturę epoki; 	<p>wiadomość, komentarz; rozpoznaje środki językowe i ich funkcje zastosowane w tekstach;</p> <ul style="list-style-type: none"> • odczytuje informacje i przekazy jawne i ukryte; • precyzyjnie określa wpływ starożytnego teatru greckiego na rozwój sztuki teatralnej; wie, że przełom XIX i XX w. to czas wielkich przemian w teatrze, nazwany Wielką Reformą Teatru; definiuje musical jako gatunek teatralny i filmowy; rozpoznaje specyfikę Teatru Telewizji; • posługuje się pojęciem <i>katharsis</i> i charakteryzuje jego rolę w kształtowaniu odbioru dzieła; • wyczerpująco charakteryzuje główne prądy filozoficzne (np. nihilizm, pesymizm, schopenhaueryzm, nietzscheanizm, intuicjonizm, 	<p>retorycznych (przemówienie), popularnonaukowych (notatka encyklopedyczna, definicja) i naukowych (rozprawa); wśród tekstów prasowych rozdziela wiadomość, komentarz; szybko i trafnie rozpoznaje środki językowe i ich funkcje zastosowane w tekstach;</p> <ul style="list-style-type: none"> • odczytuje informacje jawne i ukryte; • precyzyjnie określa wpływ starożytnego teatru greckiego na rozwój sztuki teatralnej; wie, że przełom XIX i XX w. to czas wielkich przemian w teatrze, nazwany Wielką Reformą Teatru; definiuje musical jako gatunek teatralny i filmowy; rozpoznaje specyfikę Teatru Telewizji; • posługuje się pojęciem <i>katharsis</i> i charakteryzuje jego rolę
--	--	---	---	---

	<p>właściwy w danej dziedzinie sztuki;</p> <ul style="list-style-type: none"> • odróżnia dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej.	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki; • odróżnia dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej; stosuje kryteria pozwalające odróżnić arcydzieło od kiczu.	<p><i>élan vital</i>) oraz określa ich wpływ na kulturę epoki;</p> <ul style="list-style-type: none"> • na poziomie dosłownym i przenośnym odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki; • odróżnia dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej; stosuje kryteria pozwalające odróżnić arcydzieło od kiczu.	<p>w kształtowaniu odbioru dzieła;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyczerpująco charakteryzuje główne prądy filozoficzne oraz określa ich wpływ na kulturę epoki; • wyczerpująco charakteryzuje główne prądy filozoficzne (np. nihilizm, pesymizm, schopenhaueryzm, nietzscheanizm, intuicjonizm, <i>élan vital</i>) oraz określa ich wpływ na kulturę epoki; • na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki; • odróżnia dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej; stosuje
--	--	--	--	--

				kryteria pozwalające odróżnić arcydzieło od kiczu.
II. Kształcenie językowe. Gramatyka języka polskiego				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> ● przy pomocy nauczyciela wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni do analizy i interpretacji tekstów oraz przy tworzeniu własnych wypowiedzi; ● zna i potrafi rozróżnić typy zdań wielokrotnie złożonych; ● z pomocą nauczyciela rozpoznaje argumentacyjny charakter różnych konstrukcji składniowych; ● rozumie, że szyk wyrazów w zdaniu ma 	<ul style="list-style-type: none"> ● wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni do analizy i interpretacji tekstów oraz przy tworzeniu własnych wypowiedzi; ● zna i potrafi rozróżnić typy zdań wielokrotnie złożonych; rozpoznaje ich funkcje w tekście; ● potrafi wykorzystać zdania złożone podrzędnie do budowania wypowiedzi o charakterze argumentacyjnym; ● rozumie, że szyk wyrazów w zdaniu może 	<ul style="list-style-type: none"> ● wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni do analizy i interpretacji tekstów oraz przy tworzeniu własnych wypowiedzi; ● rozumie zróżnicowanie składniowe zdań wielokrotnie złożonych, rozpoznaje ich funkcje w tekście i wykorzystuje je do budowy wypowiedzi o różnym charakterze; ● rozpoznaje argumentacyjny charakter różnych konstrukcji składniowych i ich funkcje w tekście; wykorzystuje je do 	<ul style="list-style-type: none"> ● funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni do analizy i interpretacji tekstów oraz przy tworzeniu własnych wypowiedzi; ● rozumie zróżnicowanie składniowe zdań wielokrotnie złożonych, rozpoznaje ich funkcje w tekście i trafnie je wykorzystuje do budowy wypowiedzi o różnym charakterze; ● rozpoznaje argumentacyjny charakter różnych konstrukcji składniowych i ich funkcje w tekście; wykorzystuje je do 	<ul style="list-style-type: none"> ● świadomie i funkcjonalnie stosuje zasady zróżnicowania językowego; ● samodzielnie wzbogaca swoją wiedzę o języku; ● funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni do analizy i interpretacji tekstów oraz przy tworzeniu własnych wypowiedzi; ● rozumie zróżnicowanie składniowe zdań wielokrotnie złożonych, rozpoznaje ich funkcje w tekście i trafnie je wykorzystuje do budowy

wpływ na znaczenie wypowiedzi.	zmieniać znaczenie wypowiedzi.	<p>budowy własnych wypowiedzi;</p> <ul style="list-style-type: none"> rozumie rolę szyku wyrazów w zdaniu oraz określa rolę jego przekształceń w budowaniu znaczenia wypowiedzi. 	<p>budowy własnych wypowiedzi;</p> <ul style="list-style-type: none"> rozumie rolę szyku wyrazów w zdaniu oraz określa rolę jego przekształceń w budowaniu znaczenia wypowiedzi. 	<p>wypowiedzi o różnym charakterze;</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje argumentacyjny charakter różnych konstrukcji składniowych i ich funkcje w tekście; wykorzystuje je do budowy własnych wypowiedzi; rozumie rolę szyku wyrazów w zdaniu oraz określa rolę jego przekształceń w budowaniu znaczenia wypowiedzi.
II. Kształcenie językowe. Zróżnicowanie języka				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> rozdzieli pojęcie stylu i stylizacji; na poziomie ogólnym potrafi określić podstawowe znaczenie zapożyczeń w tekście; zna wybrane biblizmy, mitologizmy, sentencje, przysłowia i 	<ul style="list-style-type: none"> rozdzieli pojęcie stylu i stylizacji; określa rodzaje zapożyczeń w języku polskim; zna i rozumie biblizmy, mitologizmy, sentencje, przysłowia i aforyzmy obecne w 	<ul style="list-style-type: none"> definiuje i rozdzieli pojęcie stylu i stylizacji; rozumie ich znaczenie w tekście; rozpoznaje styl młodopolski poprawnie określa rodzaje zapożyczeń i próbuje określić sposób ich funkcjonowania 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się pojęciami stylu i stylizacji; rozumie ich znaczenie w tekście; rozpoznaje styl młodopolski (upoetyzowanie, oryginalne słownictwo, skomplikowana składnia, popularność sonetu) dokładnie określa rodzaje zapożyczeń i sposób 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się pojęciami stylu i stylizacji; rozumie ich znaczenie w tekście; rozpoznaje styl młodopolski dokładnie określa i nazywa rodzaje zapożyczeń i sposób ich funkcjonowania w polszczyźnie poznanych epok; odnosi wskazane

<p>aforyzmy wywodzące się z mitologii, Biblii oraz polskiej tradycji kulturowej;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● rozpoznaje rodzaje stylizacji (np. biblijna, mitologiczna/ mityczna, kolokwializacja); ● dostrzega słownictwo o charakterze wartościującym. 	<p>literaturze na przestrzeni epok;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● rozpoznaje rodzaje stylizacji (biblijna, mitologiczna/ mityczna, kolokwializacja) oraz określa ich funkcje w tekście; ● rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym; odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym/ nacechowanym. 	<p>w polszczyźnie poznanych epok;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● zna, rozumie i wykorzystuje biblizmy, mitologizmy, sentencje, przysłowia i aforyzmy obecne w polskim dziedzictwie kulturowym; ● poprawnie rozpoznaje i nazywa rodzaje stylizacji (biblijna, mitologiczna/ mityczna, kolokwializacja, stylizacja środowiskowa, dialektyzacja/ stylizacja gwarowa) oraz określa ich funkcje w tekście; odróżnia dialekt od gwary, zna rodzaje dialektyzmów; ● rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym; odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym, oficjalne od potocznego. 	<p>ich funkcjonowania w polszczyźnie poznanych epok; odnosi wskazane zjawiska do współczesnej polszczyzny;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● zna, rozumie i funkcjonalnie wykorzystuje biblizmy, mitologizmy, sentencje, przysłowia i aforyzmy obecne w polskim dziedzictwie kulturowym; ● rozpoznaje rodzaje stylizacji (biblijna, mitologiczna/ mityczna, kolokwializacja, stylizacja środowiskowa, archaizacja, dialektyzacja/ stylizacja gwarowa); trafnie określa ich funkcje w tekście; odróżnia dialekt od gwary, zna rodzaje dialektyzmów (fonetyczny, leksykalny, fleksyjny); ● rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym; odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu 	<p>zjawiska do współczesnej polszczyzny;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● zna, rozumie i funkcjonalnie wykorzystuje biblizmy, mitologizmy, sentencje, przysłowia i aforyzmy obecne w polskim dziedzictwie kulturowym; ● rozpoznaje rodzaje stylizacji (biblijna, mitologiczna/ mityczna, kolokwializacja, środowiskowa, archaizacja, dialektyzacja/ stylizacja gwarowa) oraz trafnie określa ich funkcje w tekście; odróżnia dialekt od gwary, zna rodzaje dialektyzmów; ● rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym; odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym, oficjalne od potocznego.
---	--	--	--	--

			emocjonalnym, oficjalne od potocznego.	
II. Kształcenie językowe. Komunikacja językowa i kultura języka				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> ● rozumie pojęcie znaku językowego; ● wie, że język to system znaków; ● zna pojęcie aktu komunikacji językowej; ● potrafi wymienić funkcje tekstu; ● rozpoznaje z pomocą nauczyciela niektóre zjawiska powodujące niejednoznaczność wypowiedzi (np. przemilczenia, niedopowiedzenia); ● stosuje niektóre zasady etyki wypowiedzi; wartościuje wybrane wypowiedzi językowe, 	<ul style="list-style-type: none"> ● zna, rozumie i stosuje pojęcie znaku językowego oraz języka jako systemu znaków; rozróżnia typy znaków i określa ich funkcje w tekście; ● zna pojęcie aktu komunikacji językowej oraz jego składowe (komunikat, nadawca, odbiorca, kod, kontekst, kontakt); ● rozpoznaje i zazwyczaj określa funkcje tekstu (informatywną, poetycką, metajęzykową, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną); ● rozpoznaje niektóre zjawiska powodujące niejednoznaczność 	<ul style="list-style-type: none"> ● zna, rozumie i stosuje pojęcie znaku językowego oraz języka jako systemu znaków; rozróżnia typy znaków i określa ich funkcje w tekście; ● zna i rozumie pojęcie aktu komunikacji językowej oraz jego składowe (komunikat, nadawca, odbiorca, kod, kontekst, kontakt); ● rozpoznaje i określa funkcje tekstu (informatywną, poetycką, metajęzykową, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną); ● rozpoznaje zjawiska powodujące niejednoznaczność 	<ul style="list-style-type: none"> ● zna, rozumie i stosuje pojęcie znaku językowego oraz języka jako systemu znaków; trafnie rozróżnia typy znaków i określa ich funkcje w tekście; ● posługuje się pojęciem aktu komunikacji językowej oraz jego składowymi (komunikat, nadawca, odbiorca, kod, kontekst, kontakt); ● rozpoznaje i określa funkcje tekstu (informatywną, poetycką, metajęzykową, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną); ● trafnie rozpoznaje i nazywa zjawiska powodujące niejednoznaczność 	<ul style="list-style-type: none"> ● świadomie i funkcjonalnie stosuje zasady komunikacji wypowiedzi i kultury języka; ● zna, rozumie i stosuje pojęcie znaku językowego oraz języka jako systemu znaków; trafnie rozróżnia typy znaków i określa ich funkcje w tekście; ● sprawnie posługuje się pojęciem aktu komunikacji językowej oraz jego składowymi (komunikat, nadawca, odbiorca, kod, kontekst, kontakt); ● rozpoznaje i określa funkcje tekstu (informatywną, poetycką, metajęzykową, ekspresywną,

<p>stosując przejrzyste (jednoznaczne) kryteria, np. prawda – fałsz, poprawność – niepoprawność;</p> <ul style="list-style-type: none"> na ogół stosuje zasady etykiety językowej w wypowiedziach ustnych i pisemnych odpowiednio do sytuacji; z pomocą nauczyciela dostrzega zmiany w komunikacji językowej związane z rozwojem jej form (np. komunikacji internetowej). 	<p>wypowiedzi (np. paradoksy, przemilczenia, grę słów, niedopowiedzenia, homonimie);</p> <ul style="list-style-type: none"> stara się posługiwać różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej; stosuje zasady etyki wypowiedzi; w wypowiedziach ustnych i pisemnych stosuje zasady etykiety językowej odpowiednio do sytuacji; dostrzega zmiany w komunikacji językowej związane z rozwojem jej form (np. komunikacji internetowej). 	<p>wypowiedzi (np. paradoksy, przemilczenia, niedopowiedzenia, elipsy/ wyrzutnie, anakoluty, grę słów, homonimie), dba o jasność i precyzję komunikatu;</p> <ul style="list-style-type: none"> posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej; odróżnia zamierzoną innowację językową od błędu językowego; stosuje zasady etyki wypowiedzi; wartościuje wypowiedzi językowe, używając kryteriów: prawda – fałsz, poprawność – niepoprawność itp.; w wypowiedziach ustnych i pisemnych stosuje zasady etykiety językowej odpowiednio do sytuacji; charakteryzuje zmiany w komunikacji 	<p>wypowiedzi (np. paradoksy, przemilczenia, niedopowiedzenia, elipsy/ wyrzutnie, anakoluty, grę słów, homonimie), dba o jasność i precyzję komunikatu;</p> <ul style="list-style-type: none"> sprawnie posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej; stosuje zasady etyki wypowiedzi; wartościuje wypowiedzi językowe, używając kryteriów: prawda – fałsz, poprawność – niepoprawność itp.; stosuje zasady etykiety językowej w wypowiedziach ustnych i pisemnych odpowiednio do sytuacji; rozdziela pojęcia manipulacji, stereotypu; charakteryzuje je; wyczerpująco charakteryzuje zmiany w 	<p>impresywną – w tym perswazyjną);</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje i nazywa zjawiska powodujące niejednoznaczność wypowiedzi (paradoksy, przemilczenia, niedopowiedzenia, elipsy/ wyrzutnie, anakoluty, grę słów, homonimie); dba o jasność i precyzję komunikatu; sprawnie posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej; stosuje zasady etyki wypowiedzi; wartościuje wypowiedzi językowe, używając kryteriów: prawda – fałsz, poprawność – niepoprawność itp.; stosuje zasady etykiety językowej w wypowiedziach ustnych i pisemnych odpowiednio do sytuacji;
---	---	--	--	---

		językowej związane z rozwojem jej form (np. komunikacji internetowej).	komunikacji językowej związane z rozwojem jej form (np. komunikacji internetowej).	<ul style="list-style-type: none"> rozdziela pojęcia manipulacji, dezinformacji, postprawdy, stereotypu; charakteryzuje je; wyczerpująco charakteryzuje zmiany w komunikacji językowej związane z rozwojem jej form (np. komunikacji internetowej).
II. Kształcenie językowe. Ortografia i interpunkcja				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> stosuje podstawowe zasady ortografii poznane w szkole podstawowej (np. pisownię zakończeń rzeczowników żeńskich z końcówką <i>-ja, -ia</i> w dopełniaczu, celowniku i miejscowniku; pisownię przedrostków <i>wz-, weź-, ws-, wes-, roz-, bez-</i>; pisownię przyimków złożonych; pisownię samogłosek <i>ą, ę</i> oraz połączeń <i>om, on, em, en</i>; 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje zasady ortograficzne poznane w szkole podstawowej (np. pisownię zakończeń rzeczowników żeńskich z końcówką <i>-ja, -ia</i> w dopełniaczu, celowniku i miejscowniku; pisownię przedrostków <i>wz-, weź-, ws-, wes-, roz-, bez-</i>; pisownię przyimków złożonych; pisownię samogłosek <i>ą, ę</i> oraz połączeń <i>om, on, em, en</i>; 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie stosuje zasady ortografii i interpunkcji poznane w szkole podstawowej (np. pisownię zakończeń rzeczowników żeńskich z końcówką <i>-ja, -ia</i> w dopełniaczu, celowniku i miejscowniku; pisownię przedrostków <i>wz-, weź-, ws-, wes-, roz-, bez-</i>; pisownię przyimków złożonych; pisownię samogłosek <i>ą, ę</i> oraz połączeń <i>om, on, em, en</i>; 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie stosuje zasady ortografii i interpunkcji poznane w szkole podstawowej (np. pisownię zakończeń rzeczowników żeńskich z końcówką <i>-ja, -ia</i> w dopełniaczu, celowniku i miejscowniku; pisownię przedrostków <i>wz-, weź-, ws-, wes-, roz-, bez-</i>; pisownię przyimków złożonych; pisownię samogłosek <i>ą, ę</i> oraz połączeń <i>om, on, em, en</i>; 	<ul style="list-style-type: none"> świadomie i funkcjonalnie stosuje zasady ortografii i interpunkcji; dostrzega wariantowość zasad ortograficznych; bardzo dobrze zna zasady interpunkcji i wykorzystuje jej składniowo-znaczeniowy charakter do uwypuklenia sensów

<p>pisownia skrótów i skrótowców)</p> <ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje podstawowe zasady interpunkcji w zdaniach złożonych (oddzielanie przecinkiem zdań składowych) wie, że w tekstach mogą pojawić się zamierzone błędy ortograficzne. 	<p>pisownia skrótów i skrótowców)</p> <ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje składniowo-znaczeniowy charakter interpunkcji w różnorodnych typach wypowiedzeń; wie, że w tekstach mogą pojawić się zamierzone błędy ortograficzne (np. w postulatach polskich futurystów). 	<p>en; pisownia skrótów i skrótowców)</p> <ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje składniowo-znaczeniowy charakter interpunkcji do uwypuklenia sensów redagowanego przez siebie tekstu; wyjaśnia znaczenie zastosowanej interpunkcji (np. funkcje wykrzyknika, wielokropka, myślnika, nawiasu, dwukropka); wie, że w tekstach mogą pojawić się zamierzone błędy ortograficzne (np. w postulatach polskich futurystów) i zna funkcje błędu ortograficznego w tekście artystycznym. 	<p>en; pisownia skrótów i skrótowców)</p> <ul style="list-style-type: none"> zna zasady interpunkcji i wykorzystuje jej składniowo-znaczeniowy charakter do uwypuklenia sensów redagowanego przez siebie tekstu; wyjaśnia znaczenie zastosowanej interpunkcji; wie, że w tekstach mogą się pojawić zamierzone błędy ortograficzne (np. w postulatach polskich futurystów) i zna funkcje błędu ortograficznego w tekście artystycznym (m.in.: szokowanie, podkreślenie językowej oryginalności, zwrócenie uwagi; wyraz niezgody na zastane reguły; stylizacja środowiskowa; efekt humorystyczny). 	<p>redagowanego przez siebie tekstu;</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie zastosowanej interpunkcji; wie, że w tekstach mogą się pojawić zamierzone błędy ortograficzne (np. w postulatach polskich futurystów) i zna funkcje błędu ortograficznego w tekście artystycznym (m.in.: szokowanie, podkreślenie językowej oryginalności, zwrócenie uwagi; wyraz niezgody na zastane reguły; stylizacja środowiskowa; efekt humorystyczny).
---	--	--	---	---

III. Tworzenie wypowiedzi. Elementy retoryki

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> ● przy pomocy nauczyciela formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej; ● próbuje określać cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej; ● na ogół rozumie i próbuje stosować w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa); ● przy pomocy nauczyciela potrafi wskazać użyte w tekście środki retoryczne (np. pytania retoryczne, powtórzenia, apostrofy, wyliczenia, wykrzyknienia); 	<ul style="list-style-type: none"> ● formułuje tezy i argumenty w samodzielnie tworzonej wypowiedzi ustnej i pisemnej; ● wskazuje i rozróżnia cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej; ● rozumie i na ogół stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa); ● zna podstawowe środki retoryczne (powtórzenia i ich rodzaje: anafory, epifory, paralelizmy, pytania retoryczne, apostrofy, wyliczenia, wykrzyknienia, inwersje); ● rozróżnia typy argumentów (rzeczowe, 	<ul style="list-style-type: none"> ● formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych; ● wskazuje i rozróżnia cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej; ● rozumie i stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa); ● wyjaśnia, w jaki sposób użyte środki retoryczne (np. wykrzyknienia, pytania retoryczne, wyliczenia, paralelizmy, powtórzenia i ich rodzaje: anafory, epifory, apostrofy, przerzutnie, inwersje) oddziałują na odbiorcę; 	<ul style="list-style-type: none"> ● formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych; ● wskazuje i rozróżnia cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej; ● rozumie i zawsze stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa); ● wyjaśnia, w jaki sposób użyte środki retoryczne (np. wykrzyknienia, pytania retoryczne, wyliczenia, paralelizmy, powtórzenia i ich rodzaje: anafory, epifory, apostrofy, 	<ul style="list-style-type: none"> ● formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych; ● wskazuje i rozróżnia cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej; ● rozumie i zawsze stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa); ● wyjaśnia, w jaki sposób użyte środki retoryczne (np. wykrzyknienia, pytania retoryczne, powtórzenia i ich rodzaje: anafory, epifory, paralelizmy, powtórzenia, apostrofy, przerzutnie,

<ul style="list-style-type: none"> • potrafi wyróżnić argumenty w swojej wypowiedzi pisemnej; • zazwyczaj rozumie, na czym polegają logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych; • przy pomocy nauczyciela rozpoznaje elementy erystyki w dyskusji. 	<p>logiczne, emocjonalne – pozamerytoryczne);</p> <ul style="list-style-type: none"> • jest świadomy tego, na czym polegają logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych, i stosuje je we własnych tekstach; • rozpoznaje elementy erystyki w dyskusji. 	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia typy argumentów (rzeczowe, logiczne, emocjonalne), w tym argumenty pozamerytoryczne (np. odwołujące się do litości, niewiedzy, groźby, autorytetu, argumenty <i>ad personam</i>); • rozumie, na czym polegają logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych, i stosuje je we własnych tekstach; • odróżnia dyskusję od sporu i kłótni; • rozróżnia pragmatyczny i etyczny wymiar obietnic składanych w tekstach reklamy; • rozpoznaje elementy erystyki w dyskusji i ocenia je pod względem etycznym. 	<p>przerzutnie, inwersje) oddziałują na odbiorcę;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia typy argumentów (rzeczowe, logiczne, emocjonalne), w tym argumenty pozamerytoryczne (np. odwołujące się do litości, niewiedzy, groźby, autorytetu, argumenty <i>ad personam</i>); • rozumie, na czym polegają logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych, i stosuje je we własnych tekstach; • odróżnia dyskusję od sporu i kłótni; • rozróżnia pragmatyczny i etyczny wymiar obietnic składanych w tekstach reklamy; 	<p>inwersje) oddziałują na odbiorcę;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia typy argumentów (rzeczowe, logiczne, emocjonalne), w tym argumenty pozamerytoryczne (np. odwołujące się do litości, niewiedzy, groźby, autorytetu, argumenty <i>ad personam</i>); • rozumie, na czym polegają logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych, i stosuje je we własnych tekstach; • odróżnia dyskusję od sporu i kłótni; • rozróżnia pragmatyczny i etyczny wymiar obietnic składanych w tekstach reklamy;
--	--	---	---	--

			<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje różnorodne elementy erystyki w dyskusji oraz ocenia je pod względem etycznym. 	<ul style="list-style-type: none"> bezbłędnie rozpoznaje elementy erystyki w dyskusji oraz ocenia je pod względem etycznym.
III. Tworzenie wypowiedzi. Mówienie i pisanie				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> zajmuje stanowisko w danej sprawie, ale nie zawsze potrafi uzasadnić własne zdanie; zazwyczaj umie zbudować wypowiedź z uwzględnieniem celu i adresata; na ogół potrafi dostrzec przejawy agresji językowej; przy pomocy nauczyciela formułuje oceny, pytania, odpowiedzi; redaguje 	<ul style="list-style-type: none"> zgadza się z cudzymi poglądami lub podejmuje próbę polemiki z nimi, uzasadniając własne zdanie; buduje wypowiedź, określa jej cel i adresata, zna funkcję, którą ma spełnić; dostrzega przejawy agresji językowej i reaguje na nią; zgodnie z normami formułuje oceny, pytania, odpowiedzi, redaguje informacje, uzasadnienia, 	<ul style="list-style-type: none"> zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie; buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji językowej, z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem zasad retoryki; reaguje na przejawy agresji językowej, np. zadając pytania, prosząc o rozwinięcie lub uzasadnienie stanowiska, 	<ul style="list-style-type: none"> zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie; buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy teksty mówione i pisane odznaczające się oryginalnością oraz wartościami artystycznymi; rozwija swoją twórczość (próby literackie, pisanie do gazetki szkolnej, warsztaty pisarstwa i inne); zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie; buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze

<p>proste informacje, uzasadnienia, komentarze;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● z pomocą nauczyciela tworzy formy użytkowe: opinia, skarga, zażalenie; stosuje zwroty adresatywne; ● z pomocą nauczyciela tworzy wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym (szkic interpretacyjny; rozprawka, szkic krytyczny), hasło encyklopedyczne, definicja, notatka syntetyzująca, referat, streszczenie; ● z pomocą nauczyciela odróżnia streszczenie od parafrazy; ● z pomocą nauczyciela tworzy plan kompozycyjny 	<p>komentarze, głos w dyskusji;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● tworzy formy użytkowe: opinia, skarga, zażalenie; stosuje zwroty adresatywne; ● tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym (szkic interpretacyjny; rozprawka, szkic krytyczny), hasło encyklopedyczne, definicja, notatka syntetyzująca, referat, streszczenie; ● odróżnia streszczenie od parafrazy; ● tworzy plan kompozycyjny i dekompozycyjny tekstów o charakterze argumentacyjnym; ● stosuje retoryczne zasady kompozycyjne 	<p>wykazując sprzeczność wypowiedzi;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● zgodnie z normami formułuje oceny, pytania, odpowiedzi, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji; ● sprawnie tworzy formy użytkowe: opinia, skarga, zażalenie; stosuje zwroty adresatywne; ● tworzy etykietę językową; ● tworzy poprawne, spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym (szkic interpretacyjny; rozprawka, szkic krytyczny), hasło encyklopedyczne, definicja, notatka syntetyzująca, referat, streszczenie; ● sprawnie odróżnia streszczenie od parafrazy; 	<p>wykazując sprzeczność wypowiedzi;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● zgodnie z normami formułuje oceny, pytania, odpowiedzi, redaguje informacje, uzasadnienia, głos w dyskusji, komentarze; ● sprawnie tworzy formy użytkowe: opinia, skarga, zażalenie; stosuje zwroty adresatywne; ● tworzy etykietę językową; ● tworzy wyczerpujące, spójne i oryginalne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym (szkic interpretacyjny; rozprawka, szkic krytyczny), hasło encyklopedyczne, definicja, notatka syntetyzująca, referat, streszczenie; ● sprawnie odróżnia streszczenie od parafrazy; funkcjonalnie stosuje je 	<p>znajomością jej funkcji językowej, z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem zasad retoryki;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● reaguje na przejawy agresji językowej, np. zadając pytania, prosząc o rozwinięcie lub uzasadnienie stanowiska, wykazując sprzeczność wypowiedzi; ● zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, głos w dyskusji, komentarze; ● bezbłędnie tworzy formy użytkowe: opinia, skarga, zażalenie; stosuje zwroty adresatywne; ● tworzy wyczerpujące, spójne i oryginalne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym (szkic interpretacyjny; rozprawka,
---	--	---	---	--

<p>i dekompozycyjny tekstów o charakterze argumentacyjnym;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● próbuje stosować retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu; ● wygłaszając mowę, popełnia błędy, jednakże nie zakłócają one komunikatywności wypowiedzi, wyводу; ● z pomocą nauczyciela interpretuje tekst, formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, próbuje przeprowadzić logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów; ● zna zasady poprawności językowej i stylistycznej; próbuje je stosować 	<p>w tworzeniu własnego tekstu;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● wygłasza mowę z zastosowaniem środków pozajęzykowych; ● podczas interpretowania tekstu formułuje argumenty na jego podstawie oraz odwołując się do znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia; przeprowadza logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów; ● zna zasady poprawności językowej i stylistycznej i stosuje je w tworzeniu własnego tekstu; ● wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, stosuje kryteria poprawności językowej. 	<p>funkcjonalnie stosuje je w zależności od celu wypowiedzi;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● poprawnie tworzy plan kompozycyjny i dekompozycyjny tekstów o charakterze argumentacyjnym ● poprawnie stosuje retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu; ● wygłasza mowę (obrończą, oskarżycielską) z uwzględnieniem środków pozajęzykowych (gesty, mimika, modulacja głosu); ● samodzielnie interpretuje tekst, formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, przeprowadza logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów; 	<p>w zależności od celu wypowiedzi;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● poprawnie tworzy plan kompozycyjny i dekompozycyjny tekstów o charakterze argumentacyjnym; ● poprawnie stosuje retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu; ● wygłasza mowę (obrończą, oskarżycielską) z uwzględnieniem środków retorycznych i pozajęzykowych (posługuje się modulacją głosu w celu nadania wypowiedzi odpowiedniego tonu, np. patetycznego, parodystycznego itp., stosuje odpowiednią mimikę, gestykulację); ● w interpretacji przedstawia propozycję odczytania tekstu na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym, 	<p>szkic krytyczny), hasło encyklopedyczne, definicja, notatka syntetyzująca, referat, streszczenie;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● sprawnie odróżnia streszczenie od parafrazy; funkcjonalnie stosuje je w zależności od celu wypowiedzi; ● tworzy plan kompozycyjny i dekompozycyjny tekstów o charakterze argumentacyjnym; ● stosuje retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu; ● wygłasza mowę (obrończą, oskarżycielską) z uwzględnieniem środków retorycznych i pozajęzykowych (posługuje się modulacją głosu w celu nadania wypowiedzi odpowiedniego tonu, np. parodystycznego, patetycznego itp., stosuje
--	---	---	--	--

<p>podczas tworzenia własnego tekstu;</p> <ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym.		<ul style="list-style-type: none"> potrafi dokonać reinterpretacji, np. motywu; właściwie stosuje zasady poprawności językowej i stylistycznej w tworzeniu własnego tekstu; potrafi weryfikować własne decyzje poprawnościowe; wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, dokonuje autokorekty, stosuje kryteria poprawności językowej.	<p>formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, przeprowadza logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów;</p> <ul style="list-style-type: none"> potrafi dokonać reinterpretacji, np. motywu; właściwie stosuje wszystkie zasady poprawności językowej i stylistycznej w tworzeniu własnego tekstu; potrafi weryfikować własne decyzje poprawnościowe; wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, dokonuje korekty tekstu własnego, stosuje kryteria poprawności językowej.	<p>odpowiednią mimikę, gestykulację);</p> <ul style="list-style-type: none"> w interpretacji przedstawia propozycję odczytania tekstu na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym, formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, przeprowadza logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów; potrafi dokonać reinterpretacji, np. motywu; właściwie stosuje wszystkie zasady poprawności językowej i stylistycznej w tworzeniu własnego tekstu; potrafi weryfikować własne decyzje poprawnościowe wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, dokonuje korekty tekstu
---	--	---	--	---

				własnego, stosuje kryteria poprawności językowej.
IV. Samokształcenie				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> ● potrafi uczyć się samodzielnie; ● próbuje porządkować informacje; ● w niewielkim stopniu potrafi syntetyzować poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia; ● sporadycznie korzysta z literatury naukowej lub popularnonaukowej; ● próbuje stosować w swoich wypowiedziach odpowiednie cytaty ● próbuje wzbogacić swoją wypowiedź pozajęzykowymi środkami 	<ul style="list-style-type: none"> ● pracuje samodzielnie; ● przygotowuje różne formy prezentacji własnego stanowiska (plakat, gazetka, wypowiedź, referat, prezentacja), np. realizując projekt: <i>Pokaż mi swój język. Odmiany języka w naszym regionie</i>; ● porządkuje informacje w problemowe całości, np. według epoki literackiej, autora, utworu, motywu lub innego zagadnienia; ● korzysta z literatury naukowej lub popularnonaukowej; ● wybiera z tekstu odpowiednie cytaty 	<ul style="list-style-type: none"> ● rozwija umiejętność pracy samodzielnej między innymi przez przygotowanie różnorodnych form prezentacji własnego stanowiska (plakat, gazetka, wypowiedź, referat, prezentacja), np. realizując projekt: <i>Pokaż mi swój język. Odmiany języka w naszym regionie</i>; ● porządkuje informacje w problemowe całości przez ich wartościowanie; syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach; ● w celu poszerzenia swojej wiedzy korzysta z 	<ul style="list-style-type: none"> ● rozwija umiejętność pracy samodzielnej między innymi przez przygotowanie różnorodnych form prezentacji własnego stanowiska (plakat, gazetka, wypowiedź, referat, prezentacja), np. realizując projekt: <i>Pokaż mi swój język. Odmiany języka w naszym regionie</i>; ● porządkuje informacje w problemowe całości przez 	<ul style="list-style-type: none"> ● rozwija swoje zainteresowania językiem i literaturą na różnych zajęciach pozaszkolnych; ● szerzy wśród rówieśników zainteresowanie językiem polskim, literaturą i kulturą; ● rozwija umiejętność pracy samodzielnej między innymi przez przygotowanie różnorodnych form prezentacji własnego stanowiska (wypowiedź, referat, prezentacja, plakat, gazetka), np. realizując projekt: <i>Pokaż mi swój język. Odmiany języka w naszym regionie</i>; ● porządkuje informacje w problemowe całości przez

<p>komunikacji (mimika, gesty);</p> <ul style="list-style-type: none"> ● w niewielkim stopniu wykorzystuje multimedialne źródła informacji (słowniki on-line, autorskie strony internetowe) do przygotowania samodzielnych zadań; ● w niewielkim stopniu posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego; ● z pomocą nauczyciela prezentuje swoje osiągnięcia, zainteresowania, np. wykorzystując formę projektu; ● gromadzi informacje potrzebne do napisania sprawdzianu lub wykonania zadania domowego. 	<p>i stosuje je w wypowiedziach;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● wzbogaca swoją wypowiedź pozajęzykowymi środkami komunikacji (mimika, gestykulacja); ● wykorzystuje multimedialne źródła informacji (słowniki on-line, autorskie strony internetowe); ● posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego; ● prezentuje swoje osiągnięcia, zainteresowania, np. wykorzystując formę projektu; ● gromadzi i na ogół trafnie przetwarza informacje w celu wykorzystywania ich podczas lekcji, zajęć 	<p>literatury naukowej lub popularnonaukowej;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● sporządza bibliografię i przypis bibliograficzny, także źródeł elektronicznych; ● dokonuje selekcji źródeł; ● w celu wzbogacenia wypowiedzi lub jej uargumentowania potrafi wybrać z tekstu odpowiednie cytaty, poprawnie je zapisać i zastosować w wypowiedzi; wyjaśnia funkcje cudzośłowu; ● wzbogaca swoją wypowiedź trafnie dobranymi pozajęzykowymi środkami komunikacji (mimika, gesty, modulacja głosu); ● w celu poszerzania swoich wiadomości i umiejętności posługuje się 	<p>naukowej i popularnonaukowej;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● podejmując próby tworzenia pracy naukowej, sporządza bibliografię i przypis bibliograficzny, także źródeł elektronicznych; trafnie odwołuje się do informacji zawartych w przypisach; ● dokonuje krytycznej selekcji źródeł, także elektronicznych; ● w celu wzbogacenia wypowiedzi lub jej uargumentowania potrafi wybrać z tekstu odpowiednie cytaty i zastosować je w wypowiedzi; trafnie się do nich odwołuje, udowadniając postawioną tezę; określa, jaką funkcję pełnią przytoczone cytaty; ● wzbogaca swoją wypowiedź celowo stosowanymi i trafnie dobranymi pozajęzykowymi środkami komunikacji 	<p>ich wartościowanie; syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● w celu poszerzenia wiedzy korzysta z literatury naukowej i popularnonaukowej; ● podejmując próby tworzenia pracy naukowej, sporządza bibliografię i przypis bibliograficzny, także źródeł elektronicznych; trafnie odwołuje się do informacji zawartych w przypisach; ● dokonuje krytycznej selekcji źródeł, także elektronicznych; ● w celu wzbogacenia wypowiedzi lub jej uargumentowania potrafi wybrać z tekstu odpowiednie cytaty i zastosować je w wypowiedzi;
---	---	---	---	--

	<p>pozalekcyjnych oraz pracy w domu.</p>	<p>słownikami ogólnymi języka polskiego oraz słownikami specjalistycznymi (np. etymologicznym, frazeologicznym, skrótów, gwarowym, symboli, <i>Słownikiem mitów i tradycji kultury</i>), także w wersji on-line;</p> <ul style="list-style-type: none"> • przygotowując się do zajęć, wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich oceny; • gromadzi i przetwarza informacje; • w sposób funkcjonalny korzysta z zasobów multimedialnych, np. z: bibliotek, słowników on-line, wydawnictw e-book, autorskich stron internetowych; dokonuje wyboru źródeł internetowych, uwzględniając kryterium poprawności rzeczowej 	<p>(mimika, gestykulacja, modulacja głosu);</p> <ul style="list-style-type: none"> • w celu poszerzenia swoich wiadomości i umiejętności posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego oraz słownikami specjalistycznymi (np. etymologicznym, frazeologicznym, skrótów, gwarowym, symboli, <i>Słownikiem mitów i tradycji kultury</i>), także w wersji on-line; • wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich krytycznej oceny; • gromadzi i przetwarza informacje, sporządza bazę danych; • korzysta z zasobów multimedialnych, np. z: bibliotek, słowników on-line, wydawnictw e-book, autorskich stron internetowych; dokonuje wyboru źródeł 	<ul style="list-style-type: none"> • wzbogaca swoją wypowiedź celowo stosowanymi i trafnie dobranymi pozajęzykowymi środkami komunikacji (mimika, gestykulacja, modulacja głosu); • w celu poszerzenia swoich wiadomości i umiejętności posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego oraz słownikami specjalistycznymi (np. etymologicznym, frazeologicznym, skrótów, gwarowym, symboli, <i>Słownikiem mitów i tradycji kultury</i>), także w wersji on-line; • wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich krytycznej oceny; • gromadzi i przetwarza informacje, sporządza bazę danych;
--	--	--	---	---

		<p>oraz krytycznie ocenia ich zawartość;</p> <ul style="list-style-type: none"> • dba o rozwój swoich zainteresowań oraz popularyzację osiągnięć, wykorzystując formę projektu. 	<p>internetowych, uwzględniając kryterium poprawności rzeczowej oraz krytycznie ocenia ich zawartość;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje formę projektu w przygotowaniu i prezentowaniu oraz popularyzowaniu swoich zainteresowań i osiągnięć. 	<ul style="list-style-type: none"> • korzysta z zasobów multimedialnych, np. z: bibliotek, słowników on-line, wydawnictw e-book, autorskich stron internetowych; dokonuje wyboru źródeł internetowych, uwzględniając kryterium poprawności rzeczowej oraz krytycznie ocenia ich zawartość; • chętnie i twórczo wykorzystuje formę projektu w przygotowaniu i prezentowaniu oraz popularyzowaniu swoich zainteresowań i osiągnięć.
I. Kształcenie literackie i kulturowe. Czytanie utworów literackich				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

<ul style="list-style-type: none"> • przy pomocy nauczyciela odczytuje tekst w jego warstwie semantycznej i semiotycznej; • na poziomie ogólnym rozumie pojęcie tradycji literackiej i kulturowej, rozpoznaje wybrane elementy tradycji w utworach; • na ogół rozpoznaje w utworach wybrane cechy prądów literackich i artystycznych (kontrkultura, koncepcja „poetów przeklętych”; nowy wzorzec poezji a klasyczna <i>ars poetica</i>); • przy pomocy nauczyciela rozpoznaje mitologizację/ mityzację i demitologizację w utworach literackich; • z pomocą nauczyciela rozpoznaje w utworach konwencje	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje tekst w jego warstwie semantycznej i semiotycznej; • rozumie pojęcie tradycji literackiej i kulturowej, rozpoznaje wybrane elementy tradycji w utworach, rozumie ich rolę w budowaniu wartości uniwersalnych; • rozpoznaje w utworach cechy prądów literackich i artystycznych (np. kontrkultura, koncepcja „poetów przeklętych”; nowy wzorzec poezji a klasyczna <i>ars poetica</i>) oraz odczytuje ich funkcje; • rozpoznaje mitologizację/ mityzację i demitologizację w utworach literackich, rozumie ich uniwersalny charakter oraz rolę w interpretacji;	<ul style="list-style-type: none"> • sprawnie odczytuje tekst w jego warstwie semantycznej i semiotycznej; • rozumie pojęcie tradycji literackiej i kulturowej, rozpoznaje elementy tradycji w utworach, rozumie ich rolę w budowaniu wartości uniwersalnych; • rozpoznaje w utworach cechy prądów literackich i artystycznych (np. kontrkultura, koncepcja „poetów przeklętych”; nowy wzorzec poezji a klasyczna <i>ars poetica</i>) oraz odczytuje ich funkcje; • poprawnie rozpoznaje mitologizację/ mityzację i demitologizację w utworach literackich, rozumie ich uniwersalny charakter oraz rolę w interpretacji;	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie, sprawnie odczytuje tekst w jego warstwie semantycznej i semiotycznej; • dokładnie rozumie pojęcie tradycji literackiej i kulturowej, rozpoznaje i określa elementy tradycji w utworach, rozumie ich rolę w budowaniu wartości uniwersalnych; • sprawnie rozpoznaje, wymienia i nazywa w utworach cechy prądów literackich i artystycznych (np. kontrkultura, koncepcja „poetów przeklętych”; nowy wzorzec poezji a klasyczna <i>ars poetica</i>) oraz odczytuje ich funkcje; • trafnie rozpoznaje mitologizację/ mityzację i demitologizację w utworach literackich, rozumie ich uniwersalny charakter oraz rolę w interpretacji;	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie, wnikliwie i nieszablonowo odczytuje tekst w jego warstwie semantycznej i semiotycznej; • dokładnie rozumie pojęcie tradycji literackiej i kulturowej, rozpoznaje i w sposób wyczerpujący określa elementy tradycji w utworach, rozumie i określa ich rolę w budowaniu wartości uniwersalnych; • samodzielnie, bezbłędnie rozpoznaje, wymienia i nazywa w utworach cechy prądów literackich i artystycznych (np. kontrkultura, koncepcja „poetów przeklętych”; nowy wzorzec poezji a klasyczna <i>ars poetica</i>) oraz bezbłędnie odczytuje ich funkcje; • trafnie, biegle rozpoznaje mitologizację/ mityzację i demitologizację w utworach literackich,
--	--	---	---	--

<p>literackie obecne w tekstach pozytywistycznych i modernistycznych,</p> <ul style="list-style-type: none"> ● na ogół rozpoznaje w tekście literackim gradację, synestezję, odmiany inwersji, paronomazję, aliterację; ● na poziomie ogólnym rozumie pojęcie archetypu, rozpoznaje wybrane archetypy w utworach literackich; ● na poziomie ogólnym rozumie pojęcie parafrazy, parodii i trawestacji, wskazuje ich wybrane wzorce tekstowe; ● przy pomocy nauczyciela porównuje różnorodne propozycje odczytania tego samego utworu literackiego; ● na ogół rozumie pojęcie aluzji literackiej, 	<ul style="list-style-type: none"> ● na ogół rozpoznaje w utworach konwencje literackie obecne w tekstach pozytywistycznych i modernistycznych; ● rozpoznaje w tekście literackim gradację, synestezję, odmiany inwersji, paronomazję, aliterację; określa ich funkcje; ● rozumie pojęcie archetypu, rozpoznaje wybrane archetypy w utworach literackich oraz określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych; ● rozumie pojęcia parafrazy, parodii i trawestacji, wskazuje ich wzorce tekstowe; wykorzystuje te pojęcia w interpretacji utworu literackiego; ● porównuje różnorodne propozycje 	<ul style="list-style-type: none"> ● poprawnie rozpoznaje w utworach konwencje literackie obecne w tekstach pozytywistycznych i modernistycznych; ● sprawnie rozpoznaje w tekście literackim gradację, synestezję, odmiany inwersji, paronomazję, aliterację; określa ich funkcje; ● rozumie pojęcie archetypu, rozpoznaje wybrane archetypy w utworach literackich oraz określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych; ● rozumie pojęcia parafrazy, parodii i trawestacji, sprawnie wskazuje ich wzorce tekstowe; wykorzystuje te pojęcia w interpretacji utworu literackiego; ● poprawnie porównuje różnorodne 	<ul style="list-style-type: none"> ● bezbłędnie rozpoznaje w utworach konwencje literackie obecne w tekstach pozytywistycznych i modernistycznych; ● sprawnie i poprawnie rozpoznaje i nazywa w tekście literackim gradację, synestezję, odmiany inwersji, paronomazję, aliterację; określa ich funkcje; ● dokładnie rozumie pojęcie archetypu, rozpoznaje archetypy w utworach literackich oraz określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych; ● rozumie, rozróżnia i nazywa pojęcia parafrazy, parodii i trawestacji, sprawnie wskazuje ich wzorce tekstowe; wykorzystuje te pojęcia w interpretacji utworu literackiego; ● samodzielnie, wyczerpująco porównuje 	<p>dokładnie rozumie i omawia ich uniwersalny charakter oraz rolę w interpretacji;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● trafnie rozpoznaje w utworach konwencje literackie obecne w tekstach pozytywistycznych i modernistycznych, ● trafnie i właściwie rozpoznaje i nazywa w tekście literackim gradację, synestezję, odmiany inwersji, paronomazję, aliterację; wyczerpująco określa ich funkcje; ● dokładnie rozumie pojęcie archetypu, bezbłędnie rozpoznaje archetypy w utworach literackich oraz wyczerpująco określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych; ● dokładnie rozumie, rozróżnia i nazywa pojęcia parafrazy, parodii i trawestacji; omawia je; sprawnie wskazuje ich wzorce tekstowe;
--	---	--	--	--

<p>rozpoznaje wybrane aluzje w utworach i określa ich znaczenie w interpretacji utworów;</p> <ul style="list-style-type: none"> na ogół rozumie i określa związek wartości poznawczych, etycznych i estetycznych w utworach literackich; zna i przy pomocy nauczyciela rozumie treść utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu rozszerzonego: realistyczna lub naturalistyczna powieść europejska (Honoriusz Balzac, <i>Ojciec Goriot</i> lub Charles Dickens, <i>Klub Pickwicka</i>, lub Mikołaj Gogol, <i>Martwe dusze</i> lub Gustaw Flaubert, <i>Pani Bovary</i>); Stanisław Wyspiański, <i>Noc listopadowa</i>. 	<p>odczytania tego samego utworu literackiego;</p> <ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcie aluzji literackiej, rozpoznaje wybrane aluzje w utworach i określa ich znaczenie w interpretacji utworów; rozumie i określa związek wartości poznawczych, etycznych i estetycznych w utworach literackich; wykazuje się dobrą znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu rozszerzonego: realistyczna lub naturalistyczna powieść europejska (Honoriusz Balzac, <i>Ojciec Goriot</i> lub Charles Dickens, <i>Klub Pickwicka</i>, lub Mikołaj Gogol, <i>Martwe dusze</i> lub Gustaw Flaubert, <i>Pani Bovary</i>); Stanisław 	<p>propozycje odczytania tego samego utworu literackiego;</p> <ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcie aluzji literackiej, rozpoznaje różne aluzje w utworach i określa ich znaczenie w interpretacji utworów; rozumie i poprawnie określa związek wartości poznawczych, etycznych i estetycznych w utworach literackich; wykazuje się dobrą znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu rozszerzonego: realistyczna lub naturalistyczna powieść europejska (Honoriusz Balzac, <i>Ojciec Goriot</i> lub Charles Dickens, <i>Klub Pickwicka</i>, lub Mikołaj Gogol, <i>Martwe dusze</i> lub Gustaw Flaubert, <i>Pani Bovary</i>); Stanisław Wyspiański, <i>Noc listopadowa</i>. 	<p>różnorodne propozycje odczytania tego samego utworu literackiego;</p> <ul style="list-style-type: none"> dokładnie rozumie pojęcie aluzji literackiej, rozpoznaje różne aluzje w utworach i określa ich znaczenie w interpretacji utworów; dokładnie rozumie i poprawnie określa związek wartości poznawczych, etycznych i estetycznych w utworach literackich; wykazuje się bardzo dobrą znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu rozszerzonego: realistyczna lub naturalistyczna powieść europejska (Honoriusz Balzac, <i>Ojciec Goriot</i> lub Charles Dickens, <i>Klub Pickwicka</i>, lub Mikołaj Gogol, <i>Martwe dusze</i> lub Gustaw Flaubert, 	<p>wykorzystuje te pojęcia w interpretacji utworu literackiego;</p> <ul style="list-style-type: none"> wyczerpująco i w sposób twórczy porównuje różnorodne propozycje odczytania tego samego utworu literackiego; dokładnie rozumie pojęcie aluzji literackiej, rozpoznaje różne aluzje w utworach i wyczerpująco określa ich znaczenie w interpretacji utworów; rozumie i trafnie określa związek wartości poznawczych, etycznych i estetycznych w utworach literackich; wykazuje się bardzo dobrą znajomością i wieloaspektowym zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu rozszerzonego: realistyczna
--	--	---	--	--

	Wypiański, <i>Noc listopadowa</i> .		<i>Pani Bovary</i>); Stanisław Wyspiański, <i>Noc listopadowa</i> .	lub naturalistyczna powieść europejska (Honoriusz Balzac, <i>Ojciec Goriot</i> lub Charles Dickens, <i>Klub Pickwicka</i> , lub Mikołaj Gogol, <i>Martwe dusze</i> lub Gustaw Flaubert, <i>Pani Bovary</i>); Stanisław Wyspiański, <i>Noc listopadowa</i> .
I. Kształcenie literackie i kulturowe. Odbiór tekstów kultury				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> ● na ogół poprawnie analizuje strukturę eseju: odczytuje zawarte w nim sensory, sposób prowadzenia wywodu, charakterystyczne cechy stylu; ● wykorzystuje teksty naukowe w interpretacji dzieła sztuki; ● przy pomocy nauczyciela rozpoznaje 	<ul style="list-style-type: none"> ● analizuje strukturę eseju: odczytuje zawarte w nim sensory, sposób prowadzenia wywodu, charakterystyczne cechy stylu; ● wykorzystuje teksty naukowe w interpretacji dzieła sztuki; ● rozpoznaje nawiązania do tradycji 	<ul style="list-style-type: none"> ● analizuje strukturę eseju: poprawnie odczytuje zawarte w nim sensory, sposób prowadzenia wywodu, charakterystyczne cechy stylu; ● w dużym stopniu wykorzystuje teksty naukowe w interpretacji dzieła sztuki; ● poprawnie rozpoznaje nawiązania do 	<ul style="list-style-type: none"> ● samodzielnie analizuje strukturę eseju: bezbłędnie odczytuje zawarte w nim sensory, sposób prowadzenia wywodu, charakterystyczne cechy stylu; ● świadomie i w sposób funkcjonalny wykorzystuje teksty naukowe w interpretacji dzieła sztuki; 	<ul style="list-style-type: none"> ● wyczerpująco i oryginalnie analizuje strukturę eseju: bezbłędnie odczytuje zawarte w nim sensory, sposób prowadzenia wywodu, charakterystyczne cechy stylu; ● świadomie i w sposób funkcjonalny wykorzystuje teksty naukowe w interpretacji dzieła sztuki;

<p>nawiązania do tradycji biblijnej i antycznej w kulturze współczesnej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • przy pomocy nauczyciela porównuje teksty kultury, uwzględniając różnorodne konteksty; • na ogół rozpoznaje i poprawnie charakteryzuje główne style w architekturze i sztuce; • przy pomocy nauczyciela odczytuje poglądy filozoficzne zawarte w różnorodnych dziełach (np. nihilizm, pesymizm, schopenhaueryzm; wola jako pierwotna siła, która kształtuje i pobudza do działania byty; człowiek wobec cierpienia; nietzscheanizm; koncepcja nadczłowieka; bergsonizm, intuicjonizm, <i>élan vital</i>); 	<p>biblijnej i antycznej w kulturze współczesnej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje teksty kultury, uwzględniając różnorodne konteksty; • rozpoznaje i charakteryzuje główne style w architekturze; • odczytuje poglądy filozoficzne zawarte w różnorodnych dziełach (np. nihilizm, pesymizm, schopenhaueryzm; wola jako pierwotna siła, która kształtuje i pobudza do działania byty; człowiek wobec cierpienia; nietzscheanizm; koncepcja nadczłowieka; bergsonizm, intuicjonizm, <i>élan vital</i>); • zna pojęcie syntezy sztuk. 	<p>tradycji biblijnej i antycznej w kulturze współczesnej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • sprawnie porównuje teksty kultury, uwzględniając różnorodne konteksty; • poprawnie rozpoznaje i charakteryzuje główne style w architekturze; • poprawnie odczytuje poglądy filozoficzne zawarte w różnorodnych dziełach (np. nihilizm, pesymizm, schopenhaueryzm; wola jako pierwotna siła, która kształtuje i pobudza do działania byty; człowiek wobec cierpienia; nietzscheanizm; koncepcja nadczłowieka); • zna pojęcie syntezy sztuk, rozpoznaje jej cechy. 	<ul style="list-style-type: none"> • trafnie rozpoznaje nawiązania do tradycji biblijnej i antycznej w kulturze współczesnej, podając ich źródło; • samodzielnie i wyczerpująco porównuje teksty kultury, uwzględniając różnorodne konteksty; • trafnie rozpoznaje i obszernie charakteryzuje główne style w architekturze; • trafnie odczytuje poglądy filozoficzne zawarte w różnorodnych dziełach (np. nihilizm, pesymizm, schopenhaueryzm; wola jako pierwotna siła, która kształtuje i pobudza do działania byty; człowiek wobec cierpienia; nietzscheanizm; koncepcja nadczłowieka; bergsonizm, intuicjonizm, <i>élan vital</i>) oraz wymienia ich założenia; • zna pojęcie syntezy sztuk, rozpoznaje jej cechy i ewolucję od romantyzmu 	<ul style="list-style-type: none"> • trafnie rozpoznaje nawiązania do tradycji biblijnej i antycznej w kulturze współczesnej, podając ich źródło oraz wyjaśniając, na czym polega nawiązanie lub reinterpretacja; • samodzielnie, wyczerpująco i oryginalnie porównuje teksty kultury, uwzględniając różnorodne konteksty; • trafnie rozpoznaje i wyczerpująco charakteryzuje główne style w architekturze i sztuce; • trafnie odczytuje poglądy filozoficzne zawarte w różnorodnych dziełach (np. nihilizm, pesymizm, schopenhaueryzm; wola jako pierwotna siła, która kształtuje i pobudza do działania byty; człowiek wobec cierpienia; nietzscheanizm; koncepcja nadczłowieka; bergsonizm, intuicjonizm, <i>élan vital</i>) oraz
---	---	--	---	--

<ul style="list-style-type: none"> przy pomocy nauczyciela definiuje pojęcie syntezy sztuk. 			poprzez poprzez pozytywizm i modernizm.	<p>wymienia ich założenia i przedstawicieli;</p> <ul style="list-style-type: none"> dobrze zna pojęcie syntezy sztuk, sprawnie rozpoznaje jej cechy i ewolucję od romantyzmu poprzez pozytywizm i modernizm.
II. Kształcenie językowe. Gramatyka języka polskiego				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> na ogół rozumie proces kształtowania się systemu gramatycznego i potrafi wskazać jego wybrane elementy w fonetyce, fleksji, słowotwórstwie i składni. 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie proces kształtowania się systemu gramatycznego i potrafi wskazać jego wybrane elementy w fonetyce, fleksji, słowotwórstwie i składni. 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie proces kształtowania się systemu gramatycznego i potrafi wskazać jego elementy w fonetyce, fleksji, słowotwórstwie i składni. 	<ul style="list-style-type: none"> dokładnie rozumie proces kształtowania się systemu gramatycznego i potrafi wskazać jego elementy w fonetyce, fleksji, słowotwórstwie i składni. 	<ul style="list-style-type: none"> dokładnie rozumie proces kształtowania się systemu gramatycznego i potrafi bezbłędnie wskazać jego elementy w fonetyce, fleksji, słowotwórstwie i składni.
II. Kształcenie językowe. Zróżnicowanie języka				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> z pomocą nauczyciela rozumie i wyjaśnia różnice między 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie i wyjaśnia różnice między 	<ul style="list-style-type: none"> dobrze rozumie i poprawnie wyjaśnia różnice między 	<ul style="list-style-type: none"> bardzo dobrze rozumie i wyjaśnia różnice między 	<ul style="list-style-type: none"> bezbłędnie rozumie i wyczerpująco wyjaśnia różnice między

<p>etymologicznym a realnym znaczeniem wyrazu;</p> <ul style="list-style-type: none"> z pomocą nauczyciela rozpoznaje prozodyczne elementy stylu: dynamikę, rytmizację i określa ich funkcje w tekście; na ogół określa właściwości języka jako nośnika i przekąźnika treści kulturowych; na ogół poprawnie rozpoznaje i charakteryzuje styl indywidualny dzieła literackiego oraz styl typowy (gatunku literackiego, np. sonetu, prądu literackiego/ kierunku literackiego, epoki, autora); na ogół określa rolę języka jako narzędzia wartościowania w tekstach literackich;	<p>etymologicznym a realnym znaczeniem wyrazu;</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje prozodyczne elementy stylu: dynamikę, rytmizację i określa ich funkcje w tekście; określa właściwości języka jako nośnika i przekąźnika treści kulturowych; rozpoznaje i charakteryzuje styl indywidualny dzieła literackiego oraz styl typowy (gatunku literackiego, np. sonetu, prądu literackiego/ kierunku literackiego, epoki, autora) i wykorzystuje tę wiedzę w interpretacji utworu literackiego; określa rolę języka jako narzędzia wartościowania w tekstach literackich;	<p>etymologicznym a realnym znaczeniem wyrazu;</p> <ul style="list-style-type: none"> poprawnie rozpoznaje prozodyczne elementy stylu: dynamikę, rytmizację i określa ich funkcje w tekście; poprawnie określa właściwości języka jako nośnika i przekąźnika treści kulturowych; poprawnie rozpoznaje i charakteryzuje styl indywidualny dzieła literackiego oraz styl typowy (gatunku literackiego, np. sonetu, prądu literackiego/ kierunku literackiego, epoki, autora) i wykorzystuje tę wiedzę w interpretacji utworu literackiego; poprawnie określa rolę języka jako narzędzia wartościowania w tekstach literackich;	<p>etymologicznym a realnym znaczeniem wyrazu;</p> <ul style="list-style-type: none"> bezbłędnie rozpoznaje prozodyczne elementy stylu: dynamikę, rytmizację i określa ich funkcje w tekście; obszernie określa właściwości języka jako nośnika i przekąźnika treści kulturowych; trafnie rozpoznaje i obszernie charakteryzuje styl indywidualny dzieła literackiego oraz styl typowy (gatunku literackiego, np. sonetu, prądu literackiego/ kierunku literackiego, epoki, autora) i funkcjonalnie wykorzystuje tę wiedzę w interpretacji utworu literackiego; trafnie określa rolę języka jako narzędzia wartościowania w tekstach literackich;	<p>etymologicznym a realnym znaczeniem wyrazu;</p> <ul style="list-style-type: none"> trafnie rozpoznaje i nazywa prozodyczne elementy stylu: dynamikę, rytmizację i określa ich funkcje w tekście; obszernie i wnikliwie określa właściwości języka jako nośnika i przekąźnika treści kulturowych; rozpoznaje i wyczerpująco charakteryzuje styl indywidualny dzieła literackiego oraz styl typowy (gatunku literackiego, np. sonetu, prądu literackiego/ kierunku literackiego, epoki, autora) i funkcjonalnie wykorzystuje tę wiedzę w interpretacji utworu literackiego; trafnie określa i charakteryzuje rolę języka jako narzędzia wartościowania w tekstach literackich; rozumie pojęcie socjolektu; bezbłędnie
---	---	---	--	---

<ul style="list-style-type: none"> z pomocą nauczyciela definiuje pojęcie socjolektu. 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcie socjolektu. 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcie socjolektu; rozpoznaje i określa jego funkcje komunikacyjne. 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcie socjolektu; dobrze rozpoznaje i określa jego funkcje komunikacyjne. 	<p>rozpoznaje i określa jego funkcje komunikacyjne.</p>
II. Kształcenie językowe. Komunikacja językowa i kultura języka				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> przy pomocy nauczyciela rozpoznaje i określa wybrane funkcje tekstu (fatyczną, magiczną); przy pomocy nauczyciela określa funkcje języka: poznawczą, społeczną oraz komunikacyjną; przy pomocy nauczyciela określa rolę języka w budowaniu świata. 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje i określa wybrane funkcje tekstu (fatyczną, magiczną); zazwyczaj poprawnie określa funkcje języka: poznawczą, społeczną oraz komunikacyjną; zazwyczaj poprawnie określa rolę języka w budowaniu świata. 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie rozpoznaje i określa wybrane funkcje tekstu (fatyczną, magiczną); poprawnie określa funkcje języka: poznawczą, społeczną oraz komunikacyjną; poprawnie określa rolę języka w budowaniu świata. 	<ul style="list-style-type: none"> bezbłędnie rozpoznaje i określa wybrane funkcje tekstu (fatyczną, magiczną); bezbłędnie określa funkcje języka: poznawczą, społeczną oraz komunikacyjną; bezbłędnie określa rolę języka w budowaniu świata. 	<ul style="list-style-type: none"> bezbłędnie rozpoznaje i wyczerpująco określa wybrane funkcje tekstu (fatyczną, magiczną); bezbłędnie i wyczerpująco określa funkcje języka: poznawczą, społeczną oraz komunikacyjną; bezbłędnie i wyczerpująco określa rolę języka w budowaniu świata.
II. Kształcenie językowe. Ortografia i interpunkcja				

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> na ogół stosuje podstawowe zasady pisowni polskiej (fonetyczną, morfologiczną, historyczną i konwencjonalną) w zachowaniu poprawności zapisu wypowiedzi. 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje podstawowe zasady pisowni polskiej (fonetyczną, morfologiczną, historyczną i konwencjonalną) w zachowaniu poprawności zapisu wypowiedzi. 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje wszystkie podstawowe zasady pisowni polskiej (fonetyczną, morfologiczną, historyczną i konwencjonalną) w zachowaniu poprawności zapisu wypowiedzi. 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje wszystkie zasady pisowni polskiej (fonetyczną, morfologiczną, historyczną i konwencjonalną) w zachowaniu poprawności zapisu wypowiedzi. 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje wszystkie zasady pisowni polskiej (fonetyczną, morfologiczną, historyczną i konwencjonalną) w zachowaniu poprawności zapisu wypowiedzi; potrafi modyfikować zapis w zamierzonym celu i uzasadnić podjętą decyzję.
III. Tworzenie wypowiedzi. Elementy retoryki				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> na ogół odróżnia elementy stałe i fakultatywne przemówień; na ogół rozumie pojęcie rubaszości i sarkazmu; 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnia elementy stałe i fakultatywne przemówień. rozumie pojęcie rubaszości i sarkazmu, wskazuje ich funkcje w tekście; 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie odróżnia elementy stałe i fakultatywne przemówień; rozumie pojęcie rubaszości i sarkazmu, wskazuje ich funkcje w tekście oraz przedstawia propozycję odczytania; 	<ul style="list-style-type: none"> bezbłędnie odróżnia elementy stałe i fakultatywne przemówień; rozumie i wyjaśnia pojęcie rubaszości i sarkazmu, wskazuje ich funkcje w tekście; 	<ul style="list-style-type: none"> bezbłędnie odróżnia i omawia elementy stałe i fakultatywne przemówień; bezbłędnie rozumie i wyczerpująco wyjaśnia pojęcie rubaszości i sarkazmu, wskazuje ich funkcje w tekście;

<ul style="list-style-type: none"> na ogół rozróżnia ironię w zależności od celu. 	<ul style="list-style-type: none"> rozdziela ironię w zależności od celu: satyrycznego, parodystycznego, przejawu drwiny i sarkazmu. 	<ul style="list-style-type: none"> rozdziela ironię w zależności od celu: satyrycznego, parodystycznego, przejawu drwiny i sarkazmu. 	<ul style="list-style-type: none"> bezbłędnie definiuje ironię i rozróżnia jej rodzaje w zależności od celu: satyrycznego, parodystycznego, przejawu drwiny i sarkazmu. 	<ul style="list-style-type: none"> bezbłędnie definiuje ironię i rozróżnia jej rodzaje w zależności od celu: satyrycznego, parodystycznego, przejawu drwiny i sarkazmu.
III. Tworzenie wypowiedzi. Mówienie i pisanie				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> z pomocą nauczyciela tworzy wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: felieton, reportaż, interpretacja porównawcza. 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: felieton, reportaż, interpretacja porównawcza. 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy poprawne, spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: felieton, reportaż, interpretacja porównawcza. 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy wyczerpujące, spójne i oryginalne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: felieton, reportaż, interpretacja porównawcza. 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy wyczerpujące, spójne i oryginalne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: felieton, reportaż, interpretacja porównawcza.
IV. Samokształcenie				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> zachęcany przez nauczyciela, sięga do literatury naukowej, 	<ul style="list-style-type: none"> sięga do literatury naukowej, aby pogłębiać swoją wiedzę przedmiotową; 	<ul style="list-style-type: none"> często sięga do literatury naukowej, aby pogłębiać swoją wiedzę przedmiotową; 	<ul style="list-style-type: none"> często, świadomie i w sposób funkcjonalny sięga do literatury naukowej, aby 	<ul style="list-style-type: none"> często, świadomie i w sposób funkcjonalny sięga do literatury naukowej, aby pogłębiać swoją wiedzę przedmiotową; wykorzystuje

<p>aby pogłębiać swoją wiedzę przedmiotową;</p> <ul style="list-style-type: none"> • ukierunkowany przez nauczyciela, włącza się w życie kulturalne szkoły, regionu (konkursy, wystawy, festyny, przedstawienia, apele).	<ul style="list-style-type: none"> • włącza się w życie kulturalne szkoły, regionu (konkursy, wystawy, festyny, przedstawienia, apele).	<ul style="list-style-type: none"> • często włącza się w życie kulturalne szkoły, regionu (konkursy, wystawy, festyny, przedstawienia, apele).	<p>pogłębiać swoją wiedzę przedmiotową;</p> <ul style="list-style-type: none"> • często i chętnie włącza się w życie kulturalne szkoły, regionu (konkursy, wystawy, festyny, przedstawienia, apele) i zachęca do tego innych.	<p>ją w sposób typowy i nietypowy;</p> <ul style="list-style-type: none"> • często, chętnie włącza się w życie kulturalne szkoły, regionu (konkursy, wystawy, festyny, przedstawienia, apele) i zachęca do tego innych; promuje kulturę szkoły i regionu.
---	--	---	--	--

TABELA WYMAGAŃ DYDAKTYCZNYCH

Przedmiot: matematyka	Klasa: 3 TG
Nauczyciel: M. Grzelak - Lewandowska	Poziom: podstawowy
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 3h	Semestr I i II
Program nauczania: MATeMATyka -Program nauczania matematyki dla liceum/technikum	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: I. Wielomiany – 23h II. Funkcje wymierne – 24h III. Trygonometria – 24h IV. Planimetria – 16h	
Podręczniki obowiązkowe: „MATeMATyka” 2. Podręcznik dla liceum ogólnokształcącego i technikum. Zakres podstawowy	
Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne: kalkulator prosty, Wybrane wzory matematyczne.	
Wymagania formalne: zeszyt, podręcznik, przybory geometryczne	
Formy sprawdzania wiadomości: – praca klasowa podsumowująca dział, – sprawdzian pisemny z zamkniętej partii materiału (zapowiadany), może mieć formę testu, – sprawdzian z trzech ostatnich lekcji, zapowiadany lub nie, może mieć formę testu, – kartkówka może odbyć się bez zapowiadania i obejmuje ostatnią poprzedzającą jednostkę lekcyjną, może mieć formę testu, czas jej trwania jest nie dłuższy niż 15 minut, – odpowiedź (może mieć formę pisemną), – praca domowa, – aktywność na lekcji, – test on-line	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: – praca na lekcji, – udział w konkursach przedmiotowych i olimpiadach, – wykonywanie pomocy szkolnych, – „premia za frekwencję”
Uwagi o ocenianiu: – uczeń dwa razy w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów), – jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną), – w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, – kartkówki nie podlegają poprawie.	
Wymagania na poszczególne oceny:	

1. WIELOMIANY

Poziom (K) lub (P)

Uczeń otrzymuje ocenę **dopuszczającą** lub **dostateczną**, jeśli:

• podaje przykład wielomianu, określa jego stopień i podaje wartości jego współczynników
• zapisuje wielomian określonego stopnia o danych współczynnikach
• zapisuje wielomian w sposób uporządkowany
• oblicza wartość wielomianu dla danego argumentu; sprawdza, czy dany punkt należy do wykresu danego wielomianu
• wyznacza sumę, różnicę, iloczyn wielomianów i określa ich stopień
• szkicuje wykres wielomianu będącego sumą jednomianów stopnia pierwszego i drugiego
• określa stopień iloczynu wielomianów bez wykonywania mnożenia
• podaje współczynnik przy najwyższej potędze oraz wyraz wolny iloczynu wielomianów bez wykonywania mnożenia wielomianów

• oblicza wartość wielomianu dwóch (trzech) zmiennych dla danych argumentów
• stosuje wzory na sześcian sumy lub różnicy oraz wzory na sumę i różnicę sześciąt
• przekształca wyrażenie algebraiczne, stosując wzory skróconego mnożenia
• rozkłada w prostych przypadkach wielomian na czynniki, stosując metodę grupowania wyrazów i wyłączania wspólnego czynnika poza nawias
• rozwiązuje proste równanie wielomianowe
• podaje w prostych przypadkach przykład wielomianu, znając jego stopień i pierwiastek
• wyznacza punkty przecięcia wykresu wielomianu i prostej w prostych przypadkach
• dzieli wielomian przez dwumian $x - a$
• sprawdza poprawność wykonanego dzielenia
• zapisuje wielomian w postaci $w(x) = p(x)q(x) + r$
• sprawdza podzielność wielomianu przez dwumian $x - a$ bez wykonywania dzielenia
• wyznacza resztę z dzielenia wielomianu przez dwumian $x - a$
• określa, które liczby mogą być pierwiastkami całkowitymi wielomianu o współczynnikach całkowitych
• sprawdza, czy dana liczba jest pierwiastkiem wielomianu, i wyznacza pozostałe pierwiastki; rozwiązuje równanie wielomianowe z wykorzystaniem twierdzenia o pierwiastkach całkowitych wielomianu w prostych przypadkach
• opisuje wielomianem zależności dane w zadaniu i wyznacza jego dziedzinę w prostych przypadkach

Poziom (R) lub (D)

Uczeń otrzymuje ocenę **dobrą** lub **bardzo dobrą**, jeśli opanował poziomy (K) i (P) oraz dodatkowo:

• wyznacza współczynniki wielomianu spełniającego dane warunki
• stosuje wielomiany wielu zmiennych w zadaniach różnych typów
• stosuje wzory $a^n - 1 = (a - 1)(a^{n-1} + \dots + 1)$ oraz $a^n - b^n = (a - b)(a^{n-1} + a^{n-2} \cdot b + \dots + a \cdot b^{n-2} + b^{n-1})$
• rozkłada wielomian na czynniki możliwie najniższego stopnia
• rozkłada wielomian na czynniki w zadaniach różnych typów
• sprawdza podzielność wielomianu przez wielomian $(x - p)(x - q)$ bez wykonywania dzielenia
• dzieli wielomian przez dwumian $x - a$, stosując schemat Hornera
• rozwiązuje zadania z parametrem dotyczące podzielności wielomianu
• rozwiązuje w trudniejszych przypadkach równania wielomianowe, stosując twierdzenie o pierwiastkach całkowitych wielomianu
• rozwiązuje zadania tekstowe, wykorzystując działania na wielomianach i równania wielomianowe

Poziom (W)

Uczeń otrzymuje ocenę **celującą**, jeśli opanował wiedzę i umiejętności z poziomów (K)–(D) oraz:

• przeprowadza dowody twierdzeń dotyczących wielomianów, np. twierdzenia Bézouta, twierdzenia o pierwiastkach całkowitych wielomianu
• przeprowadza dowód twierdzenia o dzieleniu z resztą wielomianu przez dwumian postaci $x - a$ (algorytm Hornera) w szczególnym przypadku
• rozwiązuje zadania o znacznym stopniu trudności dotyczące wielomianów

2. FUNKCJE WYMIERNE

Poziom (K) lub (P)

Uczeń otrzymuje ocenę **dopuszczającą** lub **dostateczną**, jeśli:

• szkicuje wykres funkcji $f(x) = \frac{a}{x}$ (w prostych przypadkach także w podanym zbiorze), gdzie $a \neq 0$, i podaje jej własności (dziedzinę, zbiór wartości, przedziały monotoniczności)
• przesuwa wykres funkcji $f(x) = \frac{a}{x}$, gdzie $a \neq 0$, wzdłuż osi OX albo wzdłuż osi OY , podaje jej własności oraz wyznacza równania asymptot jej wykresu
• dobiera wzór funkcji do jej wykresu
• wyznacza dziedzinę prostego wyrażenia wymiernego
• oblicza wartość wyrażenia wymiernego dla danej wartości zmiennej
• upraszcza wyrażenia wymierne w prostych przypadkach
• wykonuje działania na wyrażeniach wymiernych w prostych przypadkach i podaje odpowiednie założenia
• rozwiązuje równania wymierne w prostych przypadkach, podaje i uwzględnia założenia
• wykorzystuje wyrażenia wymierne do rozwiązywania zadań tekstowych w prostych przypadkach
• stosuje własności wartości bezwzględnej do rozwiązywania prostych równań i nierówności wymiernych w prostych przypadkach
• wykorzystuje wyrażenia wymierne do rozwiązywania zadań tekstowych

Poziom (R) lub (D)

Uczeń otrzymuje ocenę **dobrą** lub **bardzo dobrą**, jeśli opanował poziomy (K) i (P) oraz dodatkowo:

• szkicuje wykres funkcji $f(x) = \frac{a}{x}$, gdzie $a \neq 0$, w podanym zbiorze w trudniejszych przypadkach
• wyznacza współczynnik a tak, aby funkcja $f(x) = \frac{a}{x}$ spełniała podane warunki
• szkicuje wykres funkcji $f(x) = \frac{a}{x-p} + q$, gdzie $x \in \mathbf{R} \setminus \{p\}$ i $a \neq 0$, i wyznacza równania jej asymptot
• wyznacza równanie hiperboli na podstawie informacji podanych na rysunku
• wykonuje działania na wyrażeniach wymiernych w trudniejszych przypadkach i podaje odpowiednie założenia
• określa dziedzinę funkcji, w której wzorze występuje ułamek lub pierwiastek
• przekształca wzory, stosując działania na wyrażeniach wymiernych, wyznacza z danego wzoru wskazaną zmienną
• rozwiązuje równania wymierne w trudniejszych przypadkach
• podaje interpretację geometryczną rozwiązania równania wymiernego
• wykorzystuje wyrażenia wymierne do rozwiązywania trudniejszych zadań tekstowych
• stosuje własności wartości bezwzględnej do rozwiązywania równań i nierówności

Poziom (W)

Uczeń otrzymuje ocenę **celującą**, jeśli opanował wiedzę i umiejętności z poziomów (K)–(D) oraz:

• przekształca wzór funkcji danej w postaci $f(x) = \frac{ax+b}{cx+d}$ do postaci $f(x) = \frac{r}{x-p} + q$ oraz szkicuje jej wykres
• stosuje funkcje i wyrażenia wymierne do rozwiązywania zadań o podwyższonym stopniu trudności

3. TRYGNOMETRIA

Poziom (K) lub (P)

Uczeń otrzymuje ocenę **dopuszczającą** lub **dostateczną**, jeśli:

• stosuje twierdzenie Pitagorasa i twierdzenie odwrotne do twierdzenia Pitagorasa w prostych przypadkach
• wykorzystuje wzory na długość przekątnej kwadratu i wysokość trójkąta równobocznego
• oblicza wartości funkcji trygonometrycznych kąta ostrego w trójkącie prostokątnym o danych długościach boków
• podaje wartości funkcji trygonometrycznych kątów: 30° , 45° , 60°
• odczytuje z tablic wartości funkcji trygonometrycznych danego kąta ostrego
• odczytuje z tablic miarę kąta ostrego, gdy zna wartość jego funkcji trygonometrycznej
• podaje związki między funkcjami trygonometrycznymi tego samego kąta
• oblicza wartości pozostałych funkcji trygonometrycznych, gdy dany jest sinus lub cosinus kąta
• rozwiązuje trójkąty prostokątne w prostych przypadkach
• stosuje funkcje trygonometryczne do rozwiązywania prostych zadań praktycznych
• oblicza wartości funkcji trygonometrycznych kąta wypukłego, gdy dane są współrzędne punktu leżącego na jego końcowym ramieniu; przedstawia ten kąt na rysunku
• stosuje wzory: $\sin(180^\circ - \alpha) = \sin \alpha$, $\cos(180^\circ - \alpha) = -\cos \alpha$, $\operatorname{tg}(180^\circ - \alpha) = -\operatorname{tg} \alpha$ do obliczania wartości wyrażenia
• oblicza wartości funkcji trygonometrycznych kątów rozwartych, korzystając z tablic wartości funkcji trygonometrycznych
• stosuje w zadaniach wzór na pole trójkąta: $P = \frac{1}{2} ah$ oraz wzór na pole trójkąta równobocznego o boku a : $P = \frac{a^2 \sqrt{3}}{4}$
• rozróżnia czworokąty: kwadrat, prostokąt, romb, równoległobok, trapez oraz zna ich własności
• oblicza pola czworokątów
• wykorzystuje funkcje trygonometryczne do obliczania obwodów i pól podstawowych figur płaskich w prostych przypadkach

Poziom (R) lub (D)

Uczeń otrzymuje ocenę **dobrą** lub **bardzo dobrą**, jeśli opanował poziomy (K) i (P) oraz dodatkowo:

• wyznacza długości odcinków w trójkącie, korzystając z twierdzenia Pitagorasa
• wyprowadza zależności ogólne, np. dotyczące długości przekątnej kwadratu i wysokości trójkąta równobocznego
• wyznacza wartości funkcji trygonometrycznych kątów ostrych w bardziej złożonych sytuacjach
• uzasadnia proste zależności, korzystając z własności funkcji trygonometrycznych
• stosuje funkcje trygonometryczne do rozwiązywania trójkątów w zadaniach praktycznych
• stosuje poznane związki do upraszczania wyrażeń zawierających funkcje trygonometryczne
• uzasadnia związki między funkcjami trygonometrycznymi kątów ostrych α i $90^\circ - \alpha$
• wyprowadza wzór na jedynkę trygonometryczną oraz pozostałe związki między funkcjami trygonometrycznymi tego samego kąta
• przekształca wyrażenia trygonometryczne, stosując związki między funkcjami trygonometrycznymi tego samego kąta
• oblicza wartości pozostałych funkcji trygonometrycznych, gdy dany jest tangens kąta; znając wartość tangensa

kąta wypukłego, rysuje ten kąt w układzie współrzędnych
<ul style="list-style-type: none"> • stosuje w zadaniach o podwyższonym stopniu trudności wzór na pole trójkąta: $P = \frac{1}{2} ab \sin \gamma$
<ul style="list-style-type: none"> • stosuje wzór Herona do obliczania pola trójkąta
<ul style="list-style-type: none"> • oblicza pola czworokątów w trudniejszych przypadkach
<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje umiejętność wyznaczania pól trójkątów do obliczania pól innych wielokątów
<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia związki miarowe w czworokątach
<ul style="list-style-type: none"> • dowodzi prawdziwości wzoru $P = \frac{1}{2} ab \sin \gamma$

Poziom (W)

Uczeń otrzymuje ocenę celującą, jeśli opanował wiedzę i umiejętności z poziomów (K)–(D) oraz:

<ul style="list-style-type: none"> • przeprowadza dowód twierdzenia Pitagorasa i twierdzenia odwrotnego do twierdzenia Pitagorasa
<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje zadania o znacznym stopniu trudności z zastosowaniem trygonometrii, w tym zadania na dowodzenie związków miarowych w trójkątach i czworokątach

4. PLANIMETRIA

Poziom (K) lub (P)

Uczeń otrzymuje ocenę **dopuszczającą** lub **dostateczną**, jeśli:

<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje kąty środkowe w okręgu
<ul style="list-style-type: none"> • oblicza długość okręgu i długość łuku okręgu w prostych przypadkach
<ul style="list-style-type: none"> • określa wzajemne położenie dwóch okręgów, gdy dane są promienie tych okręgów oraz odległość między ich środkami
<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje styczność okręgów do rozwiązywania zadań w prostych przypadkach
<ul style="list-style-type: none"> • oblicza pole koła i pole wycinka koła
<ul style="list-style-type: none"> • oblicza pole figury, stosując wzór na pole koła, i pole wycinka koła w prostych sytuacjach
<ul style="list-style-type: none"> • określa wzajemne położenie okręgu i prostej, porównując odległość jego środka od prostej z promieniem okręgu
<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje kąty wpisane w okrąg oraz wskazuje łuki, na których są one oparte
<ul style="list-style-type: none"> • stosuje twierdzenie o kącie środkowym i wpisanym, opartych na tym samym łuku oraz wnioski z tego twierdzenia w prostych przypadkach
<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje zadania dotyczące okręgu opisanego na trójkącie równobocznym lub prostokątnym
<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje zadania dotyczące okręgu opisanego na dowolnym trójkącie w zadaniach z planimetrii w prostych przypadkach
<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje zadania dotyczące okręgu wpisanego w trójkąt równoboczny lub prostokątny
<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje zadania dotyczące okręgu wpisanego w dowolny trójkąt w prostych przypadkach
<ul style="list-style-type: none"> • opisuje własności wielokątów foremnych
<ul style="list-style-type: none"> • oblicza miarę kąta wewnętrznego danego wielokąta foremnego
<ul style="list-style-type: none"> • wyznacza liczbę boków wielokąta foremnego, znając sumę miar jego kątów wewnętrznych
<ul style="list-style-type: none"> • oblicza promień okręgu opisanego na wielokącie foremnym i wpisanego w wielokąt foremnym w prostych przypadkach
<ul style="list-style-type: none"> • stosuje twierdzenie sinusów do rozwiązywania trójkątów w prostych przypadkach, także osadzonych w kontekście praktycznym
<ul style="list-style-type: none"> • stosuje twierdzenie cosinusów do rozwiązywania trójkątów w prostych przypadkach, także osadzonych w kontekście praktycznym
<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje najmniejszy (największy) kąt w trójkącie, znając długości boków trójkąta

Poziom (R) lub (D)

Uczeń otrzymuje ocenę **dobrą** lub **bardzo dobrą**, jeśli opanował poziomy (K) i (P) oraz dodatkowo:

<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje styczność okręgów do rozwiązywania zadań w trudniejszych przypadkach
<ul style="list-style-type: none"> • oblicza pole figury, stosując wzory na pole koła i pole wycinka kołowego
<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje twierdzenie o odcinkach stycznych do rozwiązywania zadań
<ul style="list-style-type: none"> • stosuje twierdzenie o kątach środkowym i wpisanym, opartych na tym samym łuku oraz wnioski z tego twierdzenia w trudniejszych przypadkach
<ul style="list-style-type: none"> • stosuje twierdzenie o kącie między styczną a cięciwą okręgu do rozwiązywania zadań w trudniejszych przypadkach
<ul style="list-style-type: none"> • stosuje twierdzenie o cięciwach do wyznaczania długości odcinków w okręgach
<ul style="list-style-type: none"> • stosuje wzory $P = \frac{abc}{4R}$ i $P = \frac{a+b+c}{2} \cdot r$ do obliczania pola trójkąta
<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia wzory $P = \frac{abc}{4R}$ i $P = \frac{a+b+c}{2} \cdot r$
<ul style="list-style-type: none"> • bada, czy trójkąt jest ostrokątny, prostokątny, rozwartokątny
<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje zadania dotyczące okręgu opisanego na trójkącie
<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązuje zadania dotyczące okręgu wpisanego w trójkąt
<ul style="list-style-type: none"> • stosuje twierdzenie sinusów i cosinusów do rozwiązywania trójkątów oraz do rozwiązywania zadań osadzonych

w kontekście praktycznym

Poziom (W)

Uczeń otrzymuje ocenę celującą, jeśli opanował wiedzę i umiejętności z poziomów (K)–(D) oraz:

• udowadnia zależności w wielokątach foremnych o podwyższonym stopniu trudności
• zna i potrafi wykonać konstrukcję pięciokąta foremnego
• przeprowadza dowód twierdzenia o kątach środkowym i wpisanym w okręgu oraz o kątach wpisanych, opartych na tym samym łuku
• przeprowadza dowód twierdzenia o cięciwach w okręgu
• uzasadnia zależność między długością boku a promieniem okręgu opisanego na wielokącie foremnym lub wpisanego w wielokąt foremny
• przeprowadza dowód twierdzenia sinusów i dowód twierdzenia cosinusów
• rozwiązuje zadania z planimetrii z zastosowaniem trygonometrii o podwyższonym stopniu trudności
• udowadnia, że symetralne boków trójkąta przecinają się w jednym punkcie
• udowadnia, że dwusieczne kątów wewnętrznych trójkąta przecinają się w jednym punkcie

kolorem czerwonym oznaczyłem wymagania usunięte z danego poziomu (np. podstawowego)

rozkłada wielomiany na czynniki metodą wyłączania wspólnego czynnika przed nawias oraz metodą grupowania wyrazów, w przypadkach nie trudniejszych niż rozkład wielomianu $W(x)=2x^3-3x^2+4x-6$

dodaje i odejmuje wyrażenia wymierne, w przypadkach nie trudniejszych niż:

$1/x+1 - 1/x$, $1/x + 1/x^2 + 1/x^3$, $x+1/x+2 + x-1/x+1$.

rozwiązuje równania wielomianowe postaci $W(x)=0$ dla wielomianów doprowadzonych do postaci iloczynowej lub takich, które dają się doprowadzić do postaci iloczynowej metodą wyłączania wspólnego czynnika przed nawias lub metodą grupowania; rozwiązuje równania wymierne postaci $V(x)/W(x)=0$, gdzie wielomiany $V(x)$ i $W(x)$ są zapisane w postaci iloczynowej.

rozwiązuje równania i nierówności trygonometryczne o stopniu trudności nie większym niż w przykładach: $4\cos 2x \cos 5x = 2\cos 7x + 1$, $2\sin 2x \leq 1$.

stosuje twierdzenia: Talesa, o dwusiecznej kąta oraz o kącie między styczną a cięciwą;

TABELA WYMAGAŃ DYDAKTYCZNYCH

Przedmiot: Podstawy projektowania publikacji	Klasa: 3TG
Nauczyciel: Wojciech Chlebowski	Poziom: 3
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 3	Półrocze: I i II
Program nauczania: Program nauczania dla zawodu technik grafiki i poligrafii cyfrowej	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: <ul style="list-style-type: none"> - wymienić i rozpoznać błędy występujące w składzie tekstów - sklasyfikować znaki korektorskie i adiustacyjne - rozróżnić gazety i czasopisma - określić zasady przygotowania materiałów wydawniczych - określić zasady przygotowania layoutu gazet i czasopism - określić zasady przygotowania gazet i czasopism do drukowania - podać parametry zapisu projektów gazet i czasopism do drukowania - sklasyfikować publikacje elektroniczne - podać parametry zapisu projektów publikacji do publikacji elektronicznej - zaplanować wykonanie zadania zawodowego - wykonać zadania zawodowe zgodnie ze sztuką i obowiązującymi procedurami - zaplanować pracę zespołu do wykonania zadania zawodowego - stworzyć zespół do wykonania zadania zawodowego - przedstawić efekty pracy zespołu do wykonania zadania zawodowego <p>Sprawdziany: październik, listopad, grudzień, luty, marzec, kwiecień, maj, czerwiec</p>	
Podręczniki obowiązkowe: -	
Wymagania formalne: Zeszyt	
Formy sprawdzania wiadomości: <ul style="list-style-type: none"> - sprawdzian pisemny z zamkniętej partii materiału, zapowiadany z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, może mieć formę testu, - sprawdzian z trzech ostatnich lekcji, zapowiadany lub nie, może mieć formę testu, - kartkówka może odbyć się bez zapowiadania i obejmuje ostatnią poprzedzającą jednostkę lekcyjną, może mieć formę testu, czas jej trwania jest nie dłuższy niż 15 minut, - praca domowa, - aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów). 	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: <ul style="list-style-type: none"> - praca na lekcji, - udział w konkursach przedmiotowych, - udział w olimpiadach, - referaty, - wykonywanie pomocy szkolnych, - inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela.
Uwagi o ocenianiu: <ul style="list-style-type: none"> - uczeń dwa razy w ciągu półrocza może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów), - jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną), - w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, - kartkówki nie podlegają poprawie. 	

Wymagania na poszczególne oceny:

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- biegle posługuje się fachową terminologią zawodową,
- wykazuje się wiedzą i umiejętnościami wykraczającymi poza program nauczania,
- umiejętnie stosuje wiedzę z innych przedmiotów,
- precyzyjnie formułuje swoje wypowiedzi,
- umiejętnie posługuje się zdobytymi wiadomościami w rozwiązywaniu zadań teoretycznych i praktycznych,
- samodzielnie i twórczo rozwija własne zainteresowania,
- samodzielnie rozwiązuje zadania problemowe i wyciąga z nich wnioski,
- wykazuje szczególną aktywność na zajęciach,
- bierze udział w olimpiadach przedmiotowych.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował w pełnym zakresie wiadomości i umiejętności przewidziane w programie nauczania na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym,
- wykazuje się znajomością i rozumieniem pojęć z zakresu realizowanego programu nauczania,
- sprawnie i umiejętnie posługuje się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami,
- bezbłędnie posługuje się terminologią zawodową,
- potrafi samodzielnie formułować wnioski,
- jest aktywny na zajęciach,
- samodzielnie rozwiązuje zadania problemowe.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował podstawowe treści nauczania,
- sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami,
- stosuje podstawowe pojęcia zawodowe,
- samodzielnie rozwiązuje typowe zadania problemowe,
- potrafi samodzielnie formułować wnioski.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- opanował jedynie w podstawowym zakresie wiadomości i umiejętności przewidziane w programie nauczania,
- zna podstawowe pojęcia zawodowe,
- samodzielnie rozwiązuje typowe zadania teoretyczne i praktyczne o średnim stopniu trudności,
- nie potrafi samodzielnie formułować wniosków.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- częściowo opanował podstawową wiedzę i umiejętności zawarte w programie nauczania, a jego braki nie przekreślają możliwości dalszej nauki,
- zadania o niewielkim stopniu trudności rozwiązuje z pomocą nauczyciela,
- przedstawia wiadomości w sposób nieuporządkowany,
- nie potrafi zastosować terminologii zawodowej,
- nie jest aktywny na zajęciach.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- nie spełnia oczekiwań określonych w programie nauczania, co uniemożliwia mu bezpośrednią kontynuację opanowania kolejnych treści,
- nie opanował podstawowych wiadomości zawartych w programie nauczania, nie potrafi rozwiązywać zadań nawet o niewielkim stopniu trudności,
- nie zna podstawowych pojęć zawodowych,
- nie jest aktywny na zajęciach,
- nie wykazuje chęci uzupełnienia braków,
- opuszcza zajęcia.

TABELA WYMAGAŃ DYDAKTYCZNYCH

Przedmiot: Projektowanie publikacji	Klasa: 3TG
Nauczyciel: Wojciech Chlebowski	Poziom: 3
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 5	Półrocze: I i II
Program nauczania: Program nauczania dla zawodu technik grafiki i poligrafii cyfrowej	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: Projektowanie publikacji w Adobe InDesign i wykonywanie impozycji w Impozycjoner <ul style="list-style-type: none"> - pozyskać materiały graficzne do przygotowania publikacji - ustalić parametry layoutu książki, broszur i czasopism - wykonać layout książki, broszury, gazety i czasopisma - wykonać kompozycje graficzno-tekstowe publikacji o charakterze książek, broszur, gazet i czasopism - wykonać składanie i łamanie książek, broszur, gazet i czasopism - wykonać pliki PDF książek, broszur, gazet i czasopism - wykonać impozycję książek, broszur, gazet i czasopism - nanieść na impozycję znaczniki drukarskie - wykonać kompozycje graficzno-tekstowe publikacji elektronicznych - wykonać składanie i łamanie e-publikacji - skatalogować materiały do wykonania e-publikacji <p>Ocenianiu będą podlegać prace wykonane na komputerze</p>	
Podręczniki obowiązkowe: -	
Wymagania formalne: Zeszyt	
Formy sprawdzania wiadomości: <ul style="list-style-type: none"> - praca przy komputerze - odpowiedź ustna, - praca domowa, - aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów). 	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: <ul style="list-style-type: none"> - praca na lekcji, - udział w konkursach przedmiotowych, - udział w olimpiadach, - referaty, - wykonywanie pomocy szkolnych, - inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela.
Uwagi o ocenianiu: <ul style="list-style-type: none"> - uczeń dwa razy w ciągu półrocza może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów), - jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną), - w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, - kartkówki nie podlegają poprawie. 	

Wymagania na poszczególne oceny:

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- biegle posługuje się fachową terminologią zawodową,
- wykazuje się wiedzą i umiejętnościami wykraczającymi poza program nauczania,
- umiejętnie stosuje wiedzę z innych przedmiotów,
- precyzyjnie formułuje swoje wypowiedzi,
- umiejętnie posługuje się zdobytymi wiadomościami w rozwiązywaniu zadań teoretycznych i praktycznych,
- samodzielnie i twórczo rozwija własne zainteresowania,
- samodzielnie rozwiązuje zadania problemowe i wyciąga z nich wnioski,
- wykazuje szczególną aktywność na zajęciach,
- bierze udział w olimpiadach przedmiotowych.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował w pełnym zakresie wiadomości i umiejętności przewidziane w programie nauczania na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym,
- wykazuje się znajomością i rozumieniem pojęć z zakresu realizowanego programu nauczania,
- sprawnie i umiejętnie posługuje się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami,
- bezbłędnie posługuje się terminologią zawodową,
- potrafi samodzielnie formułować wnioski,
- jest aktywny na zajęciach,
- samodzielnie rozwiązuje zadania problemowe.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował podstawowe treści nauczania,
- sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami,
- stosuje podstawowe pojęcia zawodowe,
- samodzielnie rozwiązuje typowe zadania problemowe,
- potrafi samodzielnie formułować wnioski.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- opanował jedynie w podstawowym zakresie wiadomości i umiejętności przewidziane w programie nauczania,
- zna podstawowe pojęcia zawodowe,
- samodzielnie rozwiązuje typowe zadania teoretyczne i praktyczne o średnim stopniu trudności,
- nie potrafi samodzielnie formułować wniosków.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- częściowo opanował podstawową wiedzę i umiejętności zawarte w programie nauczania, a jego braki nie przekreślają możliwości dalszej nauki,
- zadania o niewielkim stopniu trudności rozwiązuje z pomocą nauczyciela,
- przedstawia wiadomości w sposób nieuporządkowany,
- nie potrafi zastosować terminologii zawodowej,
- nie jest aktywny na zajęciach.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- nie spełnia oczekiwań określonych w programie nauczania, co uniemożliwia mu bezpośrednią kontynuację opanowania kolejnych treści,
- nie opanował podstawowych wiadomości zawartych w programie nauczania, nie potrafi rozwiązywać zadań nawet o niewielkim stopniu trudności,
- nie zna podstawowych pojęć zawodowych,
- nie jest aktywny na zajęciach,
- nie wykazuje chęci uzupełnienia braków,
- opuszcza zajęcia.

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: Religia	Klasa: 3TG
Nauczyciel: Małgorzata Nowak	Poziom: Podstawowy
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 2	Półrocze I i II
Program nauczania: Z Bogiem w dorosłe życie	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: <ul style="list-style-type: none"> - zagadnienia dotyczące sztuki słuchania i umiejętności dawania Bogu odpowiedzi, - tematyka związana z koniecznością wglądu we własne sumienie i odnalezienia w nim kierunku działania, - problematyka grzechu jako niewłaściwej odpowiedzi na miłość Boga, - sztuka budowania dobrych relacji z Bogiem i ludźmi, - Kościół jako wspólnota wierzących prowadzona przez Ducha Świętego, - tematyka związana z praktykowaniem miłości bliźniego oparta na Dekalogu, - miłosierdzie jako przymiot i dar Boga, odpowiedź człowieka na Boże miłosierdzie, - tematyka obecności Kościoła w świecie, ukazanie wyższości prawa Bożego nad stanowionym, oficjalne nauczanie Kościoła, - zagadnienie końca świata – Paruzja, tematyka eschatologiczna, - sens dorosłości, kryteria dojrzałej oceny moralnej czynów ludzkich; - tematyka związana z przeżywaniem uroczystości i świąt w roku liturgicznym. Sprawdzanie wiadomości (odpowiedź ustna: wrzesień - czerwiec).	
Podręczniki obowiązkowe: Szukam nadziei Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne:	
Wymagania formalne: Zeszyt	
Formy sprawdzania wiadomości: <ul style="list-style-type: none"> - odpowiedź ustna, - praca przy komputerze, - praca domowa, - prezentacje multimedialne, - aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów).	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: <ul style="list-style-type: none"> - praca na lekcji, - udział w konkursach przedmiotowych, - udział w olimpiadach, - referaty, - wykonywanie pomocy szkolnych, - inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela.
Uwagi o ocenianiu: <ul style="list-style-type: none"> - uczeń raz w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji.	

Wymagania na poszczególne oceny:

Zasady oceniania (zgodne w wytycznymi Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski z 2008 r.):

- Ocenianiu nie podlegają praktyki religijne.
- Oceny z religii są jawne dla ucznia i jego rodziców (prawnych opiekunów).
- Nauczyciele religii są zobowiązani do podania wymagań edukacyjnych niezbędnych do uzyskania poszczególnych ocen śródrocznych i rocznych z religii oraz sposobu sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów.
- Nauczyciele religii informują o warunkach i trybie uzyskania z religii oceny rocznej wyższej niż przewidywana.
- Nauczyciele religii są zobowiązani do dostosowania wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb i możliwości psychofizycznych oraz edukacyjnych uczniów posiadających opinie wydane przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne.
- Oceny z religii ustala się w stopniach w zakresie skali od 1 do 6.

Ogólne kryteria ocen z religii:

Celujący:

Uczeń:

- spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą
- posiada wiedzę wykraczającą poza program oraz potrafi ją twórczo wprowadzać w życie
- aktywnie uczestniczy w zajęciach
- wykonuje dodatkowe zadania dla chętnych
- bierze udział w konkursach przedmiotowych
- uczestniczy w zajęciach dodatkowych o tematyce religijnej w szkole lub parafii
- wzorowo prowadzi zeszyt

Bardzo dobry

Uczeń:

- opanował wiedzę i umiejętności określone programem nauczania
- chętnie i systematycznie uczestniczy w zajęciach
- jest aktywny na zajęciach
- okazuje szacunek podczas modlitwy i słuchania Słowa Bożego
- wzorowo prowadzi zeszyt

Dobry

Uczeń:

- opanował wiedzę i umiejętności określone programem nauczania
- ma dobrą umiejętność zastosowania zdobytej wiedzy
- osiąga postępy podczas zajęć
- jest chętny do pracy
- okazuje szacunek podczas modlitwy i słuchania Słowa Bożego
- starannie prowadzi zeszyt

Dostateczny

Uczeń:

- opanował wiedzę i umiejętności umożliwiające dalsze zdobywanie wiedzy
- w jego wiadomościach są wyraźne luki
- wykazuje chęć do pracy na zajęciach
- okazuje szacunek podczas modlitwy i słuchania Słowa Bożego
- w zeszycie ucznia mogą występować braki

Dopuszczający:

Uczeń:

- zdobyte wiadomości nie są wystarczające do uzyskania podstawowej wiedzy religijnej
- niechętnie uczestniczy w zajęciach
- wymaga pomocy przy wykonywaniu prostych zadań
- prowadzi zeszyt

Niedostateczny:

Uczeń:

- nie opanował podstawowych wiadomości i umiejętności określonych programem nauczania
- notorycznie brak mu chęci do pracy i uczestniczenia w zajęciach
- nie posiada zeszytu lub dość często nie przynosi go do szkoły

Ponieważ religia jest przedmiotem nieobowiązkowym, należy przed ewentualnym wystawieniem oceny niedostatecznej, zbadać sytuację ucznia, podjąć próbę rozmowy z wychowawcą, pedagogiem, rodzicami (opiekunami prawnymi), etc. i spróbować udzielić uczniowi wszelkiej możliwej pomocy, aby podjął on próbę sprostania stawianym przed nim wymaganiom.

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: wychowanie fizyczne	Klasa: 3TG
Nauczyciel: Dawid Czerwczak	Poziom: podstawowy
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 3	Półroczcie I i II
Program nauczania: Program nauczania wychowania fizycznego dla liceum, technikum oraz branżowej szkoły I i II – Krzysztof Warchol	
Zakres materiału : Wymagania szczegółowe w klasie liceum i technikum W klasie trzeciej kontrolujemy i oceniamy następujące obszary aktywności ucznia: 1) postawę ucznia i jego kompetencje społeczne, 2) systematyczny udział i aktywność w trakcie zajęć, 3) sprawność fizyczną (kontrola): - siła mięśni brzucha – siady z leżenia tyłem wykonywane w czasie 30 s [według MTSF], - gibkość – skłon tułowia w przód z podwyższenia [według MTSF], - skok w dal z miejsca [według MTSF], - bieg ze startu wysokiego na 50 m [według MTSF], - bieg wahadłowy na dystansie 4 x 10 m z przenoszeniem klocków [według MTSF], - pomiar siły względnej [według MTSF]: - zwis na ugiętych rękach – dziewczęta, - podciąganie w zwisie na drążku – chłopcy, - biegi przedłużone [według MTSF]: - na dystansie 800 m – dziewczęta, - na dystansie 1000 m – chłopcy, - pomiar tętna przed wysiłkiem i po jego zakończeniu – Test Coopera. 4) umiejętności ruchowe: - gimnastyka: - stanie na rękach przy drabinkach, - przewrót w tył do przysiadu podpartego, - piłka nożna: - uderzenie piłki wewnętrznym podbiciem, - prowadzenie piłki wewnętrznym podbiciem ze zmianą kierunku poruszania się i nogi prowadzącej, - koszykówka: - rzut do kosza z dwutaktu, - podania piłki oburącz sprzed klatki piersiowej kozłem w parach - piłka ręczna: - rzut na bramkę z przeskokiem, - podania jednorącz półgórne kozłem, - piłka siatkowa: - wystawienie piłki sposobem górnym, - zagrywka sposobem górnym. 5) wiadomości: - uczeń zna normy aktywności fizycznej dla swojego wieku - uczeń zna techniki relaksacyjne. 5a) wiadomości z edukacji zdrowotnej 5a) wiadomości z edukacji zdrowotnej: - uczeń wie, co to sport profesjonalny i sport dla wszystkich, - uczeń wie, co to są badania profilaktyczne.	
Podręczniki obowiązkowe:	
Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne:	

Wymagania formalne:	
Formy sprawdzania wiadomości: <ul style="list-style-type: none"> - sprawdziany praktyczne - znajomość terminologii - aktywność i zaangażowanie na lekcji	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: <ul style="list-style-type: none"> - praca na lekcji - udział w zawodach - referaty - inne prace dodatkowe do wyboru przez nauczyciela Założenia ogólne <p>Ocenianie z wychowania fizycznego jest integralną częścią oceniania przedmiotowego.</p> <p>Ocena półroczna lub roczna ustalana jest na podstawie ocen bieżących za określony poziom wiadomości, umiejętności i kompetencji społecznych w procesie szkolnego wychowania fizycznego.</p> <p>Ocena półroczna lub roczna nie jest średnią arytmetyczną ocen bieżących.</p> <p>Przy ustalaniu oceny półrocznej i rocznej uwzględnia się przede wszystkim wysiłek ucznia, wynikający z realizacji programu nauczania oraz systematyczny i aktywny udział w lekcjach wychowania fizycznego.</p> <p>Ocena z wychowania fizycznego może być podniesiona za dodatkową aktywność ucznia, np. udział w zajęciach rekreacyjno-sportowych, zawodach sportowych, turniejach i rozgrywkach pozaszkolnych, konkursach plastycznych i literackich o tematyce sportowej, wyjazdach na basen itp.</p> <p>Szkolne ocenianie z wychowania fizycznego ma być czynnikiem motywującym młodzież do aktywności fizycznej w wymiarze teraźniejszym i przyszłościowym.</p> <p>Obniżenie oceny z wychowania fizycznego oceny półrocznej lub rocznej następuje wskutek negatywnej postawy ucznia, np. częste braki stroju, niesystematyczne ćwiczenie, sporadyczne uczestniczenie w sprawdzianach kontrolno-oceniających, brak właściwego zaangażowania w czasie poszczególnych lekcji, niski poziom kultury osobistej itp.</p> <p>Uczeń może być zwolniony z zajęć wychowania fizycznego decyzją administracyjną dyrektora szkoły na podstawie opinii o ograniczonych możliwościach uczestniczenia w tych zajęciach, wydanej przez lekarza, na czas określony w tej opinii [Rozporządzenie MEN z dnia 3.08.2017 r.].</p> <p>W przypadku zwolnienia ucznia z zajęć wychowania na okres uniemożliwiający wystawienie oceny półrocznej lub rocznej, zamiast oceny nauczyciel wychowania fizycznego wpisuje „zwolniony” albo „zwolniona” [Rozporządzenie MEN z dnia 3.08.2017 r.].</p> <p>Uczeń, który opuścił z własnej winy lub nie ćwiczył w 51% i więcej obowiązkowych zajęć wychowania fizycznego, otrzymuje ocenę niedostateczną półroczną lub roczną. Rada pedagogiczna szkoły, w której uczeń opuścił z własnej winy lub nie ćwiczył w 51% i więcej obowiązkowych zajęć wychowania fizycznego, może ustalić dla ucznia egzamin klasyfikacyjny.</p> <p>Egzamin klasyfikacyjny obejmuje zadania praktyczne (umiejętności ruchowe), które były przedmiotem nauczania w trakcie całego roku szkolnego.</p>
Uwagi o ocenianiu: <ul style="list-style-type: none"> - uczeń raz/dwa razy w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów), - jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną), - w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną,	
Wymagania na poszczególne oceny: Ocena celująca <p>Ocenę celującą półroczną lub roczną otrzymuje uczeń, który w zakresie:</p> <p>a) postawy i kompetencji społecznych (spełnia co najmniej 5 kryteriów):</p> <ul style="list-style-type: none"> - jest zawsze przygotowany do zajęć wychowania fizycznego, m.in. posiada odpowiedni strój sportowy, - nie ćwiczy na lekcjach tylko z bardzo ważnych powodów zdrowotnych, rodzinnych lub osobistych, - charakteryzuje się wysokim poziomem kultury osobistej, - używa właściwych sformułowań w kontaktach interpersonalnych z rówieśnikami w klasie oraz w stosunku do nauczyciela, czy innych pracowników szkoły, - bardzo chętnie współpracuje z nauczycielami wychowania fizycznego na rzecz szkolnej lub środowiskowej kultury fizycznej, - reprezentuje szkołę w zawodach sportowych na poziomie powiatu, rejonu, województwa lub w zawodach ogólnopolskich, - systematycznie bierze udział w zajęciach sportowo-rekreacyjnych, - jest aktywny w trakcie zajęć z edukacji zdrowotnej, uprawia dyscypliny lub konkurencje sportowe w innych klubach lub sekcjach sportowych, podejmuje dowolne formy aktywności fizycznej w czasie wolnym; <p>b) systematycznego udziału i aktywności w trakcie zajęć (spełnia co najmniej 5 kryteriów):</p> <ul style="list-style-type: none"> - w trakcie miesiąca aktywnie ćwiczy w co najmniej 95–100% zajęć, - w sposób ponad bardzo dobry wykonuje wszystkie ćwiczenia w czasie lekcji, - wzorowo pełni funkcję lidera grupy ćwiczebnej lub kapitana drużyny, - pokazuje i demonstrowa większość umiejętności ruchowych, - prowadzi rozgrzewkę lub ćwiczenia kształtujące bardzo poprawnie pod względem merytorycznym i metodycznym, - potrafi samodzielnie pod względem psychomotorycznym przygotować się do wybranego fragmentu zajęć, - umie samodzielnie przygotować miejsce ćwiczeń, - w sposób bezwzględny stosuje zasady bezpiecznej organizacji zajęć wychowania fizycznego, - poczuwa się do współodpowiedzialności za stan techniczny urządzeń, przyborów i obiektów sportowych szkoły;	

Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych im. S. Staszica w Koninie
rok szkolny 2024/25

c) sprawności fizycznej i rozwoju fizycznego (spełnia co najmniej 5 kryteriów):

- zalicza wszystkie testy i próby sprawnościowe ujęte w programie nauczania,
- samodzielnie zabiega o poprawę lub uzupełnienie próby sprawnościowej, w której nie uczestniczył z ważnych powodów osobistych, rodzinnych lub zdrowotnych,
- uzyskuje bardzo znaczny postęp w kolejnych próbach sprawnościowych, np. w ciągu roku szkolnego,
- dokonuje oceny własnego rozwoju fizycznego,
- oblicza wskaźnik BMI,
- podejmuje indywidualny program treningowy w celu poprawy wyniku w danej próbie sprawności fizycznej;

d) aktywności fizycznej (spełnia co najmniej 5 kryteriów):

- zalicza wszystkie sprawdziany umiejętności ruchowych bez jakichkolwiek błędów technicznych lub taktycznych,
- ćwiczenia wykonuje zgodnie z przepisami lub zasadami obowiązującymi w konkurencjach indywidualnych lub zespołowych,
- wykonanie zadania ruchowego przez ucznia może być zawsze przykładem i wzorem do naśladowania dla innych ćwiczących,
- potrafi wykonać ćwiczenie o znacznym stopniu trudności,
- wykonuje zadania ruchowe nie tylko efektownie, ale i efektywnie, np. trafia do bramki, rzuca celnie do kosza,
- stosuje opanowane umiejętności ruchowe w czasie zawodów i rozgrywek sportowych,
- stopień opanowania umiejętności ruchowych przez ucznia w sposób znaczący wpływa na wyniki drużyn szkolnych w zawodach i rozgrywkach różnych szczebli;

e) wiadomości (spełnia co najmniej 3 kryteria):

- stosuje wszystkie przepisy i zasady sportów indywidualnych oraz zespołowych, które były nauczane w trakcie zajęć wychowania fizycznego,
- posiada rozległą wiedzę na temat rozwoju fizycznego i motorycznego,
- wykazuje się dużym zakresem wiedzy nt. bieżących wydarzeń sportowych w kraju i za granicą,
- ma podstawową wiedzę z edukacji zdrowotnej.

Ocena bardzo dobra

Ocenę bardzo dobrą półroczną lub roczną otrzymuje uczeń, który w zakresie:

a) postawy i kompetencji społecznych (spełnia co najmniej 4 kryteria):

- jest przygotowany do zajęć wychowania fizycznego, m.in. posiada odpowiedni strój sportowy, ale sporadycznie nie bierze udziału w lekcjach z różnych powodów,
- nie ćwiczy na lekcjach tylko z bardzo ważnych powodów zdrowotnych, rodzinnych lub osobistych,
- charakteryzuje się właściwym poziomem kultury osobistej,
- używa odpowiednich sformułowań w kontaktach interpersonalnych z rówieśnikami w klasie oraz w stosunku do nauczyciela, czy innych pracowników szkoły,
- chętnie współpracuje z nauczycielami wychowania fizycznego na rzecz szkolnej lub środowiskowej kultury fizycznej,
- reprezentuje szkołę w zawodach sportowych na poziomie miejskim lub gminnym,
- niesystematycznie bierze udział w zajęciach sportowo-rekreacyjnych,
- niekiedy podejmuje indywidualne formy aktywności fizycznej w czasie wolnym,
- jest aktywny w trakcie zajęć z edukacji zdrowotnej;

b) systematycznego udziału i aktywności w trakcie zajęć (spełnia co najmniej 4 kryteria):

- w trakcie miesiąca aktywnie ćwiczy w co najmniej 85–94% zajęć,
- w sposób bardzo dobry wykonuje większość ćwiczeń w czasie lekcji,
- bardzo dobrze pełni funkcję lidera grupy ćwiczebnej lub kapitana drużyny,
- pokazuje i demonstruje niektóre umiejętności ruchowe,
- prowadzi rozgrzewkę lub ćwiczenia kształtujące poprawnie pod względem merytorycznym i metodycznym,
- potrafi samodzielnie pod względem psychomotorycznym przygotować się do wybranego fragmentu zajęć,
- umie z pomocą nauczyciela lub współćwiczących przygotować miejsce ćwiczeń,
- stosuje zasady bezpiecznej organizacji zajęć wychowania fizycznego,
- stara się dbać o stan techniczny urządzeń, przyborów i obiektów sportowych szkoły;

c) sprawności fizycznej i rozwoju fizycznego (spełnia co najmniej 4 kryteria):

- zalicza prawie wszystkie testy i próby sprawnościowe ujęte w programie nauczania,
- poprawia lub uzupełnia próby sprawnościowe, w których nie uczestniczył z ważnych powodów osobistych, rodzinnych lub zdrowotnych za namową nauczyciela,
- uzyskuje znaczny postęp w kolejnych próbach sprawnościowych, np. w ciągu roku szkolnego,
- dokonuje oceny własnego rozwoju fizycznego,
- oblicza wskaźnik BMI,
- czasami podejmuje indywidualny program treningowy w celu poprawy wyniku w danej próbie sprawności fizycznej;

d) aktywności fizycznej (spełnia co najmniej 4 kryteria):

- zalicza wszystkie sprawdziany umiejętności ruchowych z niewielkimi błędami technicznymi lub taktycznymi,
- ćwiczenia wykonuje zgodnie z przepisami lub zasadami obowiązującymi w konkurencjach indywidualnych lub zespołowych,
- potrafi wykonywać ćwiczenia o dużym stopniu trudności,
- wykonuje zadania ruchowe efektownie, ale nie zawsze efektywnie, np. sporadycznie trafia do bramki czy rzuca celnie do kosza,
- stosuje opanowane umiejętności ruchowe w czasie gry właściwej, w trakcie zajęć,
- stopień opanowania umiejętności ruchowych przez ucznia wpływa na wyniki drużyn szkolnych w zawodach i rozgrywkach różnych szczebli;

e) wiadomości (spełnia co najmniej 2 kryteria):

- stosuje prawie wszystkie przepisy i zasady sportów indywidualnych oraz zespołowych, które były nauczane w trakcie zajęć wychowania fizycznego,
- posiada bardzo dobrą wiedzę na temat rozwoju fizycznego i motorycznego,
- wykazuje się bardzo dobrym zakresem wiedzy nt. bieżących wydarzeń sportowych w kraju i za granicą,
- ma podstawową wiedzę z edukacji zdrowotnej.

Ocena dobra

Ocenę dobrą półroczną lub roczną otrzymuje uczeń, który w zakresie:

a) postawy i kompetencji społecznych (spełnia co najmniej 3 kryteria):

- jest przygotowany do zajęć wychowania fizycznego, m.in. posiada odpowiedni strój sportowy, ale zdarza mu się nie brać udziału w lekcjach z różnych powodów,
- nie ćwiczy na lekcjach tylko z ważnych powodów zdrowotnych, rodzinnych lub osobistych,
- charakteryzuje się właściwym poziomem kultury osobistej,
- nie zawsze używa odpowiednich sformułowań w kontaktach interpersonalnych z rówieśnikami w klasie oraz w stosunku do nauczyciela czy innych pracowników szkoły,
- sporadycznie współpracuje z nauczycielami wychowania fizycznego na rzecz szkolnej lub środowiskowej kultury fizycznej,
- bierze udział w klasowych i szkolnych zawodach sportowych,
- nie uczęszcza na zajęcia sportowo-rekreacyjne,

Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych im. S. Staszica w Koninie
rok szkolny 2024/25

- raczej nie podejmuje indywidualnych form aktywności fizycznej w czasie wolnym,
- jest aktywny w trakcie zajęć z edukacji zdrowotnej;
- b) systematycznego udziału i aktywności w trakcie zajęć (spełnia co najmniej 3 kryteria):
  - w trakcie miesiąca aktywnie ćwiczy w co najmniej 75–84% zajęć,
  - w sposób dobry wykonuje większość ćwiczeń w czasie lekcji,
  - dobrze pełni funkcję lidera grupy ćwiczebnej lub kapitana drużyny,
  - nie potrafi pokazywać i demonstrować umiejętności ruchowych,
  - prowadzi rozgrzewkę lub ćwiczenia kształtujące w miarę poprawnie pod względem merytorycznym i metodycznym,
  - potrafi samodzielnie pod względem psychomotorycznym przygotować się do wybranego fragmentu zajęć, ale często to przygotowanie wymaga dodatkowych uwag i zaleceń nauczyciela,
  - umie z pomocą nauczyciela lub współwiczących przygotować miejsce ćwiczeń,
  - nie zawsze stosuje zasady bezpiecznej organizacji zajęć wychowania fizycznego,
  - dba o stan techniczny urządzeń, przyborów i obiektów sportowych szkoły, ale aktywność ta wymaga dodatkowej interwencji wychowawczej prowadzącego zajęcia;
- c) sprawności fizycznej i rozwoju fizycznego (spełnia co najmniej 3 kryteria):
  - zalicza większość testów i prób sprawnościowych ujętych w programie nauczania,
  - wykonuje określone próby sprawności fizycznej na ocenę dobrą,
  - poprawia lub uzupełnia próby sprawnościowe, w których nie uczestniczył z ważnych powodów osobistych, rodzinnych lub zdrowotnych za wyraźną namową nauczyciela,
  - uzyskuje niewielki postęp w kolejnych próbach sprawnościowych, np. w ciągu roku szkolnego,
  - dokonuje oceny własnego rozwoju fizycznego,
  - oblicza wskaźnik BMI,
  - raczej nie podejmuje indywidualnego programu treningowego w celu poprawy wyniku w danej próbie sprawności fizycznej;
- d) aktywności fizycznej (spełnia co najmniej 3 kryteria):
  - zalicza wszystkie sprawdziany umiejętności ruchowych z niewielkimi błędami technicznymi lub taktycznymi,
  - wykonuje ćwiczenia nie zawsze zgodnie z przepisami lub zasadami obowiązującymi w konkurencjach indywidualnych lub zespołowych,
  - potrafi wykonywać ćwiczenia o przeciętnym stopniu trudności,
  - wykonuje zadania ruchowe efektywnie, ale zawsze mało efektywnie, np. nie trafia do bramki czy nie rzuca celnie do kosza,
  - nie potrafi zastosować opanowanych umiejętności ruchowych w czasie gry właściwej lub szkolnej,
  - stopień opanowania umiejętności ruchowych przez ucznia nie wpływa na wyniki drużyn szkolnych w zawodach i rozgrywkach różnych szczebli;
- e) wiadomości (spełnia co najmniej 1 kryterium):
  - stosuje przepisy i zasady sportów indywidualnych oraz zespołowych, które były nauczane w trakcie zajęć wychowania fizycznego,
  - posiada dobrą wiedzę na temat rozwoju fizycznego i motorycznego,
  - wykazuje się dobrym zakresem wiedzy nt. bieżących wydarzeń sportowych w kraju i za granicą,
  - ma podstawową wiedzę z edukacji zdrowotnej.

Ocena dostateczna

Ocenę dostateczną półroczną lub roczną szkolnego otrzymuje uczeń, który w zakresie:

- a) postawy i kompetencji społecznych (spełnia co najmniej 2 kryteria):
  - jest przygotowany do zajęć wychowania fizycznego, m.in. posiada odpowiedni strój sportowy, ale często mu się zdarza nie brać udziału w lekcjach z różnych powodów,
  - nie ćwiczy na lekcjach z błahych powodów zdrowotnych, rodzinnych lub osobistych,
  - charakteryzuje się przeciętnym poziomem kultury osobistej,
  - często używa nieodpowiednich sformułowań w kontaktach interpersonalnych z rówieśnikami w klasie oraz w stosunku do nauczyciela czy innych pracowników szkoły,
  - nie współpracuje z nauczycielami wychowania fizycznego na rzecz szkolnej lub środowiskowej kultury fizycznej,
  - nie bierze udziału w klasowych i szkolnych zawodach sportowych,
  - nie uczęszcza na zajęcia sportowo-rekreacyjne,
  - nigdy nie podejmuje indywidualnych form aktywności fizycznej w czasie wolnym;
- b) systematycznego udziału i aktywności w trakcie zajęć (spełnia co najmniej 2 kryteria):
  - w trakcie miesiąca aktywnie ćwiczy w co najmniej 65–74% zajęć,
  - w sposób dostateczny wykonuje większość ćwiczeń w czasie lekcji,
  - nie pełni funkcji lidera grupy ćwiczebnej lub kapitana drużyny,
  - nie potrafi pokazywać i demonstrować umiejętności ruchowych,
  - nie potrafi przeprowadzić rozgrzewki lub ćwiczeń kształtujących poprawnie pod względem merytorycznym i metodycznym,
  - nie potrafi samodzielnie pod względem psychomotorycznym przygotować się do wybranego fragmentu zajęć,
  - umie z pomocą nauczyciela lub współwiczących przygotować miejsce ćwiczeń,
  - często nie stosuje zasad bezpiecznej organizacji zajęć wychowania fizycznego,
  - dba o stan techniczny urządzeń, przyborów i obiektów sportowych szkoły, ale aktywność ta wymaga zawsze dodatkowej interwencji wychowawczej prowadzącego zajęcia;
- c) sprawności fizycznej i rozwoju fizycznego (spełnia co najmniej 2 kryteria):
  - zalicza tylko niektóre testy i próby sprawnościowe ujęte w programie nauczania,
  - wykonuje określone próby sprawności fizycznej na ocenę dostateczną,
  - nie poprawia lub nie uzupełnia prób sprawnościowych, w których nie uczestniczył z ważnych powodów osobistych, rodzinnych lub zdrowotnych,
  - nie dokonuje oceny własnego rozwoju fizycznego,
  - nie oblicza wskaźnika BMI,
  - nie uzyskuje żadnego postępu w kolejnych próbach sprawnościowych, np. w ciągu roku szkolnego,
  - nigdy nie podejmuje indywidualnego programu treningowego w celu poprawy wyniku w danej próbie sprawności fizycznej;
- d) aktywności fizycznej (spełnia co najmniej 2 kryteria):
  - zalicza wszystkie sprawdziany umiejętności ruchowych z dużymi błędami technicznymi lub taktycznymi,
  - wykonuje ćwiczenia prawie zawsze niezgodnie z przepisami lub zasadami obowiązującymi w konkurencjach indywidualnych lub zespołowych,
  - potrafi wykonywać ćwiczenia o niskim stopniu trudności,
  - wykonuje zadania ruchowe mało efektywnie i zawsze mało efektywnie, np. nie trafia do bramki, nie rzuca celnie do kosza,
  - nie potrafi zastosować opanowanych umiejętności ruchowych w czasie gry właściwej lub szkolnej,
  - stopień opanowania umiejętności ruchowych przez ucznia nie wpływa na wyniki drużyn szkolnych w zawodach i rozgrywkach różnych szczebli;
- e) wiadomości (spełnia co najmniej 1 kryterium):
  - stosuje niektóre przepisy i zasady sportów indywidualnych oraz zespołowych, które były nauczane w trakcie zajęć wychowania fizycznego,
  - posiada dostateczną wiedzę na temat rozwoju fizycznego i motorycznego,

Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych im. S. Staszica w Koninie
rok szkolny 2024/25

- wykazuje się przeciętnym zakresem wiedzy nt. bieżących wydarzeń sportowych w środowisku lokalnym i kraju.

Ocena dopuszczająca

Ocenę dopuszczającą o półroczną lub roczną otrzymuje uczeń, który w zakresie:

a) postawy i kompetencji społecznych (spełnia co najmniej 1 kryterium):

- bardzo często jest nieprzygotowany do lekcji, zapomina stroju,
- często nie ćwiczy na lekcjach z błahych powodów zdrowotnych, rodzinnych lub osobistych,
- charakteryzuje się niskim poziomem kultury osobistej,
- bardzo często używa nieodpowiednich sformułowań w kontaktach interpersonalnych z rówieśnikami w klasie oraz w stosunku do nauczyciela czy innych pracowników szkoły,

- nie współpracuje z nauczycielami wychowania fizycznego na rzecz szkolnej lub środowiskowej kultury fizycznej,

- nie bierze udziału w klasowych i szkolnych zawodach sportowych,

- nie uczęszcza na zajęcia sportowo-rekreacyjne,

- nigdy nie podejmuje indywidualnych form aktywności fizycznej w czasie wolnym;

b) systematycznego udziału i aktywności w trakcie zajęć (spełnia co najmniej 1 kryteria):

- w trakcie miesiąca aktywnie ćwiczy w co najmniej 55-64% zajęć,

- w sposób nieudolny wykonuje większość ćwiczeń w czasie lekcji,

- nie pełni funkcji lidera grupy ćwiczebnej lub kapitana drużyny,

- nie potrafi pokazywać i demonstrować umiejętności ruchowych,

- nie potrafi przeprowadzić rozgrzewki lub ćwiczeń kształtujących poprawnie pod względem merytorycznym i metodycznym,

- nie potrafi samodzielnie pod względem psychomotorycznym przygotować się do wybranego fragmentu zajęć,

- umie z pomocą nauczyciela lub współwziewających przygotować miejsce ćwiczeń,

- bardzo często nie stosuje zasad bezpiecznej organizacji zajęć wychowania fizycznego,

- nie dba o stan techniczny urządzeń, przyborów i obiektów sportowych szkoły;

c) sprawności fizycznej i rozwoju fizycznego (spełnia co najmniej 1 kryteria):

- zalicza tylko pojedyncze testy i próby sprawnościowe ujęte w programie nauczania,

- nie poprawia lub nie uzupełnia prób sprawnościowych, w których nie uczestniczył z ważnych powodów osobistych, rodzinnych lub zdrowotnych,

- nie dokonuje oceny własnego rozwoju fizycznego,

- nie oblicza wskaźnika BMI,

- nigdy nie podejmuje indywidualnego programu treningowego w celu poprawy wyniku w danej próbie sprawności fizycznej;

d) aktywności fizycznej (spełnia co najmniej 1 kryteria):

- zalicza wszystkie sprawdziany umiejętności ruchowych z rażącymi błędami technicznymi lub taktycznymi,

- wykonuje ćwiczenia prawie zawsze niezgodnie z przepisami lub zasadami obowiązującymi w konkurencjach indywidualnych lub zespołowych,

- potrafi wykonywać ćwiczenia o bardzo niskim stopniu trudności,

- wykonuje zadania ruchowe mało efektywnie i zawsze mało efektywnie, np. nie trafia do bramki, nie rzuca celnie do kosza,

- nie potrafi zastosować opanowanych umiejętności ruchowych w czasie gry właściwej lub szkolnej,

- stopień opanowania umiejętności ruchowych przez ucznia nie wpływa na wyniki drużyn szkolnych w zawodach i rozgrywkach różnych szczebli;

e) wiadomości (spełnia co najmniej 1 kryterium):

- stosuje niektóre przepisy i zasady sportów indywidualnych oraz zespołowych, które były nauczane w trakcie zajęć wychowania fizycznego,

- posiada niewielką wiedzę na temat rozwoju fizycznego i motorycznego,

- wykazuje się niskim zakresem wiedzy nt. bieżących wydarzeń sportowych w środowisku lokalnym i kraju.

Ocena niedostateczna

Ocenę niedostateczną o półroczną lub roczną otrzymuje uczeń, który w zakresie:

a) postawy i kompetencji społecznych:

- prawie zawsze jest nieprzygotowany do lekcji, zapomina stroju,

-bardzo często nie ćwiczy na lekcjach z błahych powodów zdrowotnych, rodzinnych lub osobistych,

- charakteryzuje się bardzo niskim poziomem kultury osobistej,

- zachowuje się wulgarnie w stosunku do nauczyciela czy innych pracowników szkoły,

- nie współpracuje z nauczycielami wychowania fizycznego na rzecz szkolnej lub środowiskowej kultury fizycznej,

- nie bierze udziału w klasowych i szkolnych zawodach sportowych,

- nie uczęszcza na zajęcia sportowo-rekreacyjne,

- nigdy nie podejmuje indywidualnych form aktywności fizycznej w czasie wolnym;

b) systematycznego udziału i aktywności w trakcie zajęć:

- w trakcie miesiąca aktywnie ćwiczy poniżej 55% obowiązkowych zajęć,

- w sposób bardzo nieudolny wykonuje większość ćwiczeń w czasie lekcji,

- nie pełni funkcji lidera grupy ćwiczebnej lub kapitana drużyny,

- nie potrafi pokazywać i demonstrować umiejętności ruchowych,

- nie potrafi przeprowadzić rozgrzewki lub ćwiczeń kształtujących poprawnie pod względem merytorycznym i metodycznym,

- nie potrafi samodzielnie pod względem psychomotorycznym przygotować się do wybranego fragmentu zajęć,

- nigdy nie przygotowuje miejsce ćwiczeń,

- nigdy nie stosuje zasad bezpiecznej organizacji zajęć wychowania fizycznego, a zachowanie jego zagraża zdrowiu współwziewających,

- nie dba o stan techniczny urządzeń, przyborów i obiektów sportowych szkoły, a nawet często je niszczy,

c) sprawności fizycznej i rozwoju fizycznego:

- nie zalicza większości testów i prób sprawnościowych ujętych w programie nauczania,

- nie poprawia lub nie uzupełnia prób sprawnościowych, w których nie uczestniczył z ważnych powodów osobistych, rodzinnych lub zdrowotnych,

- nie uzyskuje żadnego postępu w kolejnych próbach sprawnościowych np. w ciągu całego roku szkolnego,

- nigdy nie podejmuje indywidualnego programu treningowego w celu poprawy wyniku w danej próbie sprawności fizycznej;

d) aktywności fizycznej:

- zalicza wszystkie sprawdziany umiejętności ruchowych z bardzo rażącymi błędami technicznymi lub taktycznymi,

- wykonuje ćwiczenia prawie zawsze niezgodnie z przepisami lub zasadami obowiązującymi w konkurencjach indywidualnych lub zespołowych,

- nie potrafi wykonywać ćwiczenia nawet o bardzo niskim stopniu trudności,

- wykonuje zadania ruchowe mało efektywnie i zawsze mało efektywnie, np. nie trafia do bramki, nie rzuca celnie do kosza,

- nie potrafi zastosować opanowanych umiejętności ruchowych w czasie gry właściwej lub szkolnej,

- stopień opanowania umiejętności ruchowych przez ucznia nie wpływa na wyniki drużyn szkolnych w zawodach i rozgrywkach różnych szczebli;

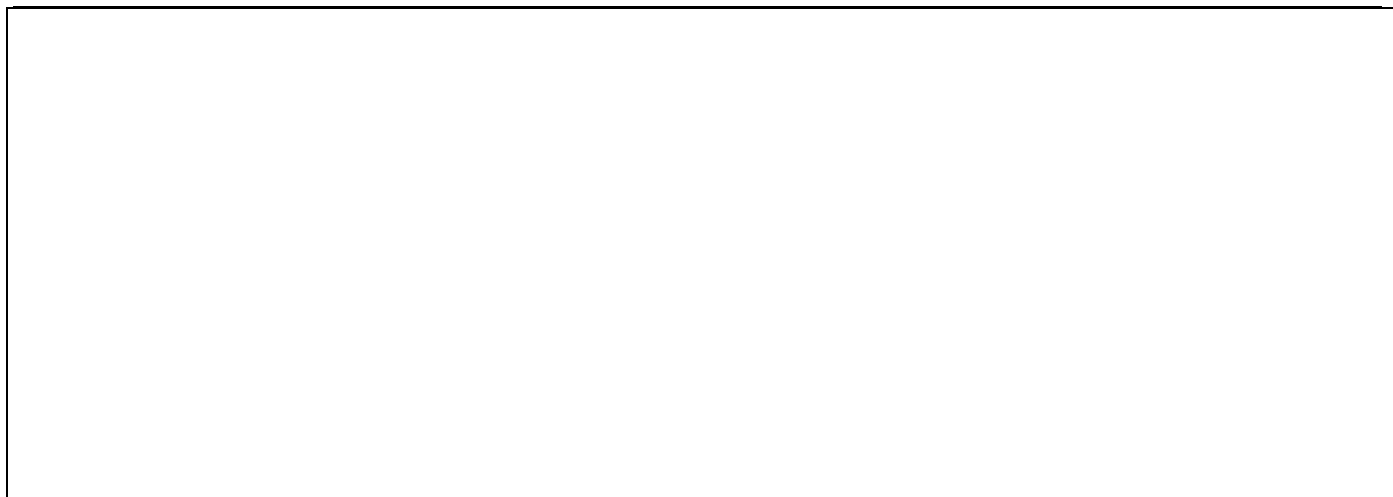
e) wiadomości (spełnia co najmniej 1 kryterium):

- stosuje niektóre przepisy i zasady sportów indywidualnych oraz zespołowych, które były nauczane w trakcie zajęć wychowania fizycznego,

- posiada niedostateczną wiedzę na temat rozwoju fizycznego i motorycznego,

- wykazuje się niedostatecznym zakresem wiedzy nt. bieżących wydarzeń sportowych w środowisku lokalnym i kraju.

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: biologia	Klasa: 3TG
Nauczyciel: Małgorzata Gotowała	Poziom: podstawowy
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 2	Półrocze: I i II
Program nauczania: Program nauczania biologii dla liceum ogólnokształcącego i technikum	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: <ol style="list-style-type: none"> 1. Badania biologiczne (październik), 2. Chemiczne podstawy życia (październik) 3. Komórka (listopad) 4. Metabolizm (sprawdzian - grudzień) 5. Organizm człowieka jako funkcjonalna całość (sprawdzian- styczeń) 6. Skóra- powłoka ciała (sprawdzian- luty) 7. Układ ruchu (sprawdzian- marzec) 8. Układ pokarmowy (sprawdzian- kwiecień) 9. Układ oddechowy (sprawdzian- maj) 10. Układ krążenia (sprawdzian- czerwiec)	
Podręczniki obowiązkowe: NOWA Biologia na czasie 1, NOWA Biologia na czasie 2; Anna Helmin, Jolanta Holeczek Podręcznik dla liceum ogólnokształcącego i technikum, zakres podstawowy Zalecane dodatkowe pomoce dydaktyczne: atlas anatomii człowieka	
Wymagania formalne: podręcznik, zeszyt	
Formy sprawdzania wiadomości: <ul style="list-style-type: none"> – praca klasowa poprzedzona lekcją powtórzeniową, zapowiadana z tygodniowym wyprzedzeniem, – sprawdzian pisemny z zamkniętej partii materiału, zapowiadany z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, może mieć formę testu, – sprawdzian z trzech ostatnich lekcji, zapowiadany lub nie, może mieć formę testu, – kartkówka może odbyć się bez zapowiadania i obejmuje ostatnią poprzedzającą jednostkę lekcyjną, może mieć formę testu, czas jej trwania jest nie dłuższy niż 15 minut, – odpowiedź ustna, – praca przy komputerze, – praca domowa, – aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów).	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: <ul style="list-style-type: none"> – praca na lekcji, – projekt, – udział w konkursach przedmiotowych, – udział w olimpiadach, – referaty, – wykonywanie pomocy szkolnych, – inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela.
Uwagi o ocenianiu: <ul style="list-style-type: none"> – uczeń raz w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów), – jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną), – w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na sprawdzianie uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, – kartkówki nie podlegają poprawie.	

Zespół Szkół Górniczo-Energetycznych im. S. Staszica w Koninie
rok szkolny 2024/25

Wymagania na poszczególne oceny:

Uczeń:

Ocena niedostateczna:

- nie opanował treści koniecznych, przewidzianych w minimum programowym
- ma duże braki w podstawowych wiadomościach, nawet z pomocą nauczyciela nie potrafi ich nadrobić,
- nie przejawia gotowości do przyswajania nowych wiadomości,
- nie podporządkowuje się instrukcjom nauczyciela i nie współpracuje z nim,
- nie korzysta z form pomocy uzupełnienia braków edukacyjnych stworzonych przez szkołę.

Ocena dopuszczająca:

- opanował treści konieczne, obejmujące najniższy zakres wiadomości i umiejętności, przewidziane w minimum programowym;
- ma braki w podstawowych wiadomościach, lecz przy pomocy nauczyciela potrafi je nadrabiać;
- przejawia gotowość do przyswajania nowych wiadomości i poprawy ocen niedostatecznych;
- podporządkowuje się instrukcjom nauczyciela i współpracuje z nim.

Ocena dostateczna:

- opanował treści podstawowe niezbędne w dalszej nauce;
- z minimalną pomocą nauczyciela rozwiązuje typowe problemy;
- analizuje podstawowe zależności;
- przejawia własną inicjatywę;
- rozumie treści określone programem nauczania;
- próbuje porównywać, wnioskować, zajmować stanowisko.

Ocena dobra:

- uczeń opanował materiał na ocenę dobrą;
- umie samodzielnie pracować z materiałem źródłowym i podręcznikiem;
- ustnie i pisemnie stosuje terminologię typową dla danego przedmiotu;
- rozwiązuje typowe problemy z wykorzystaniem metod oraz różnorodnych źródeł informacji;
- sprawnie pracuje w grupie;
- dostrzega i wyjaśnia związki zachodzące pomiędzy różnymi procesami na ziemi.
- uczestniczy i uzyskuje dobre wyniki w różnych formach współzawodnictwa.

Ocena bardzo dobra:

- uczeń w wysokim stopniu opanował treści programowe, jednocześnie dopełniając je o wiedzę wykraczającą poza materiał przewidziany dla danej klasy;
- potrafi samodzielnie interpretować i wyjaśniać fakty i zjawiska;
- chętnie wyszukuje informacje, wykorzystuje różne źródła;
- nabyta wiedzę i umiejętności potrafi wykorzystać w praktyce;
- uczestniczy i uzyskuje dobre wyniki w różnych formach współzawodnictwa.

Ocena celująca:

- uczeń w bardzo wysokim stopniu opanował treści programowe, rozszerzając je o wiadomości wykraczające poza program danej klasy;
- formułuje oryginalne i przemyślane wnioski, hierarchizuje i selekcjonuje nabywaną wiedzę;
- prowadzi własne prace badawcze, obserwacje pod okiem nauczyciela;
- aktywnie uczestniczy w różnych formach współzawodnictwa i uzyskuje w nich wysokie wyniki.
- uczeń w wysokim stopniu opanował treści programowe, jednocześnie dopełniając je o wiedzę wykraczającą poza materiał przewidziany dla danej klasy;
- potrafi samodzielnie interpretować i wyjaśniać fakty i zjawiska;
- chętnie wyszukuje informacje, wykorzystuje różne źródła;
- nabyta wiedzę i umiejętności potrafi wykorzystać w praktyce;

Ocenianie wagowe:

Praca klasowa – waga 3

Sprawdzian- waga 2

Kartkówka- waga 1

Odpowiedź ustna – waga 1

Projekt- waga 2

Zadanie domowe- waga 1

Praca na lekcji – waga 1

Referat- waga 1

Ocena za frekwencję- waga 1

:

TABELA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Przedmiot: Podstawy przedsiębiorczości	Klasa: 3 TG
Nauczyciel: Elżbieta Czaja	Poziom: ponadpodstawowy
Tygodniowy wymiar godzin wg planu: 1	Półrocze I i II
Program nauczania: Program nauczania podstaw przedsiębiorczości - Krok w przedsiębiorczość Marek Nieśluchowski	
Zakres materiału wraz z przybliżonym rozkładem terminów prac klasowych, sprawdzianów uzgodnionych: Powtórzenie wiadomości podatki. Powtórzenie wiadomości ubezpieczenia. Sprawdzian październik – podatki i ubezpieczenia. Rynek pracy. Podejmowanie zatrudnienia. Sprawdzian listopad/ grudzień Działalność gospodarcza. Funkcjonowanie przedsiębiorstw: - formy organizacyjne, - finanse firmy - zarządzanie firmą . Sprawdzian marzec Handel międzynarodowy. Procesy globalizacji.	
Podręczniki obowiązkowe: Krok w przedsiębiorczość 1039/2020/z1 Zbigniew Makiela, Tomasz Rachwał Wydawnictwo Nowa Era	
Wymagania formalne: znajomość podstawowych kategorii mikroekonomicznych i makroekonomicznych,	
Formy sprawdzania wiadomości: <ul style="list-style-type: none"> - praca klasowa poprzedzona lekcją powtórzeniową, zapowiadana z tygodniowym wyprzedzeniem, - sprawdzian pisemny z zamkniętej partii materiału, zapowiadany z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem, może mieć formę testu, - sprawdzian z trzech ostatnich lekcji, zapowiadany lub nie, może mieć formę testu, - kartkówka może odbyć się bez zapowiadania i obejmuje ostatnią poprzedzającą jednostkę lekcyjną, może mieć formę testu, czas jej trwania jest nie dłuższy niż 15 minut, - odpowiedź ustna, - praca przy komputerze, - praca domowa, - aktywność i postawa na lekcji (zależnie od sytuacji stworzonych na lekcji, nie musi dotyczyć wszystkich uczniów).	Inne źródła oceny do wyboru przez nauczyciela: <ul style="list-style-type: none"> - praca na lekcji, - udział w konkursach przedmiotowych, - udział w olimpiadach, - referaty, - wykonywanie pomocy szkolnych, - inne prace dodatkowe – do wyboru przez nauczyciela.

Uwagi o ocenianiu:

- uczeń raz/dwa razy w semestrze może zgłosić nieprzygotowanie do lekcji (nie dotyczy to zapowiedzianych sprawdzianów),
- jeżeli z przyczyn usprawiedliwionych uczeń nie może przystąpić do sprawdzianu z całą klasą, to powinien uczynić w terminie wyznaczonym przez nauczyciela (w przeciwnym razie otrzyma ocenę niedostateczną),
- kartkówki nie podlegają poprawie.

Wymagania na poszczególne oceny

NIEDOSTATECZNY - uczeń nie opanował niezbędnego minimum podstawowych wiadomości i umiejętności, a braki w wiadomościach uniemożliwiają dalsze zdobywanie wiedzy z tego przedmiotu

- nie przyswoił elementarnego zasobu słownictwa oraz nie potrafi odtworzyć podstawowych zależności ekonomicznych
- nie jest w stanie rozwiązać podstawowych zadań o elementarnym stopniu trudności ani odtworzyć wiadomości z pamięci
- w sytuacjach typowych nie radzi sobie nawet przy pomocy nauczyciela nie wykonuje poleceń w zakresie uczestnictwa w ćwiczeniach, pracy grupowej oraz nie potrafi pracować w zakresie realizacji elementarnych części projektów •

DOPUSZCZAJĄCY - uczeń potrafi odtworzyć podstawowe wiadomości z pamięci i przy pomocy nauczyciela rozwiązuje typowe problemy i zadania

- potrafi posłużyć się przykładem, ale stosuje ubogą i częściowo błędną terminologię
- treść merytoryczna zawiera liczne błędy rzeczowe
- uczeń ma trudności z logicznym wiązaniem faktów oraz wnioskowaniem
- potrafi rozpoznać tylko część struktur ekonomicznych, praw i prawidłowości bez dokonywania ich analizy i oceny •

DOSTATECZNY - rozróżnia i wymienia z pamięci podstawowe prawa i prawidłowości gospodarki rynkowej

- potrafi artykułować cechy własnej osobowości
- rozumie zasady funkcjonowania mechanizmu rynkowego
- potrafi częściowo skorzystać z informacji
- wykorzystuje swój zakres wiedzy w rozwiązywaniu zadań o średnim stopniu trudności popełniając jednak pomyłki
- rozróżnia podstawowe pojęcia ekonomiczne i prawne i potrafi je odtworzyć •

DOBRY - uczeń potrafi właściwie skorzystać ze źródeł informacji, a uzyskane informacje interpretuje, przetwarza i wykorzystuje

- prawidłowo określa związki przyczynowo-skutkowe zjawisk gospodarczych
- samodzielnie rozpoznaje prawidłowości różnych rodzajów rynku
- potrafi zastosować wiadomości wykazując inwencję w rozwiązywaniu typowych zadań
- stosuje terminologię ekonomiczną •

BARDZO DOBRY - ma opanowany zakres wiadomości oraz umiejętności objęte programem nauczania przedmiotu

- swobodnie posługuje się terminologią
- zna i potrafi w praktyce zastosować z dużą swobodą zasady przedsiębiorczości
- twórczo działa w zakresie rozwiązywania problemów o dużym stopniu skomplikowania
- jest w stanie samodzielnie opracować symulację tworzenia firmy z uwzględnieniem wszystkich aspektów ekonomicznych i prawnych
- wyjaśnia istotę procesów makro i mikro ekonomicznych •

CELUJĄCY - uczeń samodzielnie rozwiązuje zadania dodatkowe wykraczające poza realizowany program, wykonuje je szybko i prawidłowo - samodzielnie rozwija swoje zainteresowania i potrafi dzielić się zdobytą wiedzą

- przygotowuje materiały korzystając z różnych źródeł informacji, przetwarza je do praktycznego wykorzystania
- biegle posługuje się wiedzą, a poziom umiejętności praktycznych przekracza wymagania programowe
- organizuje pracę własną, ale też potrafi koncepcyjnie myśleć i działać dla dobra zespołu klasowego lub szkoły czy instytucji zewnętrznych
- organizuje projekty o tematyce związanej z przedmiotem, bierze udział w projektach lub konkursach rozwijających przedsiębiorczość
- wykazuje aktywność w zakresie nawiązywania kontaktów z instytucjami wspierającymi przedsiębiorczość.